T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK KORECE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDA BULUNAN DİNLEME METİNLERİNİN GERÇEKLİK UNSURLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

FATMA TOPCU
187A7007

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. MUSTAFA BAŞARAN

İSTANBUL
2022

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLİMLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK KORECE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDA BULUNAN DİNLEME METİNLERİNİN GERÇEKLİK UNSURLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

FATMA TOPCU
187A7007
ORCID NO:0000-0002-4036-8825

TEZ DANIŞMANI
Prof. Dr. MUSTAFA BAŞARAN

İSTANBUL
2022

T.C.
YILDIZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKÇE VE SOSYAL BİLGİLER EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YABANCI DİL OLARAK KORECE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDA BULUNAN DİNLEME METİNLERİNİN GERÇEKLİK UNSURLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

FATMA TOPCU
187A7007

Tezin Savunulduğu Tarih: 08.06.2022
Tez Oy Birliği ile Başarılı Bulunmuştur

	Unvan Ad Soyad	İmza
Tez Danışmanı	: Prof. Dr. Mustafa Başaran	
Jüri Üyeleri	: Doç. Dr. Talat Aytan	
	: Dr. Öğr. Üyesi Eun Kyung Jeong	

İSTANBUL
HAZİRAN, 2022

ÖZ

YABANCI DİL OLARAK KORECE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDA BULUNAN DİNLEME METİNLERİNİN GERÇEKLİK UNSURLARI AÇISINDAN İNCELENMESİ

Fatma Topcu

Haziran, 2022

Bu araştırmada yabancı dil olarak Korece öğretimi ders kitaplarında bulunan dinleme metinlerinde gerçeklik unsurlarının incelenmesi yoluyla gerçekçi bir diyalog özelliklerinin saptanması amaçlanmıştır. Bu amaç ile gerçeklik unsurlarının neler olduğu ve dinleme metinlerine nasıl yansıdığı araştırılmıştır. Araştırmada verilerin analiz edilmesi için doküman analizi ile içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Sejong Korean 5-6 ve Sogang Korean 3A-B ders kitapları oluşturmaktadır. Bu evrende amaçlı örnekleme yöntemlerinden kriter(ölçüt) belirleme yöntemi kullanılarak Sejong Korean 5-6 ve Sogang Korean Student's Book 3A-3B ders kitaplarında bulunan 172 diyalog metni kategorize edilmiştir. Seçilen diyalogların incelenmesi amacıyla kullanılan ölçütler Kore literatüründe yapılan araştırmalar baz alınarak oluşturulmuştur. Bu kritere göre dil dışı ve dilsel boyut yer almaktadır. Dil dışı boyutu çevresel sesler, diyalog yapısı ve konuşma performansı ölçütleri, dilsel boyutu ise konuşma dili ölçütü oluşturmaktadır. Gerçekliğin dil dışı boyutunda çevresel sesler ve konuşma performansı ölçütleri ile dil sel boyutta konuşma dili ölçütleri yer almaktadır. Araştırmanın sonucuna göre her iki ders kitabında da en fazla konuşma dili unsurlarının, ardından sesli geribildirim ögesinin yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca ders kitaplarında bulunan diyalog, bir gerçeklik unsuru olarak Korecenin nasıl kullanıldığını açıkça yansıtmıştır. Araştırmada Sogang Korean 3A-3B ders kitabının diyalog unsurunu gerçekçilik yönünden daha iyi yansıttığı gözlemlenmiştir. Sogang Korean 3A-3B ders kitabı sesli geribildirim ifadelerinin yer aldığı diyaloglar itibariyle daha gerçekçi olduğu belirlenmiştir. Ancak Sejong Korean 5-6 ders kitabındaki diyalogların konuşma dilinin özelliklerini daha fazla yansıttığı sonucundan hareketle konuşma dilinin özelliklerinin yansıtılması yönünden Sejong Korean 5 ve 6 ders kitaplarının daha yetkin olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil olarak Korece Öğretimi, Yabancılara Türkçe Öğretimi, gerçeklik unsurları, Konuşma dili

ABSTRACT

AN ANALYSIS OF REALITY ELEMENT OF LISTENING TEXT IN KOREAN AS A FOREIGN LANGUAGE TEXTBOOK

Fatma Topcu
June, 2022

In this research, it is aimed to determine the characteristics of a realistic dialogue by analysing the elements of reality in the listening texts in the Korean language teaching textbooks For this purpose, it has been researched what the elements of reality are and how they are reflected in the listening texts. In the research, document analysis and content analysis method were used to analyze the data. The universe of the research is Sejong Korean 5-6 and Sogang Korean 3A-B textbooks. In this universe, 172 dialogue texts in these textbooks were categorized by using the criterion (criteria) determination method, which is one of the purposeful sampling methods. The criteria used to analyze the selected dialogues are based on research in the Korean literature. According to this criterion, there are non-linguistic and linguistic dimensions. The non-linguistic dimension constitutes the environmental sounds, dialogue structure and speech performance criteria, and the linguistic dimension constitutes the spoken language criterion. environmental sounds and speech performance measures in the non-linguistic dimension of reality, and spoken language measures in the linguistic dimension. According to the results of the research, it was determined that the most spoken language elements, followed by the audio feedback element, were included in both textbooks. In addition, the dialogue in the textbooks clearly reflected how Korean is used as an element of reality. In the research, it was observed that the Sogang Korean textbook better reflects the element of dialogue in terms of realism. However, based on the conclusion that the dialogues in the Sejong Korean 5-6 textbook reflect the characteristics of the spoken language more, it has been determined that the Sejong Korean textbooks are superior about reflecting the characteristics of the spoken language.

Key Words: Korean as a Foreing Language, Turksih as a Foreing Language, Reality element, Spoken language

ÖN SÖZ

Bu araştırma, Yabancı dil olarak Korece öğretimi ders kitaplarında bulunan dinleme metinlerinin gerçeklik unsuru açısından incelenmesi amacını taşımaktadır.

Tez yazma sürecimde bana anlayış gösteren ve akademik anlamda olgunlaşmamı sağlayan sayın Prof. Dr. Mustafa Başaran Hocam'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tanıdığım ilk günden itibaren her anlamda değerli görüşlerine başvurduğum ve dersini aldığım sayın hocam Doç. Dr. Talat AYTAN'a ,

Yüksek lisans yaptığım süreçte benden desteğini hiçbir zaman esirgemeyen yüksek lisansın bana kazandırdığı dostum Fatma ÇİFTLER'e

Hayatımın her anında bana maddi ve manevi destek olarak sevincimi ve hüznümü paylaşan sevgili kız kardeşim Paramedik Nazmiye TOPCU'ya her zaman minnetârım.

İstanbul; Haziran, 2022 Fatma TOPCU

İÇİNDEKİLER

ÖZ ……iii
ABSTRACT iv
ÖN SÖZ v
TABLOLAR LİSTESİ viii
ŞEKİLLER LİSTESİ ix
KISALTMALAR x
1.GİRİŞ 1
1.1. Problem Durumu 6
1.2. Problem cümlesi 13
1.3. Alt Problemler 13
1.4. Araştırmanın Amacı 13
1.5. Araştırmanın Önemi 14
1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar 15
1.7. İlgili Araştırmalar 15

2. KURAMSAL ÇERÇEVE 19
2.1. İletişimsel Dinleme Eğitimi 19
2.1.1. Dinleme Becerisi 19
2.1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Dinleme Eğitimi 19
2.1.3. İletişim Odaklı Dinleme Eğitimi 22
2.1.4. Korece Dinleme Eğitimi'nin Özellikleri ve İlkeleri 24
2.2. Korece Dinleme Eğitiminde Dinleme Metinleri 27
2.2.1. Dinleme Metni 27
2.2.2. Korece Dinleme Eğitiminde Kullanılan Dinleme Metinlerinin işlev ve Türleri……28
2.3. Dinleme Metinlerinde Gerçeklik Unsurları 32
2.3.1. Gerçeklik Terimi 32
2.3.2. Dinleme Materyallerinde (Metin) Gerçeklik 36
2.4. Korece dinleme metinlerinde gerçeklik yapı unsurları 38
2.4.1. Dil dışı Boyut 46
2.4.1.1. Çevresel sesler 46
2.4.1.2. Diyalog yapı unsurları 47
2.4.1.3. Konuşma Performans Unsurları 48
2.4.2. Dilsel Boyut 52
2.4.2.1. Konuşma dili unsurları 52

3. YÖNTEM 58
3.1. Araştırmanın Modeli 58
3.2. Evren ve Örneklem 59
3.3. Veri toplama süreci 61
3.4. Verilerin Analizi 62

4. BULGULAR VE YORUMLAR 63
4.1. A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde görülen çevresel seslere ilişkin bulgular ve yorumlar 63
4.2. A ve B ders kitabı dinleme metinlerinin sahip oldukları tür ve işlevlere ilişkin bulgular ve yorumlar: 67
4.3. A ve B ders kitabı dinleme metinlerindeki diyaloglarda yer alan karakterlerin sosyal statüleri ve birbirleriyle ilişkileri 77
4.4. A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde görülen konuşma performansı unsurlarına ilişkin bulgu ve yorumlar 80
4.5. Gerçekliğin dilsel boyutunu oluşturan konuşma diline ilişkin bulgu ve yorumlar 102
4.6. A ve B ders kitaplarında bulunan dinleme metinlerindeki dil dışı ve dilsel gerçeklik unsuralarının dağılımına ilişkin bulgu ve yorumlar 110

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 113
5.1. Sonuç 113
5.2. Tartışma 118
5.3. Öneriler 121

KAYNAKÇA 127

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 2.1: Metin Türleri Sınıflandırması……..…....30
Tablo 2.2: İşlevlerine göre dinleme metinlerinin türleri ……...31
Tablo 2.3: Lee Hae Young'a göre dinleme eğitiminde gerçeklik alanı…….……..40
Tablo 2.4: Jeong Seon Hwa'ya göre dinleme metinleri gerçeklik ölçütleri..... 41
Tablo 2.5: Joo Hye Jin'e göre dinleme materyallerinde gerçeklik unsurları ..….....43
Tablo 2.6: Lee Seo Young'a göre dinleme metinlerinde gerçeklik yapı unsurları….44
Tablo 2.7: Hye Won'a göre dinleme ve konuşma metinlerinde gerçeklik unsurları 44
Tablo 2.8: Dinleme materyalleri ve metinlerinde görülen gerçeklik unsurları…....46
Tablo 3.1: A ve B ders kitabında yer alan metin türleri dağılımı……..... 60
Tablo 3.2: A ve B ders kitabında yer alan diyalog metni kelime sayısı ……..... 61
Tablo 4.1: A ve B ders kitabında ortaya çıkan çevresel sesler ve bunların sıklık ve yüzdesi……....63
Tablo 4.2: A ve B ders kitabında kullanılan dinleme metinlerinin tür ve işlevlerine göre dağılımı…….……..67
Tablo 4.3: A ve B ders kitabın dinleme metinlerinde diyalog katılımcılarının sosyal statü ve birbiriyle ilişkileri……..……77
Tablo 4.4-a: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan gerçeklik unsurları (söz sırası alma)……..……..……..80
Tablo 4.4-b: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan gerçeklik unsurları (tekrar etme)……...…….85
Tablo 4.4-c: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan gerçeklik unsurları(tereddüt etme) ……....88
Tablo 4.4-d: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan gerçeklik unsurları(sesli geribildirim)……92
Tablo 4.4-e: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan gerçeklik unsurları (konu değiştirme)……..…….……99
Tablo 4.5-a: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan konuşma dili unsurları (kısaltma)……..……102
Tablo 4.5-b: A ve B ders kitbı dinleme metinlerinde bulunan konuşma dili unsuları (eksiltme)……..…105
Tablo 4.6: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde görülen dil dışı ve dilsel gerçeklik unsurlarının genel dağılımı……...……111

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Metin Türleri Sınıflandırması……29

KISALTMALAR

Akt. : Aktaran
Bknz : Bakınız
s. : Sayfa
TDK : Türk Dil Kurumu
TÖMER : Türkçe Öğretim Merkezleri
YKÖ : Yabancı dil olarak Korece öğretimi
YTÖ : Yabancılara Türkçe öğretimi

1.GİRİŞ

Yabancı dil öğretimi ve öğrenimi, dünya gündemini en fazla meşgul eden meselelerden birisidir. "İnsanlar hangi sektörde çalışıyor olurlarsa olsunlar bir yabancı dil hatta ikinci bir yabancı dil öğrenme ihtiyacını duymaktadır. Bir yabancı dil bilmenin ayrıcalık olmaktan çıkıp herkesin sahip olması gereken bir özellik olduğu günümüzde yabancı dil eğitiminin önemi de artmıştır" (Göçer, 2009b, 28). Bireyler yabancı bir dil öğrenmek için çeşitli eğitimler almakta;devletler, kültürel diplomasi aracılığıyla ulusal emellerini gerçekleştirmek üzere dillerini dünyaya yayma gayreti sarf etmektedir. Bilhassa dünyada değişen değerler, fertleri dil öğrenmeye itmektedir. Entelektüel, kültürel ve bilimsel anlamda fertlerin kendilerini geliştirerek farklı kültürleri derinlemesine anlama, kendilerini ifade etme amacı doğrultusunda yabancı dil öğrenmek önem arz etmektedir. Ancak bugün insanların bu amaçların yanısıra yurtdışında eğitime devam edebilme, iş bulabilme, üst düzey çalışma ortamına katılabilme, yüksek öğretimde seçkin başarılara imza atabilme gibi amaçlar doğrultusunda da yabancı dili öğrendiği görülmektedir (İşcan, 2011, 32).

Dil, bir toplumun anlaşma vasıtası ve kültür taşıyıcısıdır (Özbay, 2002, 15). Bu yüzden Her dil, içinde bulunduğu evreni kendine özgü bir şekilde algılayarak yorumlar. Dilin bir üyesi olarak çocuk gözünü, kendisini çepeçevre kuşatan bir dil ile açmakta (Göçer ve Moğul, 2011, 798) ve iletişimsel yetiyi kazanmaktadır. İletişimsel yeti, ana dilde kazanıldığı gibi yabancı dilde de mutlaka kazanılması gereken bir yetidir. Ancak bu yeti yabancı dilde kolayca kazanılamamaktadır. Uslu (2005, 38) bu konudaki görüşlerini şu şekilde ifade etmektedir:

> *"Bir insan ana dilini edinirken, içinde bulunduğu toplumun bir üyesi olma sürecini de birlikte yaşar. Bu sosyalleşme sürecinde dil ile duygu, düşünce ve isteklerini belli toplumsal kurallar içinde ifade etmeyi öğrenir. Kimle, nerede, ne zaman, hangi sözlerle konuşulacağını öğrenir. Dil aracılığıyla çocuğa toplumun kültürel ve diğer bütün değerleri öğretilir. Ana dili edinimi toplumsal kültürün kazanıldığı sosyal gelişimle sıkı bir bağ içindedir. Yukarıda değindiğimiz iletişim yetisi bu süreçte edinilir. Oysa yabancı dili öğrenirken bu durum biraz farklıdır. Yabancı dil öğretiminde bir yandan dilbilgisi öğretilirken, öte yandan iletişim yetisinin kazandırılması gerekmektedir. Ancak her ikisinde de aynı başarının sağlandığı söylenemez. İletişim yetisinin kazandırılması daha zor gerçekleşmektedir"*

Yabancı dil öğretimi, gramer ve kelime öğretimini aşarak kültürü ve iletişimsel yetiyi kapsayan bir süreçtir. İletişimsel yeti, hangi ortamlarda hangi yapı ve sözcüklerin

kullanılacağını bilmektir (İşcan, 30, 2011; Lee, 2017, 12). Bunu kazanabilmek için de o dilin kültürü hakkında bilgi sahibi olmak gerekmektedir.

Öğreniciye iletişimsel yetinin kazandırılması bilinci, yabancı dil öğretim sahasında daha modern yöntem olan iletişimsel yaklaşımın benimsenmesinin önünü açmıştır. İletişimin dil öğrenmede temel amaç hâline gelmesi, insanların dil öğrenme hedefleri her ne olursa olsun hedef dil konuşucuları ile etkileşime girme gereksinimlerinden kaynaklanmaktadır. İletişimsel yaklaşım, yabancı dil öğreniminde iletişsel yetinin geliştirilmesi amacıyla kullanılan gerçek dilin ve gerçek durumları yansıtan materyallerin sunulmasını vurgulamaktadır. Bu noktada Cortazzi ve Jin, İngiltere'de yabancı dil öğretimiyle ilgili materyallerin özellikle öğrenicinin iletişimsel yetisini geliştirme, dilin doğasına ve öğrenimine karşı bir farkındalık oluşturma ve yabancı kültürdeki insanlara karşı olumlu tutumlar geliştirme üzerine yoğunlaştığını ifade etmektedir (Cortazzi ve Jin, 1999, 196'dan aktaran İşcan, 2011, 30).

Türkçenin yabancılara öğretimi, uluslararası arenada Türkiye ve Türkçenin öneminin daha iyi anlaşılmasının akabinde hızla yayılmaya başlamıştır. Ural-Altay dil ailesinin en köklü üyelerinden olan Türkçe, bugün yaşayan dünya dilleri arasında en eski tarihe sahip dillerden biri olarak Moğolistan'dan Sırbistan'a, Sibirya'dan Amerika'ya kadar geniş bir coğrafyada yazı ve konuşma dili olarak varlık göstermektedir (Alyılmaz, 2018, 2453). Tarih boyunca Türkçe yabancıların öğrenmek için talep ettiği dillerden birisi olmuştur. Bunun somut örneklerinden birisi ise Kaşgarlı Mahmud'un kaleme aldığı Divânü Lügati't-Türk adlı eseridir. Divanü Lugati"t-Türk Araplara Türkçe öğretmek ve en önemlisi Türkçenin güzelliklerini sergilemek için yazılan Türk dilinin ilk sözlüğüdür. Kaşgarlı Mahmud, eserini yazarken Türk illerini dolaşarak konuşulan Türkçe ile ilgili örnekleri toplamış (İslam Ansiklopedisi, 477) ve bir nevi iletişimsel dilin öğretimini benimsemiştir. Bugün de yabancılara Türkçe öğretiminde iletişimsel bir anlayış benimsenmiş ve Türkçe ile öğrenicinin Türk kültürünü tanıması ve iletişimsel yetisinin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Türkçenin yabancı dil olarak öneminin artmasına paralel olarak dili yabancılar nazarında rağbet gören dillerden birisi de Güney Koredir. Güney Kore, son yıllarda ekonomik ve özellikle kültürel-sosyal bağlamda gerçekleştirdiği atılımlar neticesinde dili ile kültürüne olan talebi artırmıştır. Kore ve Kore kültürüne artan talep "Hallyu" kavramı ile ilintilenebilir. "Hallyu" olarak ifade edilen Güney Kore popüler kültürü, Kore dizileri, filmleri ve müziklerinden oluşmaktadır (Fırat, 2017, 67). Diğer bir

deyişle Kore, yaşanan talebin dinamitlerini bizzat kendisi oluşturmuştur. Ekonomik kalkınmanın ve akademik ilerlemişlik düzeyinin de Kore dili ve kültürüne olan talebi artırdığı bir gerçektir. Ancak Kore dalgasının tüm dünyaya yayılması ve popüler bir hâle gelmesi, Koreli müzik grupları ve K-Drama denilen diziler ile sağlanmıştır.

Ülkede ekonomik, kültürel, sosyal ve bilimsel gelişmeler ile ülke imajının güçlenmesi ve bunların yanısıra eğitim amacıyla göçlerin artması ve Korecenin Kore dışındaki ülkelerde öğretilmeye başlanması, Korelilerin dillerini öğretme üzerine çeşitli araştırmalar yapmalarına neden olmuştur. Güney Kore, dünyadaki dil öğretim trendlerini titizlikle takip ederek yabancı dil öğretimi alanında marka oluşturmaya koşmaktadır. YKÖ ders kitaplarında iletişimsel yaklaşımın izleri görülmektedir. Ancak YKÖ'de gösterilen başarı son yıllarda yapılan çalışmalardan ziyade daha gerilere gitmektedir. Bilhassa YKÖ'nün Koreceyi iletişimsel bir şekilde öğretmesinin nedenini anlamak için öncelikle YKÖ'nün geçirdiği tarihsel dönüşüm ve benimsenen ilkelerin anlaşılması gerekmektedir. Korecenin yabancı dil olarak öğretimi Yonsei Üniversitesi Korece Dil Merkezinin 1960 yılında kurulması ile birlikte faaliyetlerine ciddi bir şekilde başlamıştır. Bu dönemden itibaren YKÖ kitaplarının formatı ve içeriği Korecenin yabancı dil olarak öğretiminin hedefine ve dil öğretim yöntemine göre hazırlanmıştır (Kim, 2013, 6). Dolayısıyla YKÖ ders kitaplarının gelişimi Korecenin öğretiminin gelişimi ile paralellik göstermektedir.

Koreli araştırmacılar YKÖ (Yabancı dil olarak Korece Öğretimi)'yi ekonomik, siyasi, sosyal ve tarihsel ölçütlere göre sınıflandırmakta ve dönemlere ayırmaktadır. bu araştırmacılardan birisi Baek Boong Ja'dır. Baek (2001; akt. Kim, 2013, 8), YKÖ'nün dönemlerini Başlangıç dönemi (1959-1975), Değişim Dönemi (1976-1988), Gelişim Dönemi (1989-2000) ve Atılım Dönemi (2000-ve sonrası) olmak üzere dört döneme ayırmıştır. Baek (2001)'in YKÖ'ye yönelik dönem sınıflandırması ders kitapları ile kitaplarda uygulanan izlenceleri takip etmektedir. Baek, Korece eğitimini dört döneme ayırırken Yonsei Üniversitesi Korece Dil Merkezinin kuruluşunu başlama ölçütü olarak kabul etmiştir. Ancak YKÖ faaliyetleri 1960 yılından önceki dönemlerde de gerçekleştirilmiştir. Baek'in 1960 yılından önceki dönemleri sınıflandırmasına eklememesi YKÖ'nün bu dönemlerde misyonerler tarafından gerçekleştirilmesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca bahsedildiği gibi sistematik olarak izlencelere sahip olan ders materyalleri Yonsei Üniversitesi Korece Dil Merkezinin kurulması ile oluşturulduğu için Baek önceki dönemleri gözardı etmiştir. Baek'in sınıflandırmasında

bulunan eksiklik Goo (2005)'un dönem sınıflandırmasında tamamlanmıştır. Goo (2005)'ya göre YKÖ, Kuruluş (1870 öncesi), Erken Modern Dönem (1870-1909), Nicel İyileşme Dönemi (1910-1945), Modern Atılım Dönemi (1946-1988) ve Modern Gelişme Dönemi (1989-1999), Korece Kitaplarının Küreselleşmesi Dönemi (2000 yılı sonrası) olmak üzere altı döneme ayrılmaktadır. Bu sınıflandırma 1900 yılı öncesindeki Korece öğretimini de içine alarak daha ayrıntılı bir çerçeve çizmektedir. Korenin bağımsızlık öncesi ve sonrası dönemleri, Seoul Olimpiyatları ile gelişen ekonomik refah düzeyi ve 2000 yılı ile birlikte dünyada başlayan yabancı dil öğretim yaklaşımlarının takip edilmesi sonucu Korece kitaplarının standartlaştırılması çerçeveyi şekillendiren genel hatlardandır.

YKÖ ders kitapları üzerine en kapsamlı araştırmayı yapan Lee (2004, 512-35), YKÖ ve kitaplarını sınıflandırırken Korece eğitim kurumlarının kuruluşu, kitapların yayın tarihi, türleri ve özelliklerini ölçüt olarak belirlemiştir. Buna göre YKÖ ve Kitaplarına ilişkin dönemler ve özellikleri şu şekildedir:

a. Birinci Dönem (Modern Aydınlanma-1958): Bu dönemde Korede faaliyet gösteren misyonerler, diplomatlar ve dilbilimciler tarafından Korece dilbilgisi ve konuşma kitapları basılmıştır. Ross tarafından 1977 yılında İngilizce olarak yazılan "Corean Primer" Korece konuşma kitabı olup dönemi temsil eden kitaplardan birisidir. Kitapta günlük hayatta kullanılan Korece konuşma kılavuzunun yanında dil bilgisi açıklamaları da mevcuttur.
b. İkinci Dönem (1959-1985): Yonsei Üniversitesi Korece Dil Merkezinin kurulduğu tarihten itibaren başlayan bu dönem YKÖ'nün sistematik hâle geldiği aralıkları kapsamaktadır. 1959 ve 1985 yılları arasında Korece eğitim kurumlarının kurulmasının yanında bu kurumlarda kullanılmak üzere ders kitapları oluşturulmaya başlanmıştır. Yabancı odaklı 53 Korece kitabı yayımlanmıştır. Bu kitapların 30 tanesi yurt içinde kullanılmak üzere hazırlanmıştır. Geri kalan 23 tanesi ise Amerika merkezli olmak üzere çeşitli ülkelerde kullanılmak üzere yayımlanmıştır. Park Chang Hae'nin Korece Kitabı 1,2 Yonsei Üniversitesi tarafından yayımlanan Korece Kitabı 1-6 (1979) dönem içerisinde yayınlanan kitaplardan en önde gelenleridir. Bu dönemde hazırlanan kitapların genelinde işitsel-sözel yöntem kullanılmıştır. Ayrıca kitaplar konuşma, okuma, sesletim ve dilbilgisine yoğunlaşan ancak dinlemeyi geri planda bırakacak şekilde oluşturulmuştur.

c. Üçüncü Dönem (1986-1997): Korede üniversite merkezli dil okullarının çoğalmaya başlamasına paralel olarak ders kitaplarının da sayısının artmaya başladığı bir dönem olarak üçüncü dönemde yurtiçi ve yurtdışında yayımlanan kitap sayısı 224'e ulaşmıştır. Dönemde kurulan en önemli Korece dil kurumları Korea Üniversitesi (1986), Ewha Women University(1988) ve Sogang University(1990)'e bağlı Korece dil okullarıdır. Konuşma, okuma, dilbilgisi kitapları ile birlikte bu dönem dinleme kitapları da görünmeye başlamıştır. Kitaplar genel olarak altı seviye olarak hazırlanmıştır.
d. Dördüncü Dönem (1998-Günümüz): Günümüze kadar uzanan ve devam eden bu süreçte iletişimsel yaklaşım YKÖ'nün merkezini oluşturmakla birlikte görev odaklı(Task-based language teaching), öğretime ilişkin araştırmalar hız kazanmıştır. Araştırmaların sonuçları ise kitaplara yansıtılmıştır. Bu dönemde yayımlanan kitaplar öğrenicilerin farklılaşmasını takiben farklı amaçlar güdülerek oluşturulmuştur. Akademik amaçlı, kültür odaklı, evlenen yabancı kadınlar için çeşitli kitaplar hazırlanmıştır. Ayrıca üniversitelere bağlı dil merkezlerinde ve bireysel olarak hazırlanmış ders kitaplarının dışında kurumlara bağlı olarak Korece kitaplarının oluşturulması da son dönemde görülmektedir.

Korecenin yabancı dil olarak öğretimi süreçleri incelendiğinde özellikle Yonsei Üniversitesi dil bölümünün açılması yeni bir dönemi aralamıştır. Artan öğrenici sayısı ile doğru orantılı olarak yayımlanan kitap sayısı büyük bir atılım yaşamıştır. Günümüzde de her geçen gün Korece öğretimi ile ilgili kitapların yayımlandığını veya revize edildiği görülmektedir.

Lee'nin Kore dönemlerini ayırırken son aşamada dikkate aldığı bir diğer unsur ise Korece öğreten üniversite dışındaki kurumlarının ortaya çıkmasıdır. Son yıllarda yabancı dil olarak Korece öğretimi Kore ve Kore dışında öğretilmektedir. Korecenin öğretimi resmî kurumlar, üniversitelerin dil merkezleri ve kültür merkezleri vasıtasıyla gerçekleştirilmektedir. Güney Kore'de 2007 yılında Korecenin yurt içi ve yurtdışında öğretilmesi üzerine Kral Sejong Enstitü Vakfı kurulmuştur. Başkanlığını Yabancılara Korece Öğretimi üzerine birçok çalışma yapan Lee Hae Young'un başkanlığını yürüttüğü vakıf Kore Kültürü ve Koreceyi dünya ile buluşturan bir köprü niteliğindedir. Kral Sejong Enstitüsü Vakfı 2021 yılı dünya üzerinde 82 ülkede 234 merkeziyle Koreyi, Koreceyi ve Kore kültürünü tanıtmaktadır. Enstitünün Korecenin

yabancı dil olarak öğretimi amacıyla hazırladığı birçok yayın bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla K-Wave Hangugo, Cyber Korean Beginner, 1,2, Cyber Korean Intermadiate 3-4, Sejong Korean Conversation 1-2-3-4, Korean Language for Travelers 1-2, KSI Basic Korean for Marriage-Immigrants 1-2Business Korean 1,2 Korean Culture 1-2, Sejong Korean 1-2-3-4-5-6-7-8 kitaplarıdır. Bununla birlikte Güney Kore'de yer alan özel ve devlet merkezli olmak üzere birçok üniversitenin Korece eğitimi merkezi Korece ders kitapları hazırlamaktadır. Kral Sejong Enstitüsünün dışında Seoul National Üniversitesi, Sogang Üniversitesi, Yonsei Üniversitesi, Ewha Woman Üniversitesi gibi Korede birçok üniversitenin Korece dil merkezlerinin oluşturduğu aynı isimleri taşıyan Korece ders kitapları ve yardımcı materyaller bulunmaktadır.

1.1.Problem Durumu

İletişimsel yaklaşımın yabancı dil öğretimi sahasında görülmesi ile dil bilgisi odaklı dil öğretiminden iletişimsel dil öğretimine yönelme başlamıştır. Öğrenicilerin hedef dilde iletişimsel yeteneklerinin geliştirilmesi için hedef toplumun kullandığı dilin bizzat kendisinin öğretimi, yabancı dil öğretiminin en temel gayesi olmuştur. Yabancı dil öğretiminde kullanılan materyaller, öğrenicilere hedef dilin oluşturulduğu doğal ortam hakkında gerçek girdiler sağlamak üzere kullanılmaktadır (Kaygısız, 2020, 35). Bu bağlamda gerçek (otantik/özgün) metinlerin yabancı dil eğitim-öğretim sahasında kullanılması önem arz etmektedir. Gerçek metinler, öğrenicinin gerçek dile maruz kalmasını sağlamaktadır (Tomlinson, 2011, 14). Freeman-Larsen (2000, 129), bireylerin sadece gerçek dil öğretim materyalleri aracılığıyla hedef dilin gerçek iletişim platformlarında hedef dilin nasıl kullanıldığını anlamalarını sağlayacak stratejiler geliştirdiklerinden bahsetmektedir. Öte yandan, gerçek metinler (otantik) yabancı dil öğretimi amacıyla hazırlanmadıkları için öğrenenlerin özellikleri göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Göçmen, 2018, 4). Gerçek metinler, hedef dille ilgili birçok kelime, kültür, dil bilgisel yapı içerdiğinden yabancı dil öğrenicileri için bu metinleri anlamak oldukça güçtür (Berardo, 2006, 65). Bu durumlarda edinim veya öğrenmenin gerçekleşmesi beklenmemektedir. Çünkü "girdi ilkesi"(Comprehensible input)' ne göre (Krashen, 1982, 20-29) kazanım, öğrenicilerin hedef dilde anlaşılabilir mesajları alması ile gerçekleşmektedir. Söz konusu durumun aşılması amacıyla dil öğretiminde gerçek olmayan metinler kullanılmaya başlamıştır. Oluşturulan bu metinler, iletişim durumlarını, konuşulan dili aktarmaktan uzak

olduğundan öğrenicilerin motivasyonunu düşürmektedir. Özellikle yabancı dil öğretimindeki dinleme metinleri bu durumdan en fazla etkilenen beceridir.

Yabancılara Türkçe öğretimi alanında son yıllarda iletişimsel yaklaşım benimsendiğinden seçilen metinlerin öğrenicinin pragmatik becerilerini geliştirmesi beklenmektedir. Pragmatik beceriler öğrenicinin hedef dilde nasıl etkileşim kuracağını, kapsamlı bir konuşma sistemini nasıl ve hangi biçimde organize edeceğini, iletişim stratejilerinin ve anlatı yapısının ne olduğunu öğrenmeyi de içerir (Ellis, 2008, 192). Fakat yabancılara Türkçe öğretimi ders kitapları öğrenicilerin dinleme ve konuşma odaklı iletişimsel yetkinlik kazanmaları ve pragmatik becerilerini geliştirmeleri yönünden tatmin edici değildir (Yılmaz, 2012, 2753). Bilhassa dinleme metinleri bahsedilen becerilerin kazandırılmasını sağlamaktadır. Birçok yabancı dil olarak Türkçe ders kitabı dil beceri çalışmalarında sınıf için hazırlanmış kurmaca metin ve ses kayıtlarının ötesine geçmemiş durumdadır (Göçmen, 2018, 100).

Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrenicinin gerçek hayat becerilerinin geliştirilmesine yönelik tartışmalar gerçekçi metin değil, gerçek (otantik) materyal veya metin kullanımı odaklı yürütülmektedir (Göçmen 2018; Gündüz, 2020; Temizyürek ve Binici, 2016; Gündüz, 2010). Göçmen (2018), doktora çalışmasında belirli seviyedeki öğreniciler için gerçek(otantik) materyal kullanımının gerekli olduğunu vurgulamaktadır. Ayrıca dinleme metinlerinde öğrenicinin gerçek hayatta karşılaşma ihtimâli olan okuma veya dinleme dokümanlarının öğreniciye sunulması üzerine çalışmalar mevcuttur. Göçmen, dinleme metinlerinin hazırlanmasında gerçek (otantik) metinlerin kullanılmasına odaklanırken etkileşim yönü üzerinde durmamaktadır. Bununla birlikte Gündüz (2020), ders kitapları dışında gerçek malzeme kullanımının öneminden bahsetmektedir. Temizyürek ve Binici (2016), çalışmalarında gerçek(otantik) materyal tanımından yola çıkarak gerçek (otantik) materyal kullanımının avantaj ve dezavantajlarından bahsetmiştir. Fakat dinleme metinlerinin karşılıklı etkileşimi güçlendirecek diyalog metinlerinin oluşturulması ve metinlerde bulunması gereken gerçeklik unsurlarının neler olduğuna dair bir araştırma mevcut değildir. İletişim durumlarını yansıtarak öğrenicinin gerçek durumları çift taraflı etkileşimli konuşma yönüyle algılayabileceği gerçek diyalog metinlerini bulmak oldukça güçtür. Bu metinler Türkçenin öğretilmesi amacıyla yapay olarak oluşturulmaktadır. Bu noktada gerçek metinlerin bireylere hedef dilin gerçek söylem

durumlarında dil girdisi sağladığı (Nuttal, 1996, 177) gibi oluşturulacak metinlerin de aynı özelliği göstermesi gerekmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi dinleme eğitiminde kullanılan metinler çoğunlukla tek yönlü etkileşime sahip metinlerdir [1]. Ayrıca varolan diyaloglar da çoğunlukla okuma becerisi ağırlıklı olarak verilmiştir (Kır ve Tekin, 2017, 218). Diyaloglar temelde karşılıklı etkileşim yeteneğinin bir göstergesidir. Karşılıklı etkileşim yeteneği, olarak sosyokültürel teorinin bir parçasıdır; bireyin karşılıklı konuşmalara katılması için sahip olması gereken bilgidir (Kim, 2014, 24). Karşılıklı etkileşim yeteneği belli bir sosyal bağlama bağlı olduğundan anlam, sosyal bağlamdan bağımsız değil; belirli bir sosyal bağlamda etkileşim yoluyla müzakere edilen ve ortaklaşa inşa edilen bir fenomen olarak görülür (Johnson 2004, 96-98 akt. Kim Ji Young, 2014, 24). Bu minval üzere diyaloglar gerçek hayat durumları göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur (Kır ve Tekin, 2017, 228). Ayrıca diyaloglar gerçek hayat ile doğrudan bağlantılı olduğu için karşılıklı etkileşim esnasında anlık gelişen ve günlük konuşma dilini yansıtan metinlerdir (Lee, 2017, 21). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki dinleme metinlerinin tek yönlü etkileşime (monolog) sahip olması hedef dilin konuşma dili özelliklerini yansıtmasını engellemektedir. Hâlbuki Türkiye Türkçesi konuşma ve yazı dili farklılığının en belirgin olarak görüldüğü dillerden birisidir (Boylu vd. 2018, 461). Bir dilin yazı ve konuşma dili olmak üzere iki yönü bulunmaktadır; konuşma dili evde, sokakta ve günlük hayatta kullanılan tabii bir dil, yazı dilinin ise eserlerde, tek kelime ile yazıda kullanılan dildir (Kartallıoğlu, 2015, 8). Diğer dillerde olduğu gibi Türkçede de konuşma dilinin yazı diline göre farklı özellikleri bulunmaktadır.[2] Ancak Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında

[1] Yunus Emre Enstitüsü tarafından hazırlanan Yedi İklim B1 Türkçe ders kitabında bulunan 27 tane dinleme metninden 7 tanesi diyalog türünde hazırlanmıştır. İstanbul Üniversitesi Yabancılara Türkçe Öğretimi Seti B1 Türkçe ders kitabında ise 18 tane dinleme metni bulunmaktadır. Bu metinlerin 13 tanesi monolog türünde, 5 tanesi diyalog türünde hazırlanmıştır.

[2] Dursunoğlu(2006), Türkçenin konuşma dilinde olup yazı diline yansımayan ses özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Ses düşmesi olaylarının görüldüğü durumlar
2. Ünlü harflerin söylenişinden kaynaklanan durumlar
3. "ğ" sesinin söylenişinden kaynaklanan durumlar
4. "y" sesinin daraltıcı özelliğe sahip olmasından kaynaklanan durumlar
5. "hane" sözcüğündeki "ha" hecesinin söylenmemesinden kaynaklanan durumlar
6. Uzun ünlülerin kullanılmasından kaynaklanan durumlar
7. "-yor" ekindeki son ses "r"nin düşürülmesinden kaynaklanan durumlar

öğreniciye sunulan diyalog metinlerinde veya diğer metinlerde konuşma dilinin özellikleri görülmemektedir. Bu konuya ilişkin Akın (2015), "Yabancılara Türkçe öğretim kitaplarında, yazı dili grameri yanında konuşma dilinin özelliklerine de yer verilmelidir. Yazı dili ile konuşma dili arasındaki kullanım farklılıkları ortaya konulmalı ve bunlar dil öğretim kitaplarında ayrı bir bölüm olarak yabancı öğrencilere öğretilmelidir. Bu sayede yabancı öğrencilerin Türkçenin konuşma dilinin özelliklerini kavraması sağlanmalıdır." diyerek yabacılara konuşma dilinin de mutlaka öğretilmesi gerektiğini savunmaktadır. Gerçek hayatta dil konuşucuları bu özellikleri sıklıkla kullanmakta ve bağlama göre farklı ifadelere başvurmaktadır. Hedef dili edinen bir birey bu özellikleri ders kitabı aracılığıyla almadığı takdirde sözlü üretimde ve iletişim anında bu özelliklere rastladığında büyük zorluklar yaşamaktadır. Nitekim Boylu vd. (2018, 477), yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında konuşma dilinin özelliklerinin görülmemesinden dolayı bazı öğrenicilerin konuşma dilinin sessel özelliklerini sınıf dışında sıkça duyarak maruz kaldıklarını, bazı öğrenicilerin bu kelimeleri kavrayamazken bazılarının ise eğlenceli bulduğunu belirtmektedir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde dinleme metinlerinden ziyade bütün becerilerde gerçek materyal kullanımı üzerinde durulurken YKÖ alanında dinleme metinlerinin gerçekliği üzerinde sıkça durulmaktadır. YKÖ ders kitaplarında bulunan dinleme

8. "-yor" ekinden sonra kullanılan şahıs eklerinin başındaki ünlünün "-yor" ekindeki "r" ile beraber düşürülmesinden kaynaklanan durumlar
9. Geniş zamanın olumsuzluk çekimindeki son ses "z"nin düşürülmesinden kaynaklanan durumlar
10. "st" sert ünsüzlerinin yan yana kullanımında "t" sesinin düşürüldüğü durumlar
11. Son sesteki "t" sesinin düşürülmesinden kaynaklanan durumlar
12. İç sesteki "h"nin söylenmemesinden kaynaklanan durumlar
13. "bir" kelimesinin sonundaki "r" sesinin düşürülmesinden kaynaklanan durumlar
14. Çift ünsüzle başlayan kelimelerin arasında kullanılan seslerden kaynaklanan durumlar
15. Kelime içerisinde üç ünsüzün arasında kullanılan seslerden kaynaklanan durumlar
16. Arapçadan dilimize geçen ve hece sonunda yer alan gırtlak ünsüzünün (ayın, hemze) kendinden önceki ünlüyü uzun seslendirmesinden kaynaklanan durumlar

Lemi Akın (2015) ise Konuşma dili grameri ve sözlü Derlemlerden Yararlanılarak Konuşma Dili Özelliklerinin Tespiti adlı çalışmasında Yazı dilinde yer alan bazı kelimelerin konuşma dilinde anlamsal ya da şekilsel, bazı kelimelerin ise hem anlamsal hem de şekilsel değişikliğe uğradığından bahsetmektedir. Levi, Türkçe konuşma dilini ses olayları, Konuşma diline özgü yapı kullanımları ve cümle yapısı olmak üzere dört ana başlıkta incelemiş; belirgin özellikleri tespit etmiştir.

metinleri, diyalog merkezli oluşturulmuştur. Kitaplarının bazı bölümlerinde özellikle konuşma dilinin özelliklerine sıkça yer verilmektedir. Bu durum doğrudan YKÖ'nün öğrenicinin günlük hayatta karşılaşma olasılığı yüksek durumlar karşısında iletişimsel yetisini geliştirmek ile bağlantılıdır. Korede faaliyet gösteren kurumlar ve üniversiteler oluşturdukları kitaplar ile Koreceyi öğretirken öğrenicilerin amaçlarını, isteklerini, ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak çeşitli çalışmalar yapmıştır. Böyle bir ortamda Korece eğitiminin bugün en temel amacı diğer dillerde olduğu gibi öğrenicilerin iletişimsel becerilerini geliştirmek ve onları hedef dil konuşucusu hâline getirmektir. Öğrenicilerin dili öğrenmedeki amaçları ne olursa olsun öncelikle hedef dilde konuşmak, dinlemek, yazmak, okumak ve o topluma ilişkin temel bilgileri edinmeleri gerekir. Özelleşmiş amaçların dışında kalan bu genel amacı gerçekleştirmek için ders kitapları kullanılmaktadır. Kitaplar dilin işlevlerini (okuma, yazma, dinleme, konuşma) ve dile ilişkin bilgileri (dil bilgisi, telaffuz) bütünleşik olarak sunmaktadır. YKÖ amaçlarını Kim (2004, 127-128) şu şekilde sıralamaktadır:

1. *Koreliler ile iletişim ve Kore günlük hayatında ihtiyaç duyulan Korece iletişim becerilerini geliştirmek.*
2. *Korece çeşitli bilgileri anlamak ve bunları kullanabilecek becerileri geliştirmek.*
3. *Koreceyi kullanarak kendi uzmanlık alanında gerekli olan işlevleri uygulayabilmek.*
4. *Kore toplumu ve Kore kültürünü anlamak ve Koreye ilişkin dostane tavır ve davranışları sahip olmak*
5. *Birbirinden farklı dillere sahip olan yabancıların Koreceyi kullanmak suretiyle birbiriyle yakın ilişkiler kurması ve bilgi alışverişinde bulunmasını sağlamak*

Kim, yukarıda belirtilen amaçları bütünleşik Korece eğitiminde kullanılmak üzere belirlemiştir. Bu amaçların tamamı öğrenicinin Korelilerle ya da Korece konuşan diğer bireylerle gerçek hayatta kullanılan Koreceyi kullanmak suretiyle etkileşime girmesi üzerine kuruludur. Bunun yanında Korecenin yabancılara öğretiminde amaçlara ulaşılması için standartlaştırılmış ilkeler benimsenmiştir. Kim (2005)'in belirlemiş olduğu standartlaşan YKÖ ilkeleri şunlardır:

1. Dilin kuralları yerine dilin kendisinin sunulması gerekir.

   Sınıf, dile ilişkin bilgilerin öğretildiği bir yer değil dilin bizzat kullanılarak deneyime bağlı edinildiği bir yer olarak görülmelidir. Dilin kullanılması etkileşim yoluyla iletişimi merkeze alan etkinlikler ile mümkündür. Öğrenicinin sınıf dışındaki gerçek hayatta karşılaşması muhtemel iletişim durumlarını planlanmalıdır. Öğreniciler ikili gruplar ve küçük gruplar oluşturarak planlanan durumlara etkinlikler yoluyla maruz kalmalıdır.

2. Görev odaklı dil öğretimi uygulanmalıdır.

   Görev hedef dili kullanarak gerçek hayattaki durumları yaşamak ve problemleri çözmektir. Korece dersinde de Korecenin kullanılması suretiyle görevi gerçekleştirme veya sorunu çözme etkinlikleri sunularak öğrenicinin Koreceyi kullanma becerisi geliştirilmelidir.

3. Anlamlı alıştırmalar ile uygulama çalışması yapılmalıdır.

   Öğrenme öğrenicinin yeni öğrendikleri bilgiler ile önceden bildikleri arasında bağlantı kurma sürecidir. Öğrenicinin mekanik alıştırmalar ile öğrendiklerini ileride hatırlamaları ve gerekli durumlarda kullanmaları mümkün olmadığından içselleştirmeleri için anlamlı etkinliklerle deneyimlemeleri gerekmektedir. Süreçte öğrenicinin yaşantıları, deneyimleri ve şemaları aktive edilerek bilgiyi içselleştirmesi beklenmektedir.

4. Duruma uygun öğretim yöntemi seçilerek uygulanmalıdır.

   Yabancı dil öğretim süreci birçok bileşeni içeren karmaşık bir süreçtir. İletişimin merkeze alındığı dil öğretim planlarında dahi biçimlerin öğreniciye sunulması ve öğrenicinin bu bilgileri kullanmak üzere otomatikleşmesi beklenmektedir. Böyle bir süreçte bir öğretim yöntemine bağlı kalmak amacı gerçekleştirmekte yetersiz kalacaktır. Dil öğretim sürecindeki çeşitli durumlara en uygun olan yöntemlerin seçilerek öğretimin gerçekleştirilmesi Korece öğretiminde gerekli olan ve uygulanan bir metoddur.

5. Öğrenici merkezli öğretim süreci gerçekleştirilmelidir.

   Eğitim, öğretmenlerin değil, öğrenicilerin aktif katılımıyla başarılı olabilir. Öğrenicilerin birbiriyle ve eğitmenle etkileşim kurabilmesi için yeterli zamanın ve fırsatın sunulması aktif katılımı sağlayacaktır. Ayrıca dilin kullanılması için öğrenicilere uygun fırsatların verilmesi ve desteklenmeleri de önemlidir. Öğrenici merkezli öğretim sürecinde iletişimin başarılı bir şekilde gerçekleşmesi için eğitim faaliyetleri öğrenenin ne istediği, neye ihtiyaç duyduğu araştırılmalı ve süreç öğrenicinin amaçlarına göre yapılandırılmalıdır.

6. Dil becerileri bütünleşik bir şekilde sunulmalıdır.

   Gerçek yaşamda dil becerileri dinleme, okuma, yazma ve konuşma olarak birbirinden bağımsız hâlde kullanılmamaktadır. Konuşmacılar en az iki

beceriyi birleştirerek etkileşimi gerçekleştirir. İletişimsel becerileri geliştirme amacını güden yabancı dil öğretiminde de beceriler bütünleşik bir hâlde öğreniciye sunulmalıdır. Sınıfta gerçekleştirilen etkinliklerde en az iki becerinin kullanılması için öğrenici motive edilmeli ve etkinlikler bütünleşik dil becerilerini içerecek biçimde planlanmalıdır.

7. Cümle boyutundan söylem boyutuna odaklanan bir öğretim planlanmalıdır.

   İletişim tek tek cümleleri aşan bir süreçtir. Birden fazla cümlenin birbiriyle tutarlı ve doğru bir biçimde kullanımı ile söylem boyutunda iletişim gerçekleştirerek bireyler birbirleri ile etkileşime girmektedir. Söylemde kullanılan cümlelerin dil bilgisel ve anlamsal açıdan doğru olması önemlidir. Ancak kullanılan cümleler arasında anlamsal ve mantıksal bir sıranın ve düzenin bulunmadığı durumlarda iletişim gerçekleşememektedir. Konuşmacının muhatabına söylemek istediğini tutarlı ve anlamsal açıdan uygun cümleleri sırasına göre oluşturarak söylemesi sağlıklı bir iletişimdir. Bu yüzden Korece öğretimi tek tek cümlelerle değil bir söylem oluşturma becerisini edindirmek suretiyle gerçekleştirilmektedir. Öğrenicinin söylem becerisini geliştirmek için çeşitli konuşma şekilleri kullanılarak öğreniciyi konuşmalara ait dilbilgisi formlarına aşina hâle getirilmelidir. Öğrenici söylem türlerine ait söylem belirteçlerini de kullanarak gerçek hayatta kullanılan dili edinmiş olur.

8. Hedef kültüre ilişkin öğretim uygulanmalıdır.

   Dil öğrenmek dilin ait olduğu kültürü edinmeyi de beraberinde getirmektedir. Birbirinden ayrılmayan bir bütün olan kültür ve dil, entegre bir şeklide öğrenciye aktarılmalıdır. Öğrenici kültürü anlamadan dili kullanmada başarılı olamaz. Nitekim hedef kültürde, bireylerin kendinden küçüklere ve büyüklere nasıl sesleneceğini ve dili nasıl kullanılacağına kültür karar vermektedir. Özellikle Korece gibi yaşın ve mevkinin, sosyal statünün toplumsal hayatta ciddi bir şekilde hissedildiği toplumda dili kültürden bağımsız öğrenmek iletişimde kopukluğu ve başarısızlığı getirir.

9. Sadece dil içeriğinin öğretilmesini değil aynı zamanda öğrenicinin iletişim stratejilerini geliştirmesine katkı sağlanmalıdır.

Öğrenicinin dili iyi derecede edinmesinin yanında iletişim stratejilerini öğrenmesi de bir o kadar önemlidir. İletişimin pürüzsüz olması ve sağlıklı gerçekleşmesi iletişim stratejileri ile mümkündür. Öğrenici dili iyi derecede bilse de gerçek iletişim durumlarında beklenilmeyen olumsuz engellerle karşılaşılabilmektedir. Söz konusu handikapların aşılması uygun stratejilerin kullanılmasını gerektirmektedir. Öğrenicinin bir iletişim esnasında teklifinin reddedilmesi durumunda nasıl davranması ve iletişimi devam ettirmesi gerektiği ya da karşısındaki kişinin kelimelerini anlamadığı durumda hangi tavırları takınması gerektiğini bilmesi iletişimsel stratejilerini öğrenmesi ile mümkündür.

Yukarıda yabancı dil olarak Korece öğretiminde belirlenen kurallar, bugün birçok Korece ders kitabında benimsenmiş ve uygulanmıştır. Bu bağlamda ilkelere uygun olarak ders kitaplarında dinleme metinlerinin sıkça yer aldığı görülmektedir. Bu metinler konuşulan Korecenin temel ilkelerini yansıtmakla beraber yaşanması olası iletişim durumlarını da göstermektedir.

1.2.Problem cümlesi

Korece konuşanlar arasında gerçek hayatta karşılaşılabilecek durumlar, yabancılara Koreceyi öğretmek için hazırlanan ders kitaplarındaki dinleme metinlerine nasıl yansıtılmıştır?

1.3.Alt Problemler

1. YKÖ ders kitaplarındaki dinleme metinlerinde çevresel sesler nasıl yansımıştır?
2. YKÖ ders kitaplarında bulunan dinleme metinlerine gerçek hayattaki sosyal ilişkiler nasıl yansımıştır?
3. YKÖ ders kitaplarında bulunan dinleme metni işlevi bir gerçeklik unsuru olarak nasıl yansımıştır?
4. YKÖ ders kitaplarındaki dinleme metinlerine metin türleri nasıl yansımıştır?
5. Konuşma performansı ile ilgili dil dışı gerçeklik unsurları nasıl yansımıştır?
6. Dilsel gerçeklik unsurları olan konuşma dili unsurları nasıl yansımıştır?

1.4.Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı, YKÖ ders kitaplarındaki dinleme metinlerinin gerçeklik unsurlarının analiz edilmesidir. YKÖ sahasında kullanılan dinleme metinlerinin oluşturulmasında etkili olan gerçeklik unsurlarının neler olduğu ve dinleme

metinlerine nasıl yansıdığının tespit edilmesidir. Bu bağlamda yabancı dil öğretiminde öğrenicinin iletişim becerilerini geliştirme amacına ulaşmak için Korece dinleme metinlerinin iletişim durumlarındaki önemi ve gerçek hayat ile bağlantısı sorgulanmaktadır.

1.5.Araştırmanın Önemi

Modern yabancı dil öğretimi sahasında iletişim becerilerinin geliştirilmesinin amaçlanması ile dinleme becerisi yardımcı enstrümantal beceri konumundan en önemli becerilerden birisi konumuna gelmiştir. Dinleme ile ders kitaplarında ve ders sürecinde öğreniciler hedef dile maruz bırakılmaktadır. Dinleme becerisi, bu anlamda öğrenici için okuma becerisi ile birlikte anlamsal girdi sağlayan iki kaynaktan biridir. Dinleme becerisi ile öğrenici gerçek dilin sadece duyma ile edinilebilecek karakteristik özelliklerini edinebilmektedir. Güney Kore son yıllarda Korecenin yabancı dil öğretiminde dinleme becerisini kitaplarında aktif bir şekilde ön plana çıkaran ülkelerden birisidir. Dinleme metinlerinin hazırlanış amaçlarından birisini dinleme metinleri ile gerçek hayattaki konuşmalar arasındaki farklılığı en aza indirme gayreti oluşturmaktadır. Dinleme metinlerinin büyük bir bölümü çift yönlü etkileşim metinlerinden meydana gelmektedir. Bu metinlerde dinleyici ve konuşmacı karşılıklı anlamsal bir söylem kurmaktadır. Söylem temelli bir metin oluşturma ile Korece dinleme metinleri; gerçek hayattaki günlük olayların durumlarını ve diyalog durumlarında kullanılan dili, diyaloğun kurulma unsurlarını yansıtmaktadır.

Dinleme metinlerinde gerçeklik unsurlarının yansıtılması, gerçek hayatta dinleyici ve konuşmacı arasında gerçekleşen konuşmaların devamlılığı ve pürüzsüz biçimde gerçekleşmesi açısından büyük rol oynamaktadır. Öğrenicinin konuşulan dilin özelliklerini bilmesi dili daha doğru kullanmasını sağlayacaktır. Konuşulan dilin özellikleri ile birlikte dilin muhataplara göre şekillendiği durumlar da söz konusudur. Örneğin konuşmacının kendinden statü veya yaşça büyük birisine hangi saygı ifadelerini kullanacağı oldukça önemlidir. Yine dil konuşucuları konuşma esnasında birçok farklı davranış şekilleri geliştirmektedir. Dinleyicinin muhatabın teklifini ve ricasını kabul etmemesi veya etmesi durumunda takındığı tavır ve kullandığı ifadeleri bilmesi uygun tepki oluşturmasını sağlamaktadır. Öte yandan dinleyicinin konuşmacıyı dinleme sürecinde kullandığı sesler ve geribildirimler bulunmaktadır. Ayrıca bu ifade ve bildirimler kullanılırken belirli vurgular, tonlamalar ortaya çıkmaktadır. Öğrenicinin hedef dile ve kültüre ait bu özellikleri bilmesi hem muhatap

ile iletişimini sağlıklı bir şekilde gerçekleştirmesini sağlayacak hem de hedef toplum ile uyumunu kolaylaştıracaktır.

Bu çalışma Türkiye'de YKÖ'de öğrenicilerin iletişimsel becerilerini geliştirmek için hazırladığı dinleme metinlerini gerçeklik unsurları açısından analiz eden ilk çalışma olması sebebiyle önemlidir. YTÖ sahasında dinleme metinlerinin gerçekliğine yönelik araştırmanın eksikliği çalışmanın ana problemini oluşturmaktadır. Bahsedilen problemler gündeme gelmediği için dinleme eğitimi pasif bir alan olarak değerlendirilirken dinleme metinleri de gerçeklikten uzak bir biçimde oluşturulmuştur. Yapılan incelemenin yabancılara Türkçe öğretiminde hazırlanacak ders kitaplarının dinleme metinleri için bir öneri ve rehber olarak yardımcı olması hedeflenmiştir.

1.6. Kapsam ve Sınırlılıklar

Bu araştırma, yabancı dil öğretiminde B1 ve B2(orta seviye) seviyesine sahip dil öğrenicilerin gerçekçi materyallere ulaşmaları ve gerçek konuşmaları anlamalarında yaşadıkları zorluklar göz önünde bulundurulduğu için çalışmanın

1. B1 seviyesindeki ders kitaplarına ait dinleme metinleriyle,
2. Günlük hayatta kullanılan gerçek dil ve gerçekleştirilen gerçek konuşmaların özelliklerini yansıtması açısından çift yönlü etkileşime sahip olan dinleme metinlerinden diyaloglar ile sınırlandırılmıştır.

Araştırmada Koreli araştırmacıların neredeyse tamamının kabul ettiği gerçeklik unsurlarından konuşma hızı unsuru bu araştırmada inceleme dışında bırakılmıştır.

1.7.İlgili Araştırmalar

Korece dinleme eğitiminin ilkeleri ve dinleme metinlerinin gerçekliğine ilişkin ilk araştırmalar 1990'lı yıllardan itibaren başlamıştır. Öncelikle dinleme eğitiminin dil edinmedeki öneminin vurgulandığı ve ilkelerin belirlendiği çalışmalar görülmüştür. Dinleme eğitiminde gerçek bir konuşmanın geçtiği çevrenin metne yansıtılması gerektiği bütün çalışmalarda ortak olan ilkedir. 2000'li yıllardan sonra ise bu ilkelerin Korece ders kitaplarındaki dinleme metinlerine yansıma durumları ele alınmaya başlamıştır.

Lee (1999), çalışmasında dinleme eğitiminin ilkelerine ve dinleme metinlerinin gerçeklik ölçütlerine değinmiştir. Lee, becerilerin bütünleşik olarak sunulduğu ders kitaplarının önemini vurgulamaktadır. Hazırlanan dinleme materyallerinin gerçek

hayatla bağlantılı olması gerekmektedir. Lee, dinleme eğitimindeki gerçeklik kategorilerini materyal gerçekliği ve görev gerçekliği olmak üzere ikiye ayırmaktadır. Materyal gerçekliği görsel materyallerin gerçekliği ve işitsel materyallerin gerçekliği olmak üzere iki grupta sınıflandırır. İşitsel gerçeklik ise kendi içinde söylem materyallerinin gerçekliği ve işitsel ögelerin gerçekliğine ayrılmaktadır. Son olarak söylem materyallerinin gerçekliği söylem içeriğinin gerçekliği ve söylem yapısının gerçekliği olmak üzere alt kategorilere ayrılmaktadır. Lee, dinleme dersinin mümkün olduğu kadar gerçek hayattaki dinleme durumları ile benzer olması gerektiğini ve bu ilkenin de gerçekleşmesi için görev gerçekliğinin önemli bir kategori olduğunu ifade etmektedir.

Kim ve Hwang (2002), ders kitaplarında yer alan Korece dinleme metinlerini İngilizce ders kitaplarındaki dinleme metinleriyle gerçeklik ögelerini yansıtma durumuna göre karşılaştırmıştır. İki kitapta bulunan dinleme metinleri bilgi ve ilişkileri sürdürmeyi sağlayan konuşma, gerçek telaffuz, deyimsel ifade-argo, kısaltma-düşme, dinleyicinin rolü, tereddüt-örtüşme, ses (söylem üyesinin kişiliğinin, tutumunun ve yaşının ifadesi), vurgu-aksan-ritim, ünlem/hitap ölçütlerine göre incelenmiştir. 2002 yılında yapılan bu karşılaştırmalı çalışmada İngilizce ders kitaplarının bütün ögeleri bulundurduğu görülmüştür. Çalışmanın sonucunda Kim Jeong Hwa ve Hwang In Gyo dinleme eğitiminde kullanılacak dinleme materyal ve metinlerinin gerçeklik özelliklerinin ve ilkelerinin somut bir şekilde uygulanması için somut öneriler sunmuştur. İlk olarak dinleme eğitiminde metinlerdeki ifadelerin uzunluğu ve söz alma sayısı içerikle alakalı olduğundan uzunluğu adım adım artıran mekanik zorluk düzeninden çıkılmalıdır. İkinci olarak söylemde dinleyici ve konuşmacı sadece bilgi alışverişinde bulunmamalı; aynı zamanda konuşmayı sürdürecek çeşitli ifadeler sıklıkla kullanmalıdır. Üçüncü olarak dinleme materyalleri dinleyicilerin konuşmaya aktif katılımını sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Dördüncü olarak konuşma hızı gerçek seviyeye yakın olmalıdır. Son maddede ise kısaltma, eksiltme, sesli geribildirim(backchannel) gibi unsurlar dinleme eğitiminin amacından sapmayacak şekilde kullanılması gerektiği belirtilir.

Jeong (2009), çalışmasında konuşma dilinin özelliklerini yansıtan Korece dinleme ders kitapları oluşturmak ve dinlemenin dil öğretiminde ne kadar etkili olduğunu göstermek amaçlarını gerçekleştirmek istediğini belirtir. Bu nedenle Jeong, konuşma dilinin özelliklerini fonolojik, sözdizimsel, sözcüksel ve pragmatik açılardan

incelemiştir. Ayrıca dinleme metinlerinin taşıdıkları gerçeklik unsurlarının etkisinin sınıftaki öğrenicilere yansımasını yaptığı deney ile göstermiştir. Buna göre Jeong gerçeklik unsurlarını taşıyan dinleme metinleri oluşturmuş ve bir ay boyunca 17 öğrenciye bu metinleri sunarak dinleme eğitimini gerçekleştirmiştir. Jeong araştırma sonucunda konuşma dilinin özelliklerini yansıtan materyallerle eğitim gören öğrenicilerin, konuşma dilinin özelliklerini taşımayan materyalleri kullanan öğrenicilere göre daha yüksek notlar aldıklarını ve günlük konuşmaları anlama konusunda daha yetkin olduklarını tespit etmiştir.

Jeon (2011), dinleme eğitiminde kullanılan dinleme metinlerinin gerçekliğinin gerçek hayattaki konuşmalara yaklaştığı müddetçe gerçekçi metin olarak değerlendirilebileceğini ifade etmektedir. Jeon, dinleme ve konuşma eğitiminde gerçekliğin nasıl uygulanması gerektiği üzerinde durarak gerçeklik ilkelerini sıralamıştır. Söz konusu gerçeklik ilkelerinin nasıl uygulanması gerektiğine yönelik Jeon, dört katman belirlemiştir. Bu katmanlar anlam katmanı, ifade katmanı, etkileşim katmanı ve dilsel kültür katmanıdır.

Cho (2011), dinleme metinlerindeki gerçeklik unsurlarının B1-B2 seviyesindeki öğrenicilerin gerçek diyalogları anlama düzeyine etkisini araştırmıştır. Cho, YKÖ'de görev alan hocalar ve öğreniciler üzerinde ihtiyaç analizini gerçekleştirmiştir. İhtiyaç analizinin sonucuna göre öğreniciler gerçek diyaloglar ile benzer dinleme metinlerine ihtiyaç duyarken okutmanlar ise mevcut dinleme metinlerinin iyileştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca okutmanlar sınıf içinde gerçek dinleme materyallerini kullanmak istediklerini ancak bu materyallerin öğrenicilerin anlama düzeyinin çok üstünde ögeleri barındırması sebebiyle kullanamadıkları gerçeği de ortaya çıkmıştır. Böylece dinleme eğitiminde öğrenicinin seviyesine göre işlenmiş gerçekçi dinleme materyallerinin oluşturulması ihtiyacı açıkça belirmiştir. Cho, öğrenicilere uyguladığı deneyler sonucunda öğreniciler oluşturulmuş ve gerçeklik unsurlarını içeren dinleme metinlerinden daha çok faydalandıklarını tespit etmiştir.

Lee (2017) dinleme eğitiminde öğrenicinin seviyesine göre oluşturulan dinleme metinlerin etkisini kabul ederek başlangıç seviyesi (A1,A2) ve orta seviyedeki (B1,B2) Korece kitaplarındaki dinleme metinlerini gerçeklik unsurları yönünden analiz etmiştir. Lee, çift yönlü etkileşime sahip dinleme metinlerini analiz ederken kendinden önceki araştırmacıların oluşturdukları gerçeklik ölçütlerini yeniden revize etmiştir. Seo'nun gerçeklik ölçütleri, çevresel ögeler ve dilsel ögeler olmak üzere iki üst

kategoriye ayrılmaktadır. Seo, dilsel ögeleri konuşma ögeleri ve söylemsel ögeler olarak alt başlıklara ayırarak incelemesini gerçekleştirmiştir. Cho YuMi (2017) çalışmasında genel amaçlı Korece dinleme metinlerinden ziyade akademik amaçlı olarak oluşturulmuş Korece dinleme metinlerini gerçeklik unsurları açısından incelemiştir. Akademik amaçlı Korece ders kitaplarındaki dinleme metinlerinin ders konuşmalarına yakınlığını incelemesi yönüyle Cho'nun çalışması farklılık göstermektedir. İnceleme ölçütlerini ise konuşma dili, söylemsel ve dil dışı boyutları oluşturmaktadır.

Shim (2018), dinleme eğitiminde kullanılan metinlerin sözlü dilin unsurlarını yansıtması gerektiği üzerinde durmakta ve bu metinleri fonolojik ve sözdizimsel boyutta ele almaktadır. Kim (2021), ileri seviye Korece kitaplarındaki dinleme metinlerini etkileşimsel boyutta söylemsel açıdan ele almıştır. Kim, kendisinden önceki araştırmacılardan farklı olarak konuşma dilinin ögelerini çerçevesine almamıştır. Kitapların inceleme ölçütünü konu değiştirme, söz sırası alma ve sesli geribildirim ögeleri oluşturmaktadır

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.İletişimsel Dinleme Eğitimi

2.1.1. Dinleme Becerisi

Dinleme becerisi iletişimin en önemli bileşenlerinden birisi olmakla beraber ilk geliştirilen temel beceridir. İnsanın anne karnından itibaren gelişmeye başlayan dinleme becerisi iletişim sürecini başlatmaktadır. Dinleme becerisi, "bir dizi eşgüdümlü işlem ve eylemden oluşan bir etkinliği iyi bir şekilde gerçekleştirme yeterliği" olarak tanımlanmaktadır (Richards& Schmidt, 2010, 532). Öte yandan Morley (1991), dinlemeyi konuşulan dili anlamak ve yanıtlamak için oldukça karmaşık, aktif ve dinamik bir problem çözme etkinliği olarak görmüş ve dinlemenin başarılı iletişim için gerekli bir etkinlik olduğunu vurgulamıştır.

Dinleme becerisinin hayatımızdaki önemini ve yerini gösteren birçok araştırma mevcuttur. Nitekim Rivers, yetişkinlerin iletişim için zamanlarının yaklaşık %9'unu yazarak %11-16'sını okuyarak, %25-30'unu konuşarak ve %40-50'sini dinleyerek harcadığından bahsetmektedir (Gilman ve Moody, 1984). Nunan (1997b) da yabancı dil öğretiminde öğrencinin dinleme için harcadığı sürenin toplam zamanın %50'sinin üzerinde olduğunu ifade eder.

2.1.2. Yabancı Dil Öğretiminde Dinleme Eğitimi

Yabancı dil öğretiminde dinleme becerisi, ana dili eğitiminde olduğu gibi ilk gelişen becerilerden birisi olarak kabul görmektedir. Yabancı dil öğrenmede dinleme becerisi diğer becerilerin gelişimine kaynaklık etmektedir (Oxford, 1993). Rivers (1981)'a göre yabancı dil öğretiminin ilk aşamasında özellikle dinleme ve konuşma başarılı bir iletişim için gereklidir. Öğrenicinin dilin kuralları ve tonlamaya ilişkin hissinin oluşmasında dinleme konuşmadan daha önemlidir (Rivers,1981'den aktaran Lee, 2018, 11). Dinleme becerisinin insanın hayatındaki önemli yerine rağmen akademik sahada göz ardı edildiği görülmektedir. Yabancı dil eğitiminde alıcı beceri olarak nitelendirilen dinleme eğitimi zaman içerisinde kendiliğinden ve otomatik olarak

kazanılan bir beceri değildir. Yıllarca öğrenicinin dinleme becerisini hiçbir gayret sarf etmeden zamanla ve kendiliğinden geliştirdiğini varsayan teori bugün geçerliliğini kaybetmiştir. Bu düşünce dil eğitiminde dinleme eğitimine önem verilmemesine ve nitelikli dinleme materyallerinin geliştirilmesine engel olmuştur. Nunan (2001, 51) dinleme eğitimini, iletişimde dinleme payının hayati öneme sahip olacak kadar fazla olduğunu ancak diğer becerilerin gölgesinde kaldığı için "külkedisi" olarak görmektedir. Oxford (1993)'a göre de yabancı dil öğretiminde dinleme becerisi kendiliğinden gelişen bir beceri olduğu algısına düşülmüş; ders planlarında, ders kitaplarında ve akademik sahada ihmal edilmiştir.

Yabancı dilde dinleme eğitiminde gelenekselleşmiş yanlış algılardan birisi de dinleyicinin dinleme süreci boyunca pasif kaldığına ilişkin görüştür. Bu algı iletişimsel yaklaşımın benimsenmesi ile birlikte geçerliliğini kaybetmiştir. Nitekim dinleyici dinleme sürecinde sanıldığının aksine aktif olarak konuşmaya katılım sağlamaktadır. Gerçek hayatta sürdürülen iletişim ortamlarında dinleyiciler çeşitli dönütlerle veya dil dışı hareketler olarak jest ve mimiklerle tepkide bulunmaktadır (Jeong, 2013). Morley (1972), dinlemenin, nefes alıp verme gibi bir tepki olarak algılanmış olabileceği ihtimalinden hareketle, dinleme becerisinin öneminin çok geç anlaşıldığını belirtmektedir. Böyle bir algı iletişimsel yaklaşımın ortaya çıktığı sürece kadar ve hatta günümüzde dahi geçerliliğini sürdüren davranışçı psikolojinin etkisinden kaynaklanmaktadır. Dinleyici dışarıdan gözlemlendiğinde herhangi bir tepkide bulunmaması onun pasif olarak görülmesine neden olmuştur. Buna bağlı olarak da dinleme becerisi pasif bir beceri olarak algılanmıştır. Oysa dinleme, odaklanma gerektiren bir etkinlik ve süreçtir. Dinleyici her ne kadar görünürde sessiz olsa da zihinsel olarak aktiftir. Bu aktiflik dinleme boyunca sürekli olarak dikkat sarf etmeyi gerektirir. Bu zihinsel aktiflik göze görünmese de dinleme kendisini gözle görünür, fiziksel ve bedensel hareketlerle gösterir (Tezel, 2020, 273). Gün içerisinde bireyler çevresinden gelen sayısız konuşmalara maruz kalmaktadır. Bireyler bu konuşmalardan, önemli ve önemsiz sözleri ayırt edebilme ve dinleyebilme yeteneğine sahiptir. Ancak bu yeteneği edinirken kişinin kendine ait yaşantıları önemli rol oynamaktadır. Nitekim bu bilgiler aracılığıyla dinleyici diğer kişinin söylediklerinin sözlerini yorumlayarak konuşmacının niyetini anlar. Konuşmacının konuşmasındaki içeriğin ve duygusunun anlamlandırılması ise bilişsel süreç yoluyla gerçekleşmektedir (Jeong, 2013, 3).

Dinleme eğitimindeki temel amaç öğreniciyi gerçek bir dil kullanıcısı hâline getirerek hedef dili konuşucularının konuşmalarını anlayıp tepki vermektir. Dinlemeden tepki vermeye kadar geçen zaman belli bir süreç gerektirir. Gerçek hayattaki durumları sınıfa taşıyarak öğreniciye sunmak için gerçek hayattaki bu dinleme süreçlerini etkinliklere yansıtmak gerekmektedir. Bu süreçler araştırmacılara göre değişiklik göstermektedir.

Dinleme sürecinde dinleyici aktif olarak bilişsel işlemler gerçekleştirmektedir. Lim (2002, 23-24), bu süreci şu şekilde açıklamaktadır:

> "K*onuşma durumları ve konuşmacının hazırlanmış tek taraflı konuşma durumları ve dinleyicinin dinleme tutumu, konuşmacıya birçok anlam ifade eder. Dinleyici aktif olarak yanıt veriyor mu? Dinleyici ister sessiz olsun ister başını sallasın, konuşmacının yorumlayacağı birçok şey vardır… Konuşmacı konuşurken, dinleyici konuşmanın içeriğini ve yöntemini ayarlamak için sözlü ve sözlü olmayan mesajları yorumlar ve ona bilinçli ve bilinçsizce yanıt vermeye devam eder. ... Konuşmacı ise konuşurken dinleyicinin sözlü ve sözsüz mesajlarını yorumlar, konuşmanın içeriğini ve yöntemini ayarlar. Buna bağlı olarak dinleyici, konuşmacının mesajına yorum yaparken bilinçli ve bilinçsiz olarak yanıt vermeye devam eder. Konuşmanın ortasında bilinmeyen kelimeler hakkında soru sormak, konuşma değil dinleme alanına, konuşmacının mesajının ortada toplandığı ve düzenlendiği aktif dinleme alanına aittir. Dinleyicinin sessizliği bile bir tür aktif konuşma eylemidir. Sadece diğer kişinin söylediklerini dinleyen bir kişi, çoğu durumda, 'Size katılmıyorum' veya 'Söylediklerinizle ilgilenmiyorum' gibi konuşmacıyla 'konuşur'. ... Dinleyicinin yanıtı, başını sallamak veya aktif bir ilgi göstermek gibi sözel olmayan bir şekilde ifade edilebilir, ancak aynı zamanda bir soru gibi aktif bir sözlü ifade olarak da görünebilir.*"

Lim (2002), dinleyicinin iletişimdeki konumunu yorumlarken konuşma alanına ait olduğu zannedilen soru sormayı dinleme alanına dâhil etmektedir. Soru sorma eylemi konuşmacının konuşma içeriğini yorumlama esnasında dinleyicinin o anda verdiği bir tepkidir. Uygun cevabın alınması ile dinleyici, dinleme sürecini aktif olarak devam ettirmektedir.

Dinleme süreçlerini sistematik olarak sınıflandırmaya ilişkin çeşitli çalışmalar yürütülmüştür. Bu çalışmaların genel amacı, dinlemenin interaktif iletişim yönünü vurgulamaktır. Anderson ve Lynch (1988, 16), dinlemenin süreçlerini dört adıma ayırmıştır. Bu adımlar aşağıdaki gibidir:

> *"Birinci adım: Sesi çevreleyen ortamdan sözlü bir sinyal tanımlanır.*
>
> *İkinci adım: Sürekli olan konuşma sesi akışı birimlere bölünür ve bunlar bilinen kelimeler olarak tanımlanır.*
>
> *Üçüncü adım: Konuşmanın söz dizimsel yapısı belirlenerek konuşan kişinin anlatmak istediği mesaj anlaşılır.*
>
> *Dördüncü adım: Söylenenlere uygun bir yanıt oluşturmak için dile ilişkin bilgi de kullanılır."*

Anderson ve Lynch (1988)'ın dinleme süreçlerinde ilk adımı ses sinyallerin duyulması oluşturur. Konuşmacıdan yahut herhangi bir kaynaktan gelen ses dalgaları dinleyici tarafından duyulur. Ardından dinleyici bu sesleri kelime olarak algılayıp beyninde var

olan kelimeler ile karşılaştırır. Kelimeler belirlendikten sonra konuşmanın biçimsel yapısı analiz edilir; konuşmacının söylemek istediği mesaj anlaşılır. Son aşamada ise dinleyici konuşulanları bir bütün olarak düşünerek uygun olan tepkiyi göstermek amacıyla beyninde kaydolmuş olan dile ilişkin biçimsel, fonolojik bilgileri kullanır.

Brown (2000), iletişimdeki dinleme sürecini diğer araştırmacıların belirlediği dinleme süreçlerine göre daha ayrıntılı analiz etmiştir. Brown (2000, 306-307) dinleme süreçlerini şöyle açıklamıştır:

> *"**Birinci adım:** 'İlk ifadeyi' işleme ve 'sesi' kısa süreli bellekte saklama*
> ***İkinci adım:** Konuşmanın biçimini belirler ve mesajı uygun şekilde yorumlama ve "işleme".*
> ***Üçüncü adım:** Sözcenin biçimini, bağlamını ve içeriğini inceleyerek konuşmacının amacını belirleme*
> ***Dördüncü adım:** Dinlenen söylemin konusu ve bağlamı ile ilgili olarak ön bilgiyi (şemayı) etkinleştirerek mesajı yorumlama.*
> ***Beşinci adım:** Söylemin gerçek anlamını anlama*
> ***Altıncı adım:** Söylemin amaçlanan anlamını anlama*
> ***Yedinci adım:** Dinleyiciden anında yanıt alınmasını gerektiren bilgilerin kısa süreli bellekte mi yoksa uzun süreli bellekte mi tutulacağına karar verme*
> ***Sekizinci adım**: İlk konuşma bilgisinin dilbilimsel morfolojik yönünü ortadan kaldırma "*

Dinleyicinin ses dalgalarını duymaya başladığı andan itibaren beynindeki nörobilişsel süreçleri aktive etmesi ve yorumlayarak analiz edip uygun tepkiyi vererek hangi belleğe kaydedeceğini belirlemesi bu sürecin zihinsel bir zincirleme sürecini ve beyinde konuşma ile bağlantılı bölümlerle de bağlantısını göstermektedir. Jeong (2013)'a göre Brown (2002), dinleme süreçlerini dinleyicinin bilişsel ve etkileşimli katılımı olarak tasarlamıştır.

2.1.3. İletişim Odaklı Dinleme Eğitimi

Günlük hayatta kullanılan dilin öğretilmesini amaç edinen iletişimsel yaklaşımı ortaya çıkaran süreç, Chomsky'nin 'dil yeteneği" terimini vurgulayarak 'dilin kullanım" yönünü görmezden gelmesi tartışmaları ile başlamıştır (Kim, 2005, 8). İletişim odaklı yaklaşımın ortaya çıktığı 1970'li yıllardan itibaren gerçek hayatta karşılaşma olasılığı yüksek olan iletişimsel durumlar göz önünde bulundurulmuş ve bu durumlarda kullanılan gerçek dil kullanımının eğitim-öğretim ortamlarına taşınması hedeflenmiştir (Lee, 2017, 11). Bu durum dinleme becerisini aktif bir şekilde ön plana çıkarmıştır

Öğrenicilerin günlük hayatta hedef dili kullanarak hedef dil kullanıcıları ile iletişim kurmaları öncelikle dinleme ve konuşma gibi temel iletişim becerilerini kazanmaları ile mümkündür (Lee, 2017). İletişimsel yeti terimini dil bilimde ilk defa kullanan Hymes (1972), bu yetiyi, bireyin "ne zaman konuşup konuşmayacağını, kiminle ve ne zaman, nerede hangi yöntemle konuşması gerektiğini bilme yeteneği" olarak tanımlamaktadır. Ayrıca Hymes dil öğrenmenin söz konusu iletişimsel yetiyi geliştirdiğini ifade etmektedir. Hymes (1972), söz konusu iletişimsel yetiyi edinen bir bireyin sahip olduğu dil yeteneklerini şu şekilde sıralamaktadır:

- *Hangi ifadenin dil bilgisel açıdan uygun olduğunu öngörme yetisi*
- *Hangi ifadenin pratikte üretime veya anlamada kullanım ihtimalini bilme yeteneği*
- *Hangi ifadenin kullanımının duruma uygun olabileceğini muhasebe etme yeteneği*
- *Bir ifadenin hangi durumların gerçekleşmesi esnasında kullanılabileceği ve bu olayın taşıdığı anlamı ayırt edebilme yeteneği*

Canale ve Swain (1980) iletişimsel yetiyi dilbilgisel, toplumdilbilimsel yeti, söylemsel ve stratejik olmak üzere dört kategoriye ayırmıştır.

Dil bilgisel Yeti: Kelime hazinesi, sesletim, kelime oluşturma ile ilgili dil bilimsel kuralların farkında olma ve doğru bir şekilde cümle oluşturabilme yeteneği olarak tanımlanabilmektedir.

Toplumdilbilimsel yeti: Kullanılan dilin karşılaşılan durum ile örtüşmesi, doğru anlamı ifade edebilmesine ilişkin yetenektir.

Söylemsel Yeti: Cümleleri birbirine bağlayan yazı ya da konuşmanın tamamının anlamını anlama yeteneği olup belirli durumlara uyan söz veya yazıyı oluşturabilme yeteneğidir.

Stratejik Yeti: Dil performansında değişkenler veya tamamlanmamış dil yeteneği yüzünden iletişimin kesilmesi durumunda ile iletişimi sürdürmek için dilsel ve dil dışı ifadeleri kullanabilme yeteneğidir.

Brown (2002, 288-291) ise iletişimsel yeterliliğin, mesajları iletme ve yorumlama ile belirli durumlarda bireyler arasında anlam alışverişinde bulunma yetisinin bir yönünü oluşturduğunu belirtir. Ayrıca Brown, yabancı dil eğitiminde sadece sözel becerilerin değil, sözel olmayan becerilerin de eğitime dâhil edilmesi gerektiği konusunda ısrar etmektedir.

İletişimsel yaklaşım ile iletişimsel yeti kavramının yaygınlaşması dinleme eğitimine verilen önemin artmasını sağlamıştır. Gerçek hayatta kullanılan dilin öğrenciye kazandırılması suretiyle öğrenicinin hedef dilde iletişim kurabilmesi için öncelikle dinleme becerisinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulmuştur. Bu ihtiyaç da özellikle Krashen (1983)'ın anlamsal girdi hipoteziyle belirgin hâle gelmiştir. Krashen'in ısrarla iletişimde öncelikle dinlemeye öncelik verme ve bu yolla dili edinme hipotezi yabancı dil alanında yapılan çalışmaların çoğuna önderlik etmiş ve dinleme eğitiminin seyrini değiştirmiştir. Krashen'a göre öncelikle öğrenicinin dil kullanıcısı olmasından önce gerçek durumları ve dil kullanımlarını içeren gerçekçi veya doğrudan gerçek dinleme materyalleri ile anlamsal girdiler sağlanmalıdır. Bunun yanında Feyten'in çalışması da dinleme eğitiminin özellikle yabancı dil eğitiminin ilk aşamalarında dinlediğini anlama sürecine katkısını göstermektedir.

Vandergrift (2004, 3) de çalışmasında dinlemenin iletişimdeki rolünün anlaşılıncaya kadar geçirdiği değişimler ile öneminden bahsetmektedir. Ona göre dinleme eğitimi artık yabancı dil öğretiminde hayati öneme sahiptir. Yabancı dil öğretiminde dinleme eğitimi birçok macera geçirmiştir. Dinleme eğitimi, işitsel-dilsel yöntemde 'tekrar etmek için dinlemek" olarak algılanırken sonraki aşamalarda anlamayı kontrol eden "soru-cevap" sürecine geçiş yapmıştır. Nihayet son yıllarda dinleme eğitimi bahsedilen iletişimsel dilin öğretilmesi ile iletişimsel etkinlikler ve gerçek yaşama ilişkin dinleme sürecine girmiştir.

Bugün yabancı dil eğitim-öğretim sahasında iletişim odaklı dil öğretimi ile gündelik hayatta karşılaşılan durumlarda ve bireylerin birbiriyle ilişkilerinde sınırları kati çizgilerle belirlenmiş dil becerilerini ayrı ayrı kullanma durumu söz konusu değildir. En az iki dil becerisinin birbirine girmiş bir vaziyette kullanılması gerçeğinden hareketle iletişimsel dil öğretimi (*Communicative Language Teaching*) ve bütünleşik beceriler(*Integrated Skills)* yaklaşımları ortaya çıkmıştır (Akdemir, 2010, 11). Dinleme becerisi diğer becerilerle birlikte iletişimde rol oynayan kilit bir beceri olarak görülmüştür.

2.1.4. Korece Dinleme Eğitimi'nin Özellikleri ve İlkeleri

Dinleme eğitiminin son yıllarda öneminin anlaşılmasına paralel olarak Korece eğitiminde de dinleme eğitimi önem kazanmıştır. Diğer bir deyişle Kore eğitiminin iletişimsel yaklaşımı temel alan süreç odaklı ve görev odaklı dil öğretim yöntemlerini

uygulaması ile dinleme eğitiminin yönü değişmiştir. Dil öğrencisinin potansiyel bir dil kullanıcına dönüşmesi için sınıf dışında kullanılan dilin sınıf içine taşınması ve sağlıklı iletişim kurabilmesi dinleme ile sağlanmaya çalışılmıştır. Bu süreçte Korece dinleme eğitiminde birçok çalışma yapılmış ve belirli ilke ve prensipler belirlenmiştir. Lee (1999) iletişim odaklı dinleme yeteneğinin geliştirilmesi için Korece dinleme eğitiminin temel ilkelerini üç madde halinde özetlemektedir:

- Öğreniciyi motive etme
- Ana dilinde gerçekleştirdiği dinleme etkinlikleri ile benzer ortamları oluşturma
- Gerçek hayatta var olan görevleri gerçekleştirebilme yeteneğini geliştirebilecek düzeyde dinleme etkinliğini oluşturma

Lee Hae Young (1999)'un Korece dinleme eğitimine ilişkin oluşturduğu temel ilkeler analiz edildiğinde üç maddenin de üç katmanda incelendiği görülmektedir. Birinci madde dinleme eğitiminin amacına ulaşması için öğretim ilkelerinden öğrenciye görelik ilkesi ile bağlantılıdır. Dinleme eğitiminde başarılı olmak için öncelikle öğrenicinin gönüllü olarak derse katılması esastır. Bu yüzden öğrenicinin motivasyonunu artıracak şekilde dersin öğreticisi öğreniciye destek vermelidir. Motivasyonu artırmanın bir başka adımı ise gerçek hayatla bağlantı kurabilmek ve öğrenicinin alışılagelmiş çevresini sürdürmesini sağlamaktır. Diğer bir deyişle öğrenicinin garipsemeyeceği doğal ortamın sağlanmasıdır. Dinleme eğitimine adapte edecek olursak ikinci maddede de görüldüğü gibi Lee Hae Young yabancı dilde dinleme eğitimi gerçekleştirilirken yapay ortamların oluşturulmasına ısrarla karşı çıkmaktadır. Yapay ortamların oluşturulması öğrenicinin dinleme etkinliğini içselleştirmesinin önüne geçmekte ve iletişim aracı olarak kullanamamasına yol açmaktadır. Ayrıca ikinci madde dinleme materyalinin gerçekliği veya gerçekçiliğine çağrışım yapmaktadır. Üçüncü madde gerçekliğin görev boyutunu vurgulamaktadır. Sonuncu maddede önceki madde ile benzer olarak dinleme eğitiminin gerçeklik üzerine kurulması gerektiği vurgulanmaktadır. Öğrenicinin gerçek hayatta var olan bir eylemi gerçekleştirebilmesi dinleme eğitiminin temel amaçlardan birisi olduğundan bu yönde gerçek görevler ile bağlantı kurulmalıdır.

Lee Seo Young (2018, 14-15), Korece dinleme eğitimi dersinin temel ilkelerini daha ayrıntılı bir şekilde sıralamaktadır:

- Öğrenicinin motivasyonunun artırılması ile derse gönüllü katılım sağlanmalıdır
- Öğrenicilerin etkili bir dinleme sürecini gerçekleştirebilmesi için deneyim ve dile ilişkin bütün bilgilerinin etkinleştirilmesi gerekmektedir.
- Öğrenici merkezli süreç ve içerik dikkate alınarak çeşitli dinleme stratejilerinin kullanılması teşvik edilmelidir.
- Korecenin konuşma diline ait özelliklerini içeren bir söylem inşa etmek gerekir.
- Gerçek görevler ve durumlar yansıtılmalıdır.
- Dinleme çift yönlü iletişimin kaynağı olarak görülmektedir. Öğrenicilerin hedef dil kullanıcıları ile iletişim kurabilmeleri için dinlemenin etkileşim yönüne dikkat çekilmektedir.
- Öğrenicinin günlük hayatta karşılaşabileceği her türlü durum dinleme ile verilmeye çalışılmalıdır. Özellikle diyaloglar kullanılarak bu durumlar gerçekçi bir şekilde anlatılmalıdır.

Lee, öğrenci merkezli, gerçek dil ortamlarının yansıtıldığı, konuşma dili ve karşılıklı etkileşim odaklı bir dinleme eğitiminin gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Öğrenici merkezli dinleme eğitimi öncelikle öğrenicinin motive edilmesi ile gerçekleştirilmelidir. Öğrenicinin motivasyonun artırılması için birtakım gereklilikler mevcuttur. Öncelikle öğrenicinin ilgi ve ihtiyaçları, yetenekleri göz önünde bulundurulması şartıyla ders materyallerinin çeşitlendirilerek hazırlanması ve dersin amaç ve içeriğinin önceden haber edilmesi gerekmedir. Bu açıdan dersten sorumlu öğretmenin öğrenicilerini tanıması ve hedeflerinden haberdar olması önem taşımaktadır. Dinleme eğitiminin iletişim temelli gerçekleştirilebilmesinin diğer bir şartı ise öğreniciye ait hayat bilgisidir. Hedef dilde deneyim ve edinilmiş bilgiler yabancı dil öğrenicisinde sınıfta sunulan materyaller ve ilgisine göre dizi, film ve müziklerle sınırlıdır. Dile ilişkin kelime, dil bilgisi, kültürel ve dil dışı bileşenler dinleme süreci öncesinde etkinleştirilmeli ve sürecin etkili bir şekilde gerçekleştirilmesi sağlanmalıdır. Lee'nin vurguladığı ilkelerden en önemlileri ise dinlemenin karşılıklı bir etkileşim süreci olduğu ve konuşma diline verilen yerdir. Materyal gerçekliğine ve günlük hayatta karşılaşılan iletişim durumlarının öğreniciye sunulmasına ilişkin bu ilkeler Korece dinleme eğitiminin asıl amaç ve özelliklerini yansıtmaktadır.

2.2. Korece Dinleme Eğitiminde Dinleme Metinleri

2.2.1. Dinleme Metni

Metin "İletişim sırasında gerçekleşen bir sözce ya da dil dışı etkenlerle bağlantılı bir sözceler bütünü (Aksan, 2006, 149) olarak tanımlanmıştır. Bunun yanında Yılmaz (2005) metni, "Metin, 'bütünlük' ve 'birlik' arz eden, anlaşılabilen, yorumlanabilen ve metinsel/sosyal/kültürel bağlam içerisinde belli çıkarımlar yapabilen, belli mesajlar içeren dilsel bir bütünlük" olarak da tanımlamıştır.

Metin kavramı İngilizcede text ve Fransızcada Texte kelimelerine karşılık gelmekte olup Latince textus sözcüğünden türemiştir. Latince kumaş anlamına gelen bu sözcük, kumaşı dokuma gibi metnin dokunması ile bağlantılıdır. (Akbayır, 2007, 219)

Brinker (1988), metni birbiriyle bağlantılı dilsel göstergelerin art arda dizilmesiyle oluşan, bildirişimsel işlevi olan belli uzunluktaki bir "bütün" olarak tanımlar.

Günay da Brinker gibi metnin bildirişim özelliğini vurgulamaktadır. yazılı ya da sözlü bir belge bildirişim işlevi taşımadıkça metinsel yeterlilik yetersizdir. Metin Latincede metin, textus (dokuma) > texere (dokumak) anlamına gelmektedir. Bu bağlamda "Metin, belirli bir bildirişim bağlamında bir ya da birden çok kişi tarafından sözlü ya da yazılı olarak üretilen bir dil dizgesi bütünü"dür. (Günay, 2007, 5)

Dinleme eğitiminde kullanılan dinleme metinleri okuma işlevini gerçekleştiren metinlerden farklılık arz etmektedir. Nitekim dinleme metinleri okuma işlevinden önce dinleme işlevine yönelik olup kulağa hitap etmektedir. Ayrıca bu metinlerde söylem kavramı ön plana çıkmaktadır. Koreli araştırmacı Jin (2013), dinleme metinlerinin söylemsel yönüne değinmiştir. Jin (2013, 26)'e göre dinleme eğitiminde kullanılan dinleme metinlerinde konuşmacıların konuşma içeriği yazıyla ifade edilmektedir. Bu yüzden dinleme metinleri metin ve söylem özelliklerinin tamamını içermektedir. Bu açıdan metne ilişkin tanımlamalarla birlikte metni söylem kavramı ile ele alan birçok çalışma da mevcuttur. Metin ve söylem birçok çalışmada birbirinin yerine kullanılırken aralarında ayrımın olduğunu belirten araştırmacılar da mevcuttur.

Metin ve söylem kavramı arasındaki ilişkiyi ele alan isimlerden birisi de Paris Göstergebilim Ekolünden J. Fontanille'dir. Söylem ve metin arasındaki ilişkiyi Fontanille, "Söylem, anlamlandırma sürecidir, yani özel ve somut olarak gerçekleştirilmiş bir sözcelemenin hem edimi hem de ürünüdür. Metin ise söylemin

anlamlandırılmasını sağlayan somut ögelerin tek boyutlu (çizgisel metin), iki boyutlu (tablo ya da plan şeklinde metin) ya da daha fazla boyutlu düzenlemedir." şeklinde tanımlamaktadır (Günay, 2007, 46).

Kim Tae Yeon (2007) da PRAG Ekolüne göre metin ve söylemin tamamen birbirine karşıt olduğunu belirtir ve ikisi arasındaki farkı şöyle açıklar: Prag ekolüne göre söylem dil performansına yani sözlü beceriye odaklanmışken metin(text) dil yeteneğine diğer bir deyişle sadece yazı becerisine odaklanmıştır (Kim Tae Yeon, 2007'den aktaran Jin 2013, 27) Bunun dışında söylem ve metni farklı kavramlar olarak ele alan Koreli araştırmacılardan birisi de Park Young Soon'dur. Park (2004), söylemi konuşmacı ve dinleyicinin bir konu, olay hakkında münakaşa ettiği dil birimidir. Diğer bir deyişle ortalama iki cümle olarak oluşturulmuş küme, sonuç ve anlama sahip dil birimidir. Metin ise söyleme göre daha büyük bir birim olup bağlılık, sonuç, anlamlılık, tamamlanmışlık ve kimliğe sahip dil birimidir. Diğer bir deyişle, metin yazılı ve sözlü bütün birimleri kapsayan en büyük dil birimidir.

Yukarıdaki tanımlardan hareketle metin ve söylemin farklılaştıkları noktanın yazı ve konuşma dili olduğu söylenebilir. Bunun yanında dinleme metinlerinin karakteristik özelliğinin konuşma dili olduğu da görülmektedir.

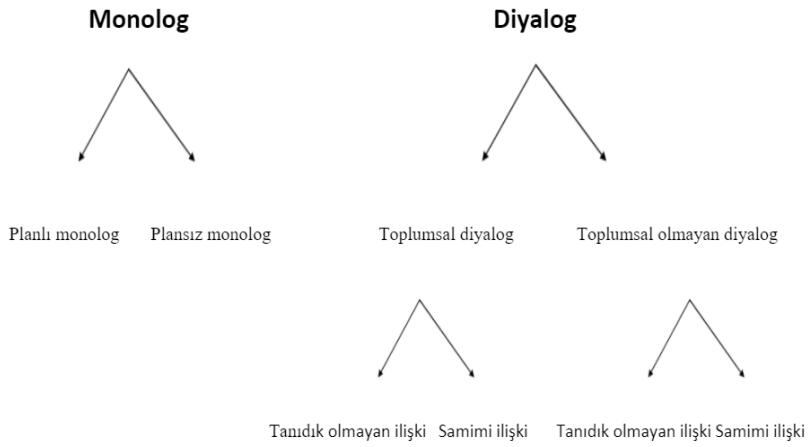
Metin ve söylem özelliklerinin dinleme metinlerine yansıyan yönlerini belirleyebilmek için öncelikle iki kavramın birbiriyle ilişkisini incelemek gerekir. Bu iki kavramı birbiriyle eşdeğer gören araştırmacılar mevcut olduğu gibi tamamen zıt olarak algılayan araştırmacılar da mevcuttur. İki kavram kıyas edildiğinde söylem terimi hem konuşma hem de yazı dili için çok genel bir terim olarak kullanılabilir. Metin terimi ise genellikle yazma dilinde kullanılır. (Sanders ve Sanders, 2006, 597-598)

2.2.2. Korece Dinleme Eğitiminde Kullanılan Dinleme Metinlerinin işlev ve Türleri

Okunan ve dinlenen metnin türünü bilmek okuyucu ve dinleyiciye uygun dinleme stratejileri üretmek için kolaylık sağlamaktadır. Böylece metni anlama kolaylaşacaktır. Nunan (2004), dinleme metinlerinin amaçları, türleri ve dinleyicinin rolü olmak üzere birçok farklı değişkene göre sınıflandırılabileceğinden bahseder. Dinleme metinlerini, işlenen konunun türüne ve yapısına göre sınıflandırmak mümkün iken işlevlerine göre sınıflandırmak da mümkündür.

Nunan (2001) ve Brown (1993) ise dinleme eğitiminde kullanılan dinleme metinlerini monolog ve diyalog olmak üzere katılımcıların sayısına ve ilişkisine göre sınıflandırırlar.

Şekil 1: Dinleme metni sınıflandırması

Nunan, 2001. New Ways in Teaching Listening. The Journal of Tesol france. c. 8. s. 51-66.

Nunan (2001) ve Brown (1993), dinleme eğitiminde kullanılanı metinleri genel bağlamda monolog ve diyalog olmak üzere konuşan sayısına göre ikiye ayırmaktadır. Monologlar ise planlı ve planlı olmayan monologlara bölünmektedir. Planlı monologlar medya yayınları ve konuşmaları kapsamakta iken anekdotlar, doğaçlamalar ve anlatılar plansız monolog kategorisine dâhil edilmektedir. Planlı monologlar genellikle okumak için yazılmış olan metinlerdir. Bunun yanında diyalogların alt kategorileri konuşmaya katılan bireylerin yakınlık durumuna göre belirlenmektedir. Diyaloğun sosyal bir diyalog olması durumunda bu diyaloğu gerçekleştiren bireyler birbirine yakın mı yoksa birbirine yabancı mı oldukları önemlidir. Diyaloğun sosyal olmayan diyalog diğer bir deyişle işlemsel diyalog da katılımcıların yakınlık durumlarına göre samimi ve yabancı ilişki olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Park, Korece dinleme eğitiminde kullanılan dinleme metinlerini işlevlerine göre ve bu işlevsel metinleri de etkileşimsel özelliklerine göre sınıflandırmaktadır. Park'ın dinleme metinlerine ilişkin sınıflandırması aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.1 Metin Türleri Sınıflandırması

	Tek yönlü	Çift yönlü
Samimi	Kendini tanıtma, tebrik	Sohbet
Bilgilendirici	Haber, hava tahmini, reklam, anons yayını, ders sunumu	Diyalog, danışma, soru, röportaj
Eleştirel	Konuşma (söylev, açık alanda)	Diyalog, tartışma,
Duygusal	Hitabet, Şarkı	Diyalog, tiyatro, film, dizi

Park, Young-soon. 2008. 한국어 담화 텍스트론 [Kore söylem ve metin teorisi] Seoul: Korean Cultural History

Park (2008), dinleme metinlerini metin türü açısından samimi, bilgilendirici, eleştirel ve duygusal metinler olarak sınıflandırmıştır. Etkileşim yönünden ise dinleme metinlerini tek yönlü ve çift yönlü olarak ikiye ayırmıştır. Samimi metinler tek yönlü olarak kendini tanıtma ve tebrik, çift yönlülük açısından sohbet metinlerinden oluşmaktadır. Bilgilendirici metinler ise haber, hava tahmini, reklam, anons yayını ve ders sunumunu içeren tek yönlü metinlerden ve diyalog, danışma, soru ve röportaj şeklindeki çift yönlü olarak tanımlanan metinlerden oluşmaktadır. Eleştirel metinler de açık alanlarda gerçekleşen söylev türünde tek yönlü metinler ile diyalog ve tartışmayı kapsayan çift yönlü metinlerden meydana gelmektedir. Son olarak duygu dile getiren metinler tek yönlü olarak hitabet ve şarkı, çift yönlü olarak ise diyalog, tiyatro, film ve dizilere ayrılmaktadır.

Yukarıda yapılan sınıflandırmalarda metnin işlevine ve içeriğinde gerçekleştirilmek istenen amaçların belirleyici olduğu görülmektedir. Çeşitli alanlara ait söylemlerin hâkim olduğu dinleme metinlerini sınıflandırırken Koreli araştırmacı Park, işlevin yanında etkileşim yönünü de sınıflandırmada bir ölçüt olarak kabul etmektedir. Jin (2013) de bu çalışmalardan hareketle dinleme metinlerini işlevine ve etkileşimine göre sınıflandırarak genel bir sınıflandırma yapmıştır.

Tablo 2.2 İşlevlerine göre dinleme metinlerinin türleri

Metin tipi	Metin işlevi	Metin türü Tek yönlü/çift yönlü
Bilgisel metin	Bilgilendirme	Tek yönlü: haber, hava raporu, duyuru, ders Çift yönlü: diyalog, danışma, soru, röportaj
İkna edici metin	İkna etme	Tek yönlü: reklam, tavsiye, iddia, ihtiyaç işlevine yönelik kılavuz Çift yönlü: sohbet (Diyalog), tartışma, münazara, forum
İfadesel metin	İfade	Tek yönlü: günlük, sunum, plan Çift yönlü: konuşma (diyalog metni), deneyim (Anı), röportaj
Sosyal metin	Temas kurma	Tek yönlü: kendini tanıtma, selam, kutlama, dua Çift yönlü: gündelik sıradan diyalog, selam.
Duygusal metin	Duygulandırma	Tek yönlü: okuma(ezberden), hitabet, şarkı, film, dizi Çift yönlü: yok.

Jin, Yeonjoo. 2013. 듣기 텍스트 유형에 따른 듣기 전략 연구 -한국어능력 시험 듣기 문항 대상으로- [Dinleme Türlerine göre Dinleme Stratejileri Araştırması-Korece Yetenek Sınavı Dinleme Soru Türleri Odaklı-] Yüksek Lisans Tezi. Korea University Graduate School of Education

Yukarıdaki tabloya göre metin tipleri bilgisel metin, ikna edici metin, ifadesel metin, sosyal metin ve duygu dile getiren metin olmak üzere beş gruba ayrılmaktadır. Her metin tipinin belirli bir işlevi bulunmaktadır. Buna göre bilgisel metin bilgi işlevini yerine getirirken ikna edici metin dinleyicileri belirli bir konuda ikna etme işlevini üstlenmektedir. İfade edici metin bir ifadenin sunulması işlevini, sosyal metin ise samimi duyguları yerine getirirken yakın iletişim ya da temas kurma işlevini yerine getirmektedir. Son olarak duygusal metin duygusal işlevi bulunmakta diğer bir deyişle duygulandırma işlevini üstlenmektedir. Metin türü Korece eğitiminde etkileşim esasına göre belirlenmiştir. Bu sebeple tek yönlü ve çift yönlü olarak ikiye ayrılmıştır. Kim'in yaptığı sınıflandırmada metin tipi ve metnin işlevine göre belirlenmektedir. Metnin türü ise tek yönlü ve çift yönlü olmasına göre ayrılmıştır. Ancak çift yönlü metin türlerinin işlevleri her zaman kesin sınırlarla birbirinden ayrılmamaktadır.

Örnek verilecek olursa gündelik sıradan bir diyalog hem bilgilendirme hem de sosyal işlevi beraberinde barındırabilir.

Yukarıdaki tablolardan hareketle Korece dinleme eğitiminde dinleme metinleri öncelikle işlevlerine göre sınıflandırılmaktadır.. İletişim odaklı yaklaşımların benimsenmesiyle Brinker metnin iletişimsel boyutuna dikkat çekmiştir. Bu amaç ile okunan ya da duyulan her metnin bir amacı bulunmaktadır. "Metnin işlevi nedir? Bu metin niçin kaleme alınmıştır? Bu metinle ulaşılmak istenen amaç nedir?" gibi metnin işlevine ve iletişimsel amacına odaklanan sorular ile metnin yapısı, işlevi ve içeriği arasında bağlantı kurulabilir. (Brinker, 2010, 137).

Metnin işlevi Brinker (2001, 95)'e göre kaynak kişinin diğer bir deyişle göndericinin 'iletişimsel niyeti" ni ortaya çıkarmaktadır. Yılmaz (2013), göndericinin oluşturduğu metinle iletişimsel niyetini alıcıya ilettiğini ve alıcının bu niyetin farkında olarak anlamasının beklendiğini ifade etmektedir. Koreli araştırmacılar tarafından işlevlerine ve bu işlevlerin özellikleri doğrultusunda türlerine göre sınıflandırılmaktadır. Metnin türleri ise Brown (1993) ve Nunan (2001)'ın dinleme metinlerini sınıflandırması gibi etkileşim türüne göre diyalog ve monolog olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Metnin türü işlevlere göre farklılık taşımaktadır. Nitekim, diyalog metni, metnin iletişimsel amacına göre ders diyaloğu, bilgi diyaloğu, günlük diyaloglar olmak üzere farklı türlere ayrılmıştır.

Korece öğretimi kitaplarında görülen dinleme metinlerinin ve türlerinin seçiminde dikkat çeken birkaç nokta bulunmaktadır. Öncelikle kitapların ünitelerinin öğretim amaçlarına ve içeriklerine uyan metnin içeriği belirlenir. Ardından öğrenicinin iletişimsel yeteneğini geliştirmek üzere gerçek ortamlarda karşılaşılan dinleme metinlerinin türleriyle karşılaştırılarak türlerin seçimine karar verilir. Korece dinleme metinlerinin büyük bir çoğunluğu öğrenicilere diyalog türünde sunulmuştur (Lee, 2017). Böyle bir seçimde öğrenicinin bulunduğu sosyal ortam ve çevrenin etkisi de düşünülmüştür.

2.3.Dinleme Metinlerinde Gerçeklik Unsurları

2.3.1. Gerçeklik Terimi

Gerçeklik (authenticity) yabancı dil eğitiminde iletişimsel yaklaşımın etkisinde 1970 yılından itibaren ortaya çıkmış bir kavramdır. Yabancı dil öğrenicisinin hedefi ne

olursa olsun öncelikle gündelik hayatta ihtiyaçlarını karşılayabilmesi için iletişim kurabilmesi gerekmektedir. Öğrenicilerin iletişim ihtiyaçlarının göz ardı edilmemesi gerçek hayatla bağlantı kurulması ile mümkündür. Cho (2011, 12)'e göre yabancı dil öğrenme sınıfları yoğun ders anlatımının yapıldığı gerçekle bağlantısı olmayan mekânlar değil öğrenenleri gerçek dünyayla buluşturan bir yerdir. Bu anlamda Arnold (1991, 237)'a göre sınıf gerçek dünyayı ne kadar gerçekçi bir şekilde yansıtırsa eğitsel etkinlikler de bir o kadar gerçek olacağından öğrenme ve transfer başarılı olur. Eğitim sahasında ortaya çıkan gerçeklik kavramı eğitimin etkinliği ile öğrenicinin öğrenme motivasyonunu artıran önemli bir unsur hâline gelmiştir.

Sınıf içerisinde gerçek dünya ile bağlantı etkinlik ve materyaller yoluyla sağlanmaktadır. Bununla bağlantılı olarak dil eğitiminde gerçekçi görev (etkinlik) ve gerçekçi(otantik) metin kavramları ön plana çıkmaktadır. Sınıf içinde gerçekleştirilecek olan görevlerin gerçek hayatı yansıtan gerçekçi(otantik) görevler olması gerektiği üzerinde duran isimlerden birisi Nunan'dır. Görev odaklı dil öğretiminin uygulandığı ders izlencesinin nihâî varış noktasını gerçek hayat görevleri oluşturmaktadır. Ancak öğreniciye sınıf içerisinde dili kullanma fırsatı sunabilmek için gerçek hayat görevlerinin eğitsel görevlere dönüştürülmesi gerekir. Eğitsel görevler canlandırma görevleri ve etkinleştirme görevleri olmak üzere iki alt kategoriye ayrılmaktadır. Canlandırma görevleri gerçek hayatta karşılaşılan faaliyetler ve eylemler ile açık ve belirgin bir şekilde doğrudan bağlantılı olan görevlerdir. Etkinleştirme görevleri ise gerçek hayatta deneyimleme ihtimali düşük olan görevlerdir (Nunan, 2004, 24)

Gerçek hayat ve sınıf arasında köprü olan ikinci önemli alan ise gerçekçi materyal ve materyali oluşturan metindir. Bugün yabancı dil eğitiminde gerçekçi materyal(authentic material) ve metin kullanımının önemini vurgulayan birçok çalışma mevcuttur. Ancak burada gerçekçilik ile ilgili araştırmacıların yapmış oldukları tanımlar farklılık arz etmektedir.

Peacook (1997,144) gerçekçi materyal(authentic material)'i hedef dili konuşan toplumun sosyal amaçlarını gerçekleştirmek amacıyla hazırladıklarını ifade eder. Gilmore (2007, 98) ise gerçeklik olarak kullandığımız otantikliğin ortak bir paydada kabul edilen tanımının olmadığından bahsetmekte ve söz konusu tanımlardan aşağıdaki genel tanımları çıkarmaktadır:

1. Yerel konuşucuların birbirleri için ürettiği dildir.
2. Gerçek bir konuşucu/yazar tarafından gerçek dinleyiciler için üretilmiş gerçek bir mesajı taşıyan dildir.
3. Alıcı tarafından metne verilen niteliklerdir ki bu nitelikler metnin kendisinde görülmeyerek alıcılar tarafından hedef metne aktarılır.
4. Öğretmen ve öğrenici arasındaki etkileşim ve kişisel katılım sürecidir.
5. Seçilen dil görevidir.
6. Sınıfın sosyal durumudur.
7. Dili değerlendirmedir.
8. Kültür ve kabul görmek, onaylanmak için hedef toplumun üyeleri gibi davranma, düşünme yeteneğidir.

Gilmore (2007)'un da belirttiği gibi İngilizce olarak kullanılan hâliyle gerçeklik kavramını metnin kendisinde, katılımcılarda, sosyal veya kültürel durumda, iletişimsel eylemin amaçlarında yahut bunların bazı bileşimlerinde görülmektedir. Ancak Gilmore, gerçeklik (authenticity) kavramı için ölçüt olarak "gerçek"i kullandığından Morrow (1977, 13)'un "gerçekçi bir metin(authentic text) gerçek bir konuşmacı veya yazar tarafından gerçek bir izleyici için üretilen ve bir tür gerçek mesajı iletmek için tasarlanmış gerçek dilin bir uzantısıdır." tanımını baz aldığını ifade etmektedir. Yabancı dil olarak Korece öğretiminde de otantiklik kavramı gerçeklik kelimesi ile karşılanmaktadır. Buna göre gerçeklik "gerçek olan, var olan şeyleri tümü, hakikat, hakikilik, realite, reellik" anlamlarını taşımaktadır. Bir metnin gerçekçi olması gerçek dünyada karşılaşılan herhangi bir dinleme yahut okuma metni gibi çeşitli materyaller ile benzer özellikler taşıması olarak da tanımlanabilir.

Gerçek hayattaki durumlara uygun olarak ana dil kullanıcılarının bir amaç doğrultusunda oluşturdukları gerçek materyaller eğitsel amaçlı olarak ileri düzeydeki öğrenicilere rahatlıkla sunulabilmektedir. Dilin gerçek kullanımının sunulması öğreniciyi gerçek dünyaya yaklaştıracak (Lüleci, 2010, 543) ve öğrenicinin motivasyonunu artıracaktır. Ancak orta ve başlangıç düzeyindeki yabancı dil öğrenicilerine gerçek bir metnin sunulması metnin anlaşılabilirliğini engelleyebilir. Krashen (1982, 21)'e göre öğreniciye anlaşılır girdilerin sunulması (comprehensible input) ikinci dil öğrenimini/edinimini daha doğal bir hâle getirecektir. Sunulan materyalin öğretim amacı, öğrenicinin seviyesi, izlence ve ders süreci dikkate alındığında her bir faktöre uygun gerçek bir materyalin bulunması kolay değildir. Bu

durum mutlak bir şekilde eğitsel alanda doğrudan ana dil kullanıcılarının oluşturduğu materyallerin(metin) kullanımının gerekliliğinin sorgulanmasını zorunlu hâle getirmektedir.

Gerçek metinlerin başlangıç ve orta seviyelerdeki öğreniciler için kullanılması gerçeklik unsurlarının anlaşılması açısından birtakım anlama sıkıntılarına yol açabilir. Nitekim Cho (2011, 70) de gerçek metinlerde rastlanan bütün unsurları içeren dinleme metinlerinin sunulmasının özellikle orta seviyedeki öğrencilere metni anlamada zorluk çıkaracağını ifade etmektedir. Bunun sonucunda Lee (2017, 24), Brown (1995) ve Cho (2011)'dan hareketle gerçek dinleme materyallerinde bilinçsel yük oluşturabilecek altı önemli noktayı sıralamaktadır:

1. Ortaya çıkan karakterler ve nesnelerin sayısı
2. Ortaya çıkan seslerin her birini kesin bir şekilde ayırt edilme derecesi
3. Bilginin basit ve somut mu yoksa karmaşık mı olduğu
4. Olayların sırası
5. Verilerin gerektirdiği çıkarım sayısı
6. Öğrenicini yeni öğrendiklerini bildikleri ile ilişkilendirme derecesi.

Buradaki çıkarım ile araştırmacılar öğreniciye bilinçsel yük vermemek için eğitim sahasında yeni materyallerin üretilmesi gerekliliği ortaya çıkmıştır. Gerçek metinlerin başlangıç ve orta seviyelerde kullanılmasının verdiği zorluk durumu yabancı dil öğretiminde kullanılmak üzere değiştirilmiş metin yapay metin ve tasarlanmış metin kavramlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur.

Eğitsel anlamda gerçek materyallerin yerine değiştirilmiş ya da yapay olarak oluşturulmuş materyallerin kullanımı da çeşitli tartışmalara yol açmıştır. Gerçek materyaller de olduğu gibi yapay yahut değiştirilmiş metinlerin kullanımı da potansiyel olarak bazı olumsuzlukları beraberinde getirmektedir. Sınırlı sözcük kullanımı, dilin doğallığına aykırı bazı unsurlar hedef dilden öğreniciyi uzaklaştırmakta ve gerçek hayatta dili yetkin bir şekilde kullanımına engel olmaktadır. Değiştirilmiş (sadeleştirilmiş) metinlerin dilleri doğal yolla oluşturulmadığından, öğreniciler için daha zor olabilmektedir (Honeyfield 1977'den aktaran Durmuş, 2013, 1296).

Diğer yandan gerçekliği (authencitiy) metinde kullanılan dilin doğallığı olarak ele alan birçok çalışma mevcuttur. Jeon (2011), gerçekliği, eğitim öğretim ortamlarında

kullanılan dilsel ifadeler ile gerçek hayatta kullanılan dilin benzerliği olarak tanımlar. Bu tanımdan hareketle eğitsel materyaller ne kadar gerçek dil kullanımını yansıtıyorsa o kadar gerçekçidir. Richard ve Platt de gerçekliği eğitsel materyalde sunulan konuşma ve yazmanın doğallığı yansıtma derecesi ile eşdeğer görmektedir. Benzer bir tanımlama yapan Jeong (2011) da ana dil kullanıcılarının belirli bir amaç doğrultusunda gerçekleştirdikleri konuşmaların çıktısına gerçek materyal(metin), eğitsel amaçlara sahip gerçek materyale yakın özellikleri barındıran hazırlanmış metinleri ise gerçekçi materyal olarak adlandırmaktadır. Doğal olarak gerçekçi materyaller, öğrenicinin ihtiyaçları, yaşı ve seviyesi doğrultusunda oluşturularak gerçek dil ve durumların yansıtıldığı materyallerdir.

2.3.2. Dinleme Materyallerinde (Metin) Gerçeklik

Dinleme materyal ve metinlerinde gerçeklik unsurları kullanılan dilin özelliklerine göre belirlenmektedir. Araştırmacılara göre farklılık gösteren gerçeklik unsurlarının incelenmesinde gözetilen temel koşut ele alınan metinlerin etkileşime dayalı olmasıdır. Ur (1984), Underwood (1993) ve Nunan (2004) gibi dinleme materyallerinde gerçeklik unsurlarından bahseden ilk araştırmacılar da diyalog metinlerini temel almışlardır.

Ur (1984, 9) dinleme materyallerindeki gerçeklik unsurlarını "Doğal ve sözlü (konuşma dili), eksiltilmiş şekil, duraksama, yanlış başlangıç, durma, dilbilgisel olmayan yapıda cümle, eksiltilmiş şekil, engelleme, çakışma vb.." olmak üzere sıralamaktadır. Underwood (1993) ise gerçeklik unsurlarını "Doğal ton, doğal aksan, özellikle dikkat edilmeyerek seslendirilen doğal sesletim, muhataplar arasında kelimelerin çakışması, normal hızda konuşma tarzı, iyi yapılanmamış kelime, eksik cümle, hatalı başlangıç, tereddüt, arka planda duyulan gürültü ve sesler, keyfî olarak başlayarak biten kelime/konuşma, yazı diline ait olmayan bilgiler" şeklinde ifade eder. diğer yandan Nunan (2004) gerçek bir diyalog konuşmasından ziyade bu konuşmanın materyale hangi yönlerinin yansıması gerektiği üzerinde durmaktadır. Nunan'a göre "gerçekliği olan bir materyalin dinlemesi çakışma (overlap/중복), tereddüt, konuşma başlangıcında var olan hatanın dinleyen kişi tarafından konuşmanın içeriğini anlamak için zaman verilmesinin sağlanması" gerçekçi bir dinleme metninin sahip olması gereken özelliklerdir.

Jeon (2011) ise Nunan ve diğer araştırmacılardan farklı olarak gerçekliğin boyutlarını incelemiş ve hangi boyutlarının dinleme ve konuşma materyallerine yansıtılması gerektiğinden bahsetmiştir. Buna göre dinleme ve konuşma materyallerinde uygulanması gereken gerçeklik ilkelerini dört katmanda incelemiştir. Dinleme metinlerinde uygulanması gereken ilkenin ilk katmanı anlam katmanıdır. Jeon'a göre dil kullanıcısının iletişim kurabilmesi için sözcüksel, dil bilgisel, sözdizimsel bilgilere sahip olmalıdır. Dinleme materyalinde gerçekleşen konuşmaların anlamsal olarak gerçek dünyada bir karşılığı olmalıdır. Dinleyicinin çeşitli konularda ve temalarda çeşitli anlam üretebilmesi için kitaplardaki dinleme materyallerin farklılıkları barındırması gereklidir. İkinci katmanı ifade katmanı oluşturmaktadır. Dil kullanıcısı dili bir bütün olarak kavrayarak sadece akıcı ve doğruluk düzeyinde değil aynı zamanda hedef dil konuşucuları gibi doğal bir şekilde konuşmalıdır. Doğal olarak ifade katmanı dilin gerçeklik boyutuyla ilintilidir. Bu katmanda sözlü konuşma diline ait unsurlar bulunmaktadır. Bu unsurlar şu şekilde sıralanmaktadır: Dilsel unsurlar, yarı dilsel unsurlar (tonlama, aksan, hız vb.), jest ve mimik unsurları ve söylemin bağlamsal unsurları... Üçüncü katman ise karşılıklı etkileşimdir. Jeon, günlük hayatta katılımcılar arasındaki çift yönlü etkileşimin gerçekleştiği söylemler tek bir kalıpta gerçekleşmediğini ifade etmektedir. Çeşitli şekillerde ortaya çıkan bu karşılıklı iletişimin oluşturduğu söylemler ile öğrenicinin günlük iletişimdeki anlayabilme yeteneğini yükseltmek için yüksek metinler seçilmelidir. Son katmanı ise kültürel dil oluşturmaktadır. Bireyler dillerini kullanarak iletişimlerini sürdürürken kültürlerini de yansıtmaktadır. Dile işlenen kültür yine dil yoluyla yaşamaktadır. Dil aracılığıyla kültürler arası etkileşim ve anlayış yeteneği geliştirilmeli ve kültürel ifadeleri de kapsayan metinler kullanılmalıdır.

Yukarıdaki gerçeklik ilkelerinden hareketle dinleme metinlerinde bulunması gerekli olan unsurlardan en önemlisi konuşma dilidir. Bundan dolayı günlük hayatta gerçekleşen konuşmalardan derlenen konuşma dilinin özellikleri gerçeklik unsurları ile ilişkilidir. Yazılı dilden farklı olarak, konuşma dili küçük yaşta öğrenilen basit morfolojik ve sözdizimsel yapıları kullanır ve sözlü dil kullanımının konuşma katılımcıları ve durumları ile yakından ilişkili olduğu söylenir. (Lee, 2006) Diğer bir deyişle yazı dilinin aksine konuşma dili konuşmacıya birçok rahatlık sağlaması ve doğal süreçte edinilmesi yönüyle farklılık barındırmaktadır. Kurallı cümle kurmak, sınırlı içerik ve resmî söylem, çok hızlı konuşmaktan kaçınmak, hece düşmesi ve

ulamanın çok fazla kullanılmaması yahut cümle ögelerinin eksiltilmemesi yazı dilinin karakteri olarak karşımıza çıkmaktadır. Rost (2002), günlük konuşma dili ile bir konuşma ya da dinleme materyalinin gerçekçi özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır:

- Konuşma hızı doğaldır, cümleler kısa olup kuralsız yapılar görülür.
- Doğal duraksama, aksan, sesletim, eksiltme gibi fonolojik özellikler görülür.
- Konuşma arasında gerçekleşen doğaçlama özelliği diyaloğun doğasında bulunan bir karakterdir ve sözcük hazinesi yoğunluğu yüksek bir şekilde ortaya çıkarak tekrarlar şeklinde kullanılır.
- Kısa duygusal ifadelerin yansıtıldığı kelimeler veya en yeni argo ifadeler gibi konuşma dili ifadeleri ile deyimsel ifadeler fazladır.
- Aynı zamanda gerçekleşen iletişimsel etkileşim sebebiyle tereddüt ve hatalı olan başlangıcı kendi kendine düzeltme gibi iletişimsel stratejiler kullanılır.
- Gerçek diyalog gibi konuşmacı ve dinleyici sesli geribildirim verebilecek kadar fırsat sunması gibi gerçekçiliği hedefleyen konuşmalardır.

2.4.Korece dinleme metinlerinde gerçeklik yapı unsurları

Konuşma ve diyaloglarda görülen birtakım özellikler bulunmaktadır. Bu özelliklerden hareketle bütün dillerde gerçekleşen konuşmanın ortak noktalarını tespit etmek ve metni bu özelliklere göre analiz etmek mümkündür. Ancak her dilin karakteristik özelliği bulunduğundan bu dillerde gerçekleşen konuşmaların da kendine özgü unsurlarının olduğu kaçınılmaz bir gerçektir. Koreceye ait karakteristik özellikler de Koreli araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir. Bununla birlikte araştırmacılar dinleme eğitiminde kullanılan metinlerin gerçekliğinin değerlendirilebilmesi için konuşma dilinin özelliklerine ve günlük iletişim durumlarına göre birtakım ölçütler oluşturmuşlardır. Korece dinleme eğitiminde materyal ya da metnin gerçekliği ele alındığında da günlük konuşma dilinin özellikleri ile karşılaştırma yapılmaktadır.

Korece sözlü konuşma dili sözdizimsel, fonolojik ve söylemsel olmak üzere üç boyutta incelenmektedir (Lee, 2006, 165-167; Jeon, 2011).

Sözdizimsel özellikler:

- Tamamlanmış bir cümleden ziyade cümle öbeği ve tümcecikten oluşan yapılar daha fazladır.
- Cümle yapısı basit olup karmaşık cümle fazla bulunmamaktadır.

- Aktif cümle edilgen cümleye oranla daha fazladır.
- Tekli olumsuzlama (kısa olumsuzluk zarfı) çifte olumsuzlamaya(uzun olumsuzluk zarfı) göre daha çok tercih edilir.
- Yazı diline göre ek düşmesi daha fazladır.
- Cümle ögelerinin eksiltilmesi oldukça fazladır.
- Samimi konuşma sonekleri gibi sözlü konuşma dili sonekleri kullanılır.
- Yazılı dile göre söz dizimi daha doğaldır.
- Bağlaç ekleri (접속 조사) tekrarlar hâlinde kullanılır.
- Seslenme eki (호격 조사) kullanılır.
- Sıfat yapan eklerin (관형격 조사) kullanımı azdır.

Korece konuşma dilinin fonetik özellikleri:

- '그것은→그건' (gıgıosın-gıgıon) Ses düşmesi ve kaynaşma oldukça fazladır.
- Vurgulamak istenilen kelimeyi sesletim ile vurgulayıp konuşma hızı ayarlanır.
- Standart olmamasına rağmen tek bir sesle sesletimi gerçekleştirilen sesler(reality linguistik) fazladır.
- Standart olmamasına rağmen '고(go)→구((gu)' '의→으/에, 예→이, olarak seslendirilmesi durumları vardır.
- Cümle sonu tonlamaları aracılığıyla cümlenin soru, emir ya da istek cümlesi olup olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Korece konuşma dilinin söylemsel özellikleri:

- "Bilmem, ne, peki, ama, diyorum ki, şimdi" gibi anlamlara gelen konuşma diline ait söylem belirteçleri kullanılır.
- İletişimsel strateji ile dolaylı ifadeler sık sık kullanılır.
- Söylemsel boyutta konu çoğunlukla düşürülmektedir.
- Konu katılımcılar tarafından çoğunlukla değiştirilir.
- Konuşma söyleme katılan kişiler tarafından müşterek olarak şekillendirilir.
- Konuşmaya hatalı olarak başlayıp düzeltme yapma durumu vardır.
- Söz sırası, söz kesme ayrıca örtüşme gerçekleşmektedir.
- Sıralı çiftler vardır.
- Sesli geri bildirimler vardır.
- Korece konuşanlara özgü vücut dili kullanılır.

Dinleme eğitiminde yapılan gerçeklik çalışmaları çeşitli boyutlardan ele alınarak incelenmektedir. Tartışma konusu olan nokta gerçek bir konuşmasının hangi özelliklerinin hangi aşamaya kadar dinleme metinlerine yansıtılacağı ile ilgilidir. Araştırmacıya göre farklılık arz eden bu konu hakkında belli bir görüş birliği bulunmamaktadır. İnceleme ölçütleri aynı zamanda dinleme materyallerine yansıması gereken Kore diline ait ve Koreceyi kullanan konuşmacıların gerçek durumlardaki konuşmalarına ait gerçeklik unsurlarıdır.

Dinleme eğitiminde kullanılan dinleme materyalleri ve etkinlikleri üzerine araştırma yapan isimlerden birisi Lee Hee Young'dur. Lee (1999), dinleme eğitiminde kullanılan materyalin ana dilin konuşulduğu ortamlara benzetilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Dinleme eğitiminde gerçekliği materyalin gerçekliği ve görev gerçekliği olmak üzere iki üst kategoriye ayırmıştır.

Tablo 2.3: Lee Hae Young'a göre dinleme eğitiminde gerçeklik alanı

<table>
<tr><td rowspan="4">G
E
R
Ç
E
K
L
İ
K</td><td rowspan="3">Materyalin gerçekliği</td><td colspan="3">Görsel materyal gerçekliği</td></tr>
<tr><td rowspan="2">İşitsel materyal gerçekliği</td><td rowspan="2">Söylem/konuşma materyalinin gerçekliği</td><td>Konuşma içeriğinin gerçekliği</td></tr>
<tr><td>Konuşma yapısının gerçekliği</td></tr>
<tr><td colspan="2">İşitsel unsurların gerçekliği</td></tr>
<tr><td colspan="4">Görev gerçekliği</td></tr>
</table>

Lee Hae Young. 1999b. Principles and Practices of Textbook Revision Based on Integrity, International Korean Education Times, Korean Education C. 10/2, S. 273-294, 282.

1. Eğitim-öğretim ortamlarında kullanılan materyalin gerçekliği

Yabancı dil öğretiminde kullanılan materyalin gerçek hayatta karşılaşılan iletişimsel materyal ile benzer olması ya da gerçek hayat ile bağlantılı olmasıdır. Dinleme eğitiminde kullanılan materyali sadece işitsel yönden sınırlandırmak gerçeklik ile bağdaşmamaktadır. Nitekim dinlemenin içeriğini oluşturan konuşmanın gerçekleştiği ortam ve kişiler bulunmaktadır. Bu unsurların fotoğraf ya da illüstrasyonlarla yansıtılması dinleme eğitimi için önem arz etmektedir. Çünkü görsel özellikler

öğrenicinin dinleme metninde duyulan çeşitli sesleri yahut ana konuyu tahmin etmesinde büyük rol oynamaktadır. Gerçek hayatta da kişilerin ve ortamların özelliklerine bakılarak konuşma içeriği tahmin edildiğinden dolayı birçok araştırmacı gibi Lee de tablosuna bu unsuru eklemiştir. Dinleme eğitiminde görsel ve işitsel bir video, dizi, şarkı, podcast yahut kitaplarda yer alan dinleme metinleri dinleme materyallerine verilebilecek örneklerdir. Materyali işitsel materyal gerçekliği ve görsel materyal gerçekliği olmak üzere iki şekilde incelemek mümkündür.

2. Görev gerçekliği

Lee'nin materyalin gerçekliğini aşarak görevin gerçekliğinden bahsetmesi iletişimsel yaklaşımın temel alınmasından kaynaklanmaktadır. Lee Seo Young da iletişimsel açıdan yaklaşarak dinleme eğitiminin amacının öğrenicinin iletişimsel görevlerini gerçekleştirebilmek olduğunu belirtmektedir. Görev gerçekliği bir yandan da Nunan'ın altını çizdiği görev unsurunun gerçekliğine çağrışım yapmaktadır. Görev gerçekliği, dinleme eğitiminde öğreniciye sunulan dinlemeye ilişkin görevlerle ilişkilidir. Dinleme sürecinde kullanılan söz konusu dinleme görevlerinin gerçek hayatla benzerlik taşıması ya da doğrudan gerçek unsurları barındırmasıdır. Öğrenicinin gerçek hayatta karşılaşabilme ihtimali yüksek olan görevler yerine sınıf içerisinde bağlantısız ve sınıf dışında kullanılmaya uygun olmayan dinleme görevlerinin sunulması öğrenicinin iletişimsel yeteneğinin gelişmesine engel olmaktadır. Diğer yandan Jeong(2011), dinleme metinlerinde olan gerçeklik unsurlarını incelerken doğrudan diyalogları ölçüt almıştır. Jeong(2011, 20)'un oluşturduğu gerçeklik yapı unsurları tablosu aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.4: Jeong Seon Hwa'ya göre dinleme metinleri gerçeklik ölçütleri

Sınıflandırma ölçütü		Gerçeklik yapı ögeleri
Söylem/ konuşma performansı boyutu	Diyalog katılımcıları	Konuşmacı ve dinleyicinin rolleri, statüleri, cinsiyetleri, yaşları, ilişki durumları vb.
	Diyalog içeriği	Konu, işlev (ikna, iletişim kurma, ısrar vb.) uzunluk
	Etkileşim	Konuşma sıralaması, tereddüt, söz kesme

Dil materyali boyutu	Yarı dilsel	Konuşma hızı, sıralama, ağız, vurgu, çevre sesleri
	Dilsel	Eksiltme, düşme, ekleme, ses değişimleri, konuşma dili öğeleri
		Duraksama, cümle ögesini eksiltme, doğal kelime sıralaması

Jeong Seon Hwa, 2011. A Study on the Korean Listening Education Based on Spoken Language. Doktora Tezi. JoongAng University Graduate School Korean Language and Literature

Jeong, dinleme materyallerinin gerçeklik unsurlarını incelemek üzere sınıflandırma ölçütünü konuşma ve dil olmak üzere iki boyuta ayırmıştır. Gerçekçi dinleme materyallerinin yapı ögelerinden Söylem/Konuşma performansı boyutu, bireylerin etkileşimli konuşma performansını ele almaktadır. Konuşma boyutu diyalog katılımcıları, diyalog içeriği ve etkileşim olmak üzere üç alt kategoriye ayrılmıştır. Diyalog katılımcıları kategorisinde diyalog katılımcısı olarak konuşmacı ve dinleyicinin rolleri, statüleri, cinsiyetleri, yaşları, ilişki durumları gibi faktörler dikkate alınmıştır. Diyalog içeriği konuşmanın konusunu ve hangi işlevleri yerine getirmek üzere oluşturulduğunu, aynı zamanda konuşmanın uzunluğunu barındırmaktadır. Etkileşim ise karşılıklı konuşma esnasında kişilerin bu konuşmayı hangi sırayla yaptıkları, söz sırasını nasıl aldıkları gibi yapı ögelerini barındırmaktadır. Sınıflandırmanın ikinci boyutunu oluşturan dil materyali boyutu ise dilsel ve dile ait olmayan unsurların birleşiminden oluşmaktadır. Yarı dilsel ölçüte göre konuşmanın hızı, sıralama, ağız, vurgu ve çevre sesleri dinleme metinlerinin gerçeklik unsurları olarak görülmektedir. Bunun dışında dilsel ögeler dile ait ögeler olup eksiltme, kısaltma, ekleme, ses değişimleri, konuşma dili ögeleri gerçeklik ögeleridir. Ayrıca duraksama, cümle ögelerini eksiltme, doğal kelime düzeni gibi unsurlar da gerçeklik ögeleri olarak sıralanmaktadır.

Cho (2011) ise, dinleme materyallerinde gerçeklik unsurlarını incelerken Jeong'dan farklı olarak kelime hazinesi unsurunu da eklemiştir. Nitekim sınıf dışında kullanılan gerçek bir konuşmada standart dil unsurları ile kelimelerinin yanında o gün için yaygın olarak kullanılan birtakım kelimeler de bulunmaktadır. Cho (2011, 20)'nun oluşturduğu dinleme materyallerinde bulunması gereken gerçeklik unsurları aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.5: Cho Hye Jin'e göre dinleme materyallerinde gerçeklik unsurları

Fonem/fonolojik öge	Duraksama (Bekleme)
	Standart olmayan sesletim(ses değişimi, ses düşmesi, ses türemesi)
Biçimsel/sözdizimsel öge	Eksiltme (ek, cümle ögesi)
	Cümle ögeleri sıralaması
Kelime hazinesi ögesi	Konuşma dili ifadeleri
	Moda olmuş yeni kelimeler
	Argo
	Jargon
Konuşma ögesi	Konuşma yapısı (sıra alma, konu değiştirme)
	Konuşma performansı (ünlem, hatalı başlangıç/söz hatası, tereddüt, çakışma, sesli geribildirim, söz kısaltma, tekrar)

Cho Hye Jin. 2011. 듣기 교육의 실제성 요소가 교육 효과에 미치는 영향 [Dinleme Eğitiminde Gerçeklik Unsurlarının Eğitime Yaptığı Etki] Yüksek Lisans Tezi. Korea Üniversitesi

Cho, dinleme materyallerinde gerçeklik unsurlarını fonolojik, biçimsel/sözdizimsel, kelime hazinesi ve söylem ögesi olmak üzere dört ana başlıkta incelemiştir. Buna göre fonolojik öge, duraksama, standart olmayan sesletimi kapsamaktadır. Biçimsel ve sözdizimsel öge ek ve cümle ögelerinin eksiltilmesini içermektedir. Kelime hazinesi ögesi ise konuşma diline ait ifadeler, moda olmuş yeni kelimeler, argo ve jargonu barındırmaktadır. Söylem ögesini ise sıra alma ve konu değiştirme gibi söylemin/konuşmanın yapısı ile konuşma performansını içermektedir. Korece dinleme metinlerinde gerçeklik unsurlarını inceleyen bir diğer Koreli araştırmacı ise Lee'dir. Lee (2017, 28) kendisinden önce yapılan araştırmaları yeniden düzenleyerek aşağıdaki tabloda görüldüğü gibi sunmuştur:

Tablo 2.6: Lee Seo Young'a göre dinleme metinlerinde gerçeklik yapı unsurları

Sınıflandırma ölçütü		Gerçeklik yapı unsurları
Çevresel unsurlar		Arka plan gürültüsü, akustik etki, arka plan müziği
Dilsel unsurlar	Konuşma dili unsurları	Eksiltme, düşme, sıralama, standart olmayan sesletim.
	Karşılıklı konuşma unsurları	Konuşma hızı, söz sırası, duraksama, sesli geribildirim.

Lee Seo Young, 2017. **An Analysis of the Authenticity about Listening Text of Korean Textbook Focused on the Beginner and Intermediate Level.** Yüksek Lisans Tezi. Ewha Womans University The Graduate School of Education

Lee, gerçeklik yapı unsurlarını çevresel ve dilsel olmak üzere ikiye ayırmıştır. Dilsel unsurlar konuşma dili ve söylemsel olmak üzere iki alt başlığa bölünmektedir. Lee'e göre arka plan gürültüsü, akustik etki ve arka planda olan bir müzik dinleme materyalinin çevresel gerçekliğini gösteren ögelerdir. Konuşma dili unsuru ise eksiltme, düşme, sıralama, standart olmayan sesletim gibi ögeleri kapsarken söylemsel unsurlar konuşma hızı, söz sırası, duraksama ve sesli geribildirim ögelerini barındırmaktadır. Cho, Hee Won (2017, 40), dinleme-konuşma metinlerinde olan ve olması gereken gerçeklik yapı unsurlarını dil, konuşma performansı ve çevresel unsurlar olmak üzere üç boyutta ele alır.

Tablo 2.7: Cho, Hye Won'a göre dinleme ve konuşma metinlerinde gerçeklik unsurları

Gerçeklik inceleme boyutları	Gerçeklik inceleme unsurları
Dil boyutu	Korece konuşma dili özellikleri (Ses düşmesi, eksiltmesi, ses türemesi, ünlü değişimi, ünlem)
Konuşma performansı boyutu	Diyalog katılımcıları arasındaki ilişki
	Dinleme materyali konuşma hızı
Çevresel unsur boyutu	Çevresel sesler, akustik etki

Cho, Hye Won, **2017. An Analysis of the Listening and Speaking Sections in Korean Language Textbooks for Married Immigrant Women,** Yüksek Lisans Tezi, Yonsei Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Kore Dili Eğitimi Anabilim Dalı Eğitim Enstitüsü.

Dil boyutunu Korece konuşma dilinin özellikleri oluşturmaktadır. Konuşma performansı boyutu diyalog katılımcıları arasındaki ilişki ile dinleme materyali konuşma hızı unsurlarını kapsamaktadır. Çevresel unsur boyutunu ise çevresel sesler ve akustik sesler oluşturmaktadır.

Yukarıdaki tablolarda görüldüğü gibi dinleme metinlerindeki gerçeklik unsurları sadece dinleme becerisine ait ögeleri içermemektedir. Dinleme metinlerinde gerçeklik unsurları aynı zamanda dinleme metni olarak kaydedilen konuşma metnini kapsamaktadır. Doğal olarak konuşma dilini ve bu beceriyi içine almaktadır. Ayrıca gerçeklik unsurları araştırmacılara göre farklılık göstermektedir. Tablo ayrıntılı bir şekilde incelendiğinde, dinleme metinlerinde gerçeklik unsurları dilsel, dil dışı ve söylemsel boyutlara göre sınıflandırılmaktadır. Korecenin dilsel boyutunu konuşma dili oluşturmaktadır. Konuşma dili, eksiltme, kısaltma, sözdizimsel özellikler gibi birçok alt kategoriye ayrılmaktadır. Konuşma dilinin özellikleri arasında en yaygın görüleni fonolojik özelliklerdir. Bunun yanında öğretme ve öğrenmede, sözdizimsel veya pragmatik özellikten daha kolay öğretilir. (Jeong, 2011, 68)

Konuşma performansı boyutu ise kişilerin diyalog kurmaları için gerekli altyapıları sağlayan ögeleri barındırmaktadır. Konuşma eylemi için gerekli olan ancak doğrudan konuşma dilini kapsamayan faktörler bu kategoriye dahil edilmektedir. Dil konuşucuları birbiriyle iletişim kurduğunda dikkat ettikleri ve bilinç dışı olarak gerçekleştirdikleri birtakım kurallar çerçevesine uymaktadır. Diyalog katılımcılarının birbiriyle ilişki durumları, konuşma metinlerinin türü, sesli geribildirim, duraksama, konuşma hızı, tereddüt etme, konu değiştirme ve söz sırası alma etkileşimli konuşmanın temelini oluşturan gerçeklik unsurları olarak sayılmaktadır. Dil dışı boyut ise konuşma dili ve söylemsel ögeler dışında çevreden gelen sesleri kapsamaktadır.

Kore dilinde gerçekleşen gerçek bir diyaloğun birçok farklı boyutta ögeleri bulunmaktadır. Araştırmacılara göre farklılık gösteren bu boyut ögelerin konuşmalarda ortaya çıkma durumları ve sıklıkları da farklılık göstermektedir. Ancak özellikle Kore dilinin kullanım durumu düşünüldüğünde ve önceki çalışmalardan hareketle ortak bir çerçeve çizmek mümkündür.

Tablo 2.8: Dinleme materyalleri ve metinlerinde görülen gerçeklik unsurları

Dil dışı boyut	Çevresel sesler	Dış sesler, arka plan sesleri
	Diyaloğun yapı unsurları	Diyalogların türü ve işlevi, diyalog katılımcılarının sosyal statü ve ilişki durumları
	Konuşma Performansı (söylemsel) unsurları	Söz alma (söz kesme, çakışma), tekrar, tereddüt etme, sesli geribildirim, konu değiştirme
Dil boyutu	Konuşma dili unsurları	Eksiltme, kısaltma, sözdizimi

2.4.1. Dil dışı Boyut

2.4.1.1. Çevresel sesler

Gerçek hayattaki konuşmalar, konuşmacının sesinden dışarıdan gelen çeşitli sesleri de barındırmaktadır. Diğer bir deyişle çevreden gelen sesler konuşma ile karışmaktadır. Doğal olarak dinleyici konuşmacının konuşmasının yanında diğer sesleri de duymaktadır. Bu sesler konuşmanın mekânını sezdiren ve konuşmanın arka planını oluşturan çeşitli seslerdir. Söz gelimi dış ortamlarda yapılan konuşmalar konuşmaya dâhil olmayan diğer insanların seslerini, müzik sesini, arabaların ve hatta yürüme seslerini içermektedir. Yine restoranda yapılan konuşmalar yeme-içme, su yudumlama ve çatal-bıçak seslerine kadar ortama ait sesler arasında gerçekleşmektedir. Diğer yandan konuşma telefonda gerçekleşiyorsa konuşmacıların seslerinin telefonun etkisi ile değişmesi sonucu oluşan akustik ses ve tuş sesi duyulmaktadır. Bu durumlar gerçek konuşma durumlarının bir parçası olarak karşılaşılan unsurlardır. Çevresel sesler bu bağlamda gerçek hayattaki konuşmaların bir parçası olduğundan dinleme metinlerinde gerçeklik unsuru olarak değerlendirilmiştir. Lee Seo Young, dinleme metni kaydına arka plan gürültüsü, ses veya mekânı belirten müziğin dahil edilmesi durumunda öğrenicilerin konuşmanın bağlamını daha iyi anlayabileceklerini belirtmektedir.

2.4.1.2.Diyalog yapı unsurları

Dinleme Metinlerinin (Etkileşimli) Türleri ve İşlevleri

Dinleme materyalleri olarak kullanılan dinleme metinlerinin işlevlerinin belirtilmesi gerçeklik açısından önemlidir. Gerçek hayatta etkileşim yönünden tek yönlü ve çift yönlü dinleme metinleri ile karşılaşılmaktadır. Ancak çift yönlü etkileşime sahip olan dinleme metinleri gerçek hayatta kullanılan dilin yansıması açısından daha zengindir. Etkileşimli metinlerden de gerçek hayatta birçok alanda farklı dinleme metinlerine maruz kalınmaktadır. Kullanılan dil metnin sahip olduğu işleve göre farklılık gösterebilmektedir. Nitekim sosyal ilişki kurmaya yönelik bir karşılıklı konuşmada sözlü dilin özellikleri daha fazla görülmektedir. Öte yandan bilgilendirme işlevine sahip olan röportaj türünde bir konuşma metninde ortaya çıkan sözlü dil özellikleri ise daha farklı olmaktadır.

Katılımcılarının sosyal statüleri ve birbiriyle ilişki durumları

Diyaloğa katılan kişilerin sosyal statüleri ve ilişki durumları dil kullanımını etkileyen önemli bir unsurdur. Diyalog katılımcıları birbirlerinin statülerine göre dil kullanımını şekillendirmektedir. Dilin muhatapların statü ve ilişki durumlarına göre şekillenmesi farklı form ve dil bilgisi kurallarının ve hatta belirli bir söyleme metotu içinde kullanılmasını içermektedir. Bu anlamda kişilerin sosyal statüsünün ve ilişkilerinin dili şekillendirmesi toplumdilbilimsel özellikleri de yansıtmaktadır. Birbiriyle hiçbir tanışıklığı olmayan kişiler, hasta ve doktor, öğrenci-öğretmen, samimi arkadaşlar, kardeşler, satış temsilcisi-müşteri arasında gerçekleşen konuşmalar bu anlamda farklı dil kullanım yöntemlerini kullanmayı gerektirmektedir. Özellikle bir dilde hiyerarşik kuralların olması durumunda belirtilen özelliklerin kitaplara ve dinleme metinlerine yansıması dilin iletişim amaçlı öğretilmesi perspektifinden büyük önem taşımaktadır. Korece de sert bir hiyerarşik yapıya sahiptir. Bu özelliğinden dolayı Korece dil olarak saygı dili ve samimi dil olarak günlük kullanımda ikiye ayrılmaktadır. Saygı dili ile samimi dilin kendisine ait kelime ve dilbilgisi kuralları bulunmaktadır. Kişilerin birbiriyle ilişki durumları ve sosyal statüleri saygı dilini ya da samimi dili kullanmalarını belirlemektedir. Nitekim Korece ile kurulan bir diyalogda katılımcıların birbirini tanıması ve samimi bir ilişkiye sahip olmaları durumunda dile ait eklerin çoğu kullanılmamakta ve konuşma dilinde çokça görülen eksiltme ve kısaltma unsurları gerçekleşmektedir. Katılımcıların birbiri ile tanışık olmamaları ya

da katılımcılardan birisinin sosyal statü olarak yüksek bir konuma sahip olması durumunda kullanılan kelimeler saygı diline girmekte ve eklerin özellikle kullanılmasına özen gösterilmektedir.

2.4.1.3.Konuşma Performans Unsurları

Sesli Geribildirim

Karşılıklı konuşmanın gerçekleşmesi esnasında konuşmacı ve dinleyici arasında birtakım sessel ve bedensel etkileşimler meydana gelmektedir. Lim (2002, 23), günlük konuşma esnasında dinleyicinin aktif olarak yanıt vermesinin, sessiz kalmasının veya başını sallamasının konuşmacı açısından büyük bir anlam ifade ettiğini belirtmektedir.

Gerçekleşen konuşmaya yön veren kişinin konuşmacı olduğu düşünülmektedir. Oysa ki dinleyici de konuşmanın sürdürülmesi sürecinde konuşmacı kadar aktif rol almaktadır. Dinleyici üstlendiği bu rolü tepkileri ile belirlemektedir. Söylem belirleyicileri, jestler ve duygusal ifadeler bu tepkilere girmektedir.

Sesli geribildirim olarak çevrilen bu terim Korece matjanggu (맞장구) Standart Büyük Korece Sözlük' te "bir başkasının sözlerine cevap verme veya bunları kabul etme eylemi" olarak tanımlanmaktadır. Koreliler "matjanggu"ya karşılık olarak İngilizcedeki back-channel ifadesini kullanmaktadır. Ancak Noh (2001, 17)'ye göre Korece Matcanggu mevcut konuşmacı için olumlu ve hoş bir destek ifadesini vurgulayan bir terim iken İngilizcede karşılık olarak kullanılan Back-channel, olumlu veya olumsuz herhangi olan herhangi bir tepki ayrımı yapmamaktadır.

Dinleyici tarafından konuşmacıya gönderilen tepki olarak geribildirimler çeşitli işlevlere sahiptir. Bu işlevler araştırmacılar tarafından farklı sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Kim (1999), dinleyici tarafından verilen tepkileri destek, anlaşma, empati kategorilerine ayırmıştır. İşlevlerden ilki konuşmacının sözlerini desteklemedir. Bu tepki konuşmacının konuşmasına devam edebileceğinin bir göstergesi olarak görülür. İkincisi ise konuşmayı kabul etmedir. Bu işlev bu görüşe katılma işlevini barındırmaktadır.

Park (2005), bu işlevleri dinleme ve anlama ifadesi, dinleyicinin duygu ve tutumlarının ifadesi ve konuşmacıya zaman verme olmak üzere üç kategoriye ayırmaktadır. Dinleme ve anlama ifadesi dinleyicinin konuşmayı dinlediğinin bir göstergesi olarak verdiği tepkiyi belirtirken anlama ifadesi "seni anlıyorum" anlamını vermektedir.

Dinleyicinin duygu ve tutumları kategorisi dinleyicinin konuşmanın içeriğine karşı verdiği duyguların bir yansıması iken tutum ifadesi sempatik tavırları yansıtan tepkilerini içermektedir. Üçüncü kategori olan konuşmacıya zaman verme konuşmacının konuşmasını rahatlıkla sürdürebilmesi için verilen sinyali betimlemektedir.

Lee (2008) ise geribildirimin işlevlerini dinleme ve anlama, destek verme ve katılma, duygu ifadesi, konuşmacının konuşmasını vurgulama, konuşmaya teşvik etme, konuşmayı tamamlama ve boşluğu kaldırma olarak kategorilere ayırmıştır.

Söz Sırası Alma

Etkileşimli konuşma olarak bilinen diyalog, bir konuşmacı ve dinleyici tarafından gerçekleştirilmektedir. Konuşmanın katılımcıları konuşmayı devam ettirmek amacıyla, söz sırasını almakta ve paylaşmaktadır (Sacks, Schegloff ve Jefferson, 1974'ten aktaran Sert, Balaban, Daşkın vd.). Diğer bir deyişle Konuşma eylemi boyunca konuşmacı ve dinleyici konumu sürekli olarak değişmekte ve konuşma insiyatifi taraf değiştirmektedir. Bu durum söz sırası alma olarak ifade edilmektedir. Söz sırası alma, konuşma katılımcılarının sırayla konuşmacı ve dinleyici rollerini üstlendiği konuşma dizilerinin değiş tokuşunu ifade eden bir kavramdır. (Kim, 2021, 29)

Bir konuşmada, konuşmacı ve dinleyicinin rolleri sabit olmamakla birlikte A konuşmacı konumuna geldiğinde, B dinleyici olur ve B konuşmacı olduğunda, A dinleyici olmaktadır. İdeal bir etkileşimli konuşmada katılımcıların söz alma şekli şu şekilde gerçekleşir: A konuşmayı bıraktığında, başka bir katılımcı olan B konuşmaya başlar. Yani, A⟶B⟶A⟶B⟶A⟶B (konuşma sırası) sırayla konuşmaktadır. (Gu, 2006, 72). Söz konusu ideal sistemin oluşmasını Sacks ve diğerleri oluşturdukları modelle açıklamaktadır.

Buna göre birinci model mevcut konuşmacının bir sonraki konuşmacıyı seçmesidir. Bu modeli oluşturan konuşmacının bir sonraki konuşmacıyı seçmesi ise iki yolla mümkündür. Birinci yol, sıralı çift(adjacency pair) adı verilen soru-yanıt, selam-selam, teklif-red, teklif-kabul gibi ikili sistemle belirlemektir. Diğer yol ise mevcut konuşmacının karşısındaki muhatabına bakış yöneltmesi ve hitap etmesi ile gerçekleşir. Her iki yol da mevcut dinleyiciye konuşmacı olması yolunda fırsat

sunulmasını içermektedir Sacks (1974), söz sırasının ilkelerini şu şekilde sıralamaktadır (Go, 2006, 72)

1. Konuşmadaki bütün katılımcılar konuşma fırsatına sahip olmalıdır. Katılımcıların hiçbirinin dışlanmayarak diyaloğa katılması bütün katılımcıların sorumluluğundadır.
2. Söz sırası önceden belirlenen bir düzende gerçekleşmez. Kimin öncelikli olarak ve hangi sırayla konuşacağı önceden karar verilen bir olgu da değildir. Buna rağmen katılımcılar arasında kurallı bir söz sırası gerçekleşmektedir.
3. Söz sırası almada diyaloğun örtüşme ya da diyaloğun kesinti olmaksızın gerçekleşmesi olağandır. Ancak bazı durumlarda konuşma örtüşmesi ya da kesinti gerçekleşebilir. Örtüşme çoğu kez gerçekleşse bile bu süreç kısadır.
4. Çakışmanın gerçekleştiği diyalog ya da birisinin araya girmesiyle kesilen konuşma esnasında düzeltmeler devreye girer. İki kişi aynı zamanda konuşmaya başladığında bir kişi hızlıca konuşmadan çekilerek konuşmanın devam etmesine katkı sağlamaktadır.
5. Uzayan diyaloglarda kişinin konuşması önceden belirlenmez. Bu yüzden çeşitli diyalog birimlerini kullanılır.
6. Diyalog kesintisiz ya da kesintili olabilir. Bir konu üzerinde devam ederken başka bir konuya da geçilebilir.

Söz sırası almanın ikinci modelini oluşturan kendini konuşmacı seçme ise önceki sistemin dışına çıkılması ve olması pek arzu edilmeyen yöntemlerle gerçekleşmektedir. Böylece söz alma yarışı denilen olgu ile dinleyici konuşma sırasını almaya çalışmaktadır. Dinleyici söz kesme ile konuşmaya müdahale edebilmekte ve konuşmayı yarıda kesmektedir. Bir başka unsur ise çakışmadır. Diyalog katılımcılarının aynı anda konuşmaya başlaması ile çakışma gerçekleşir. Ardından yukarıda bahsedildiği gibi düzeltme mekanizması devreye girmekte ve bir kişi konuşmasını devam ettirmektedir.

Söz alma sırasının olağan düzende seyretmemesi, diğer bir deyişle laf alma yarışı ile çakışma, faktörlerinin görünmesi yabancı dil öğretiminde anlamayı zorlaştırmaktadır. Öğreniciler bu unsurlarla karşılaştığında anlama süreçleri kesintiye uğramaktadır. Ancak gerçek bir konuşmada çakışmanın (중복) ve söz kesmenin(끼어들기) varolması ve pürüzsüz bir ileşimin gerçekleşmesi adına çeşitli gerçeklik faktörlerinin öğreniciye sunulması gerekmektedir (Lee, 2017, 32). Böylece eğitim ortamında

karşılaşılan bu durum gerçek hayatta öğrenicinin iletişimi daha başarılı bir şekilde yürütmesine katkı sağlayacaktır.

Tekrar

Tekrar, aynı veya benzer ögelerin ve yapıların dilin farklı yönlerinde yeniden kullanılması anlamına gelir. Konuşmada dinleyici konuşmacının bir kelimesini tekrar edebildiği gibi cümle veya sözceyi de olduğu gibi yeniden kullanabilmektedir. Kelime veya sözceler tekrar edilirken konuşmacı kendisinde sözcenin uyandırdığı duygu veya bilinçlilik durumunu ifade eden birtakım sesler ya da kelimeler de söyleyebilmektedir.

Tekrar, konuşma dilinin kullanıldığı karşılıklı konuşmalarda sık sık ortaya çıkan bir olgudur. Yazma dilinde de karşılaşılmakla birlikte bu oran konuşma dilinde daha fazla görülmektedir. Sözlü söylemde yüzyüze bir ortamda tekrarın konuşanlara verdiği bilişsel yükün daha hafif olması sözlü konuşmalarda daha fazla ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

Tereddüt etme

Günlük hayatta karşılıklı konuşmalar ani olarak gerçekleştiği için konuşmacı muhatabın sorusuna cevap vermekte zorlanmakta ve arada bir boşluk oluşmaktadır. Bu boşluğu doldurmak için kullanılan kısa ifade ve sesler tereddüt olarak adlandırılmaktadır. Noh (1989), hımm, pek emin değilim, şey, hani var ya gibi ifadelerin yanında ne, sadece" gibi ifadelerin de tereddüt etme esnasında kullanıldığını belirtmektedir. (Noh, 1989'dan aktaran Lee, 2017)

Konu değiştirme

Gerçek bir konuşma eyleminin en belirgin özelliklerinden birisi konunun sürekli değişmesidir. Diyalog katılımcıları doğal bir akımı takip ederek çeşitli konulara geçerek konuşmayı devam ettirmektedir. Konu, bir söylemin içeriğini oluşturan ana düşüncedir. (Kim, 2021) Konu değişikliği konuşmanın merkezinin değişmesidir. (Lee, 2005, 521) Brown ve Yule (1983), günlük konuşma dilinde diyalogların konuşma sırasında doğaçlama olarak oluşturulduğunu ve belli bir planın takip edilmediğini belirtmiştir.

Gerçek bir konuşmada katılımcılar konuyu değiştirirken söylem belirteçleri kullanırlar. Söylem belirteçlerini kullanmak muhataba konunun değişeceğini bildiren bir sinyaldir. Diyalog katılımcıları konuyu değiştirirken birtakım söylem belirteçleri

kullanarak konunun akışını doğal olarak değiştirmiş olurlar. Konuşmacıların söylem belirteçleri kullanması konuşmanın bir bütünlük içinde tutarlılığını koruyabilmesi için önem arz etmektedir (Noh, 2012, 42). Diyalog katılımcıları değiştirmek istedikleri ve bahsedecekleri konuya en uygun olan belirteci seçme özgürlüğüne sahiptir. Yine de bu seçenek belirli kurallar dairesinde gerçekleşmektedir. Nitekim mevcut bir konudan başka bir konuya geçerken ilk konuyu bitirme adına birtakım belirteçler kullanabilirler. Diğer yandan başka bir konuya geçmeden önce yeni konuya geçeceğini bildiren belirteçler de kullanabilmektedir.

2.4.2. Dilsel Boyut

2.4.2.1.Konuşma dili unsurları

Kısaltma (축약)

Kısaltma konuşma dili içinde görülen fonolojik bir terimdir. Konuşma dilinde kelimelerin sesletimi esnasında birtakım kısaltmalar söz konusudur. Kısaltmalar dilin ekonomik boyutu düşünülerek ortaya çıkmaktadır. Bütün dillerde dilin ekonomiklik boyutuna göre çeşitli şekilde kısaltma yöntemleri bulunmaktadır. Kapsamlı bir tanım yapılacak olursa kısaltma kelime içinde bulunan sesler ile kelimeye gelen çeşitli dil bilgisi ögelerini gösteren seslerin ortadan kaldırılması veya başka seslere dönüşmesidir. Kişiler bu sayede niyet ve duygularını daha kısa sürede ve gayret sarf etmeksizin iletebilirler. Konuşma diline ait bu öge Kore dilinin yapısına göre farklı şekillerde yapılmakta ve değişik kelime türlerinde görülmektedir. Kısaltma kategorisine ünlü ve ünsüz harflerin düşmesi, ses değişmesi, kaynaşma gibi dilsel fenomenler girmekte ve kelime kısalmaktadır. Bununla birlikte dil bilgisel yapıların birleşmesi veya bunların da düşmesiyle de mevcut kelimenin uzunluğu kısaltmaktadır. Kısaltmaların ana işlevi hece düşmesidir. Ancak bu olgu birkaç şekilde olmaktadır. Korecede kısaltmalar kelime kökü ve kelime gövdesinde gerçekleşmektedir (Jeong, 2011, 73).

→ Hece düşmesi ilk olarak yan yana gelen iki sesli harfin yarı sesli denilen harflere dönüşmesi ile sağlanmaktadır. Diğer bir deyişle iki morfem bir araya geldiğinde ikinci hecedeki ünlülerin tek heceye dönüştüğü bir olgudur. Ancak burada bir ses düşerken iki morfem Korecede çift ünlü denilen morfeme

dönüşmektedir Kelimeler burada ek alsa da kısaltma veya düşme kelimenin kökünde oluşmaktadır.

애들은 동물을 아주 좋아해요. (Çocuklar hayvanları çok seviyor.)

[아이 (ai) kelimesinde yer alan a ve i ünlü harfleri birleşerek e harfine dönüşmüştür.]

→ Sesli harflerin dışında sessiz ve sesli harfin düşmesiyle de hece düşmesi gerçekleşmektedir. Hece düşmesi yine ek dışında kelime içinde yani kökte gerçekleşmektedir. Aynı zamanda kelimede kaynaşma oluşmaktadır.

그럼 우리 다섯 시에 만날까? (O zaman biz saat beşte buluşsak mı?)

[그러면>그럼 (그러면 kelimesindeki l/r (ㄹ) ünsüz sesi, ıo(ㅓ) ünlü sesi ve n(ㄴ) ünsüz sesi düşerek 그럼 kelimesine dönüşmüştür.]

→ Yalın hâldeki kelimerde gerçekleşen bir diğer kısaltma türünde ise kelimenin son harfi olan sessiz harf düşmekte kısaltma gerçekleşmektedir.

것> 거 kelimesinde ㅅ(s) sesi düşmüştür.

Bir diğer kısaltma biçimbirim ile birleşen kelimelerde görülmektedir. Diğer bir deyişle kısaltma gövdede gerçekleşmektedir. Korecede kelimeler Türkçede olduğu gibi biçimbirim ile birleşmektedir. Bu biçimbirimler 조사, 어미, 접속사 şeklinde farklı isimler almaktadır. Yüklem görevini üstlenen kelimelere 어미 takısı ve 조사 ismindeki biçimbirimler gelirken yüklem dışındaki ögeleri oluşturan kelimelere ve 조사 ve 접속사 biçimbirimleri gelmektedir.

→ Yüklem görevini üstlenen kelimeler dışındaki kelime gruplarında yapılan kısaltmalarda da hece düşmesi söz konusudur. Bu kelimeler sıfat, zamir, nesne, edat görevini üstelenmektedir. Bu kelimeler nesne, konulaştırma, özne ve bağlaç biçimbirimleri ile birleşmektedir. Birleşmede kelime ve biçimbirimin her ikisinde de düşme ve kaynaşma meydana gelmektedir.

이건 메론 같은 맛이 난다. (Bunun kavun gibi tadı var.)

이것은> 이건 [이것은(igıosın) kelimesi 이것(igıod) zamiri ve dil bilgisi eki olan konulaştırma eki -는\-은 ile birleşmektedir. 것+은 birleşmesiyle zamirdeki ㅅ sesi ve

konulaştırma ekindeki sesli harf olan -ㅡ(ı) sesi düşmüş kelime 이건 (igıon) şekline dönüşmüştür.]

→ Yüklem görevini üstlenen kelimeler ve bu kelimeler ile birleşen biçimbirimler içindeki harfler düşmekte ve kaynaşmaktadır.

그 남자는 나중에 우리 나라의 대통령이 될 거예요. (O adam ileride bizim ülkenin başkanı olacak.)

것이에요> 거예요 [것이에요 kelimesi 것 bağlı ismi ile 이에요 biçimbiriminin birleşiminden oluşmaktadır. Kelimede ㅅ(s) harfinin düşmesi ile biçimbirimdeki 이 ve 에 harfleri kaynaşarak 예(ye) sesine dönüşmüştür.]

Eksiltme (생략)

Eksiltme konuşma dilinin en yaygın özelliklerinden birisi olarak bütün dillerde var olan bir olgudur. Konuşmacılar, bilindiği varsayılan dile ait birtakım unsurları eksilterek ifade ve kelimeleri kısaltmaktadır. Dilin ekonomiklik boyutuna vurgu yapan bu özelliği ile eksiltme kısaltma kavramını andırmaktadır. Ancak kısaltma konuşmacıların bilinçsiz bir şekilde dilin karakteristik yapısına bağlı olarak gerçekleştirdiği bir olgu iken eksiltme bilinçli olarak yapılmaktadır. Kore dilinde eksiltme, cümlenin ögelerinde ve kelimelere gelen eklerde görülmektedir. Cümle ögelerinin eksiltilmesi konuşma dili ile birlikte yazı dilinde de karşılaşılan bir durumdur ancak eklerin düşürülmesi genel bağlamda konuşma dilinde daha sık karşılaşılan bir durumdur. Ögelerin ve eklerin düşmesi konuşmanın anlamını etkilememektedir. Kişiler önceden bildikleri konuya ilişkin birtakım bilgileri ve eklerini bilinçli olarak eksilterek niyet ve duygularını daha kısa sürede ve kolayla aktarmaktadır.

Eksiltme Kore dilinde bahsedildiği gibi cümle içindeki ögelerde ve kelimelerde görülmektedir. Eksiltme genel olarak cümle ögelerinden özne, nesne, dolaylı tümleç ve yüklemde ortaya çıkmaktadır. Ancak en fazla görüldüğü öge öznedir. Gilligan (1987), dünyadaki yüz kadar dilden yaklaşık yedisinin özne eksiltilmesine izin vermediğini belirtmektedir. Bu sebepten ötürü özne eksiltmesini Kore dilinin bir özelliği olarak görmek doğru değildir. Yazılı dil ve konuşma dili olarak Türk dilinde de özne ögesinin kullanılmadığı durum oldukça fazladır. Öznenin sıkça kullanılmaması anlatımda tekrarın önüne geçilmesini sağlamakta ve dinleyici ile

konuşmacı açısından da kolaylık sağlamaktadır. Ancak Türkçenin aksine Kore dilinde şahıs bildiren eklerin bulunmaması anlamayı zorlaştıran bir unsur olarak görülmektedir. Konuşmanın başlangıcında öznenin kullanılması anlamayı zorlaştırma durumunu ortadan kaldırmaktadır. Öznenin hiç kullanılmadığı durumlar da bulunmaktadır. Öznenin dışında nesne, dolaylı tümleç, zarf ve yüklem de sık sık eksiltilmektedir. Cümlenin diğer ögelerinin eksiltilmesi de özne eksiltilmesinde olduğu gibi anlam belirsizliğine sebep olmamaktadır. Nitekim Lee (2017), konuşma katılımcılarının önceden bildikleri bir konu olduğu için eksiltmenin anlamı belirsizleştirmediğini belirtmektedir.

A: 집에 가자마자 공부하기 시작했어요. (나는)

Eve gider gitmez ders çalışmaya başladım. (Ben) (Cümlenin öznesi olan "ben" kullanılmamıştır.)

B: 그럼 아주 부지런운 학생인데요. (너는)

O zaman pek bir çalışkan öğrencisin. (Cümlenin öznesi olan "sen" kelimesi eksiltilmiştir.)

A: 어제 시험을 봤어요? 어려운지 쉬운지 좀 애기해 주세요? 어땠어요?

Dün sınava girdin mi? Zor muydu kolay mıydı biraz bahseder misin? Nasıldı?

B: 네, (시험을) 봤는데 (시험은)이렇게 쉽지 않았다고 생각해요.

Evet (sınava) girdim ama sınav öyle kolay değildi. (Cümlenin nesnesi olan sınav kelimesi kullanılmamış eksiltilmiştir.)

A:퇴근하기 전에 문서를 가방에 넣었다고 해요?

İşten çıkmadan önce dosyayı çantaya koydun mu?

B: 네 (가방에) 넣었어요. 지금 문서가 왜 없는지를 몰라요.

Evet (çantaya) koydum. Şimdi dosya niye yok anlamadım. (Dolaylı tümleç eksiltmesi)

Yukarıdaki cümlelerde cümlenin ögelerinin eksiltilmesi örnekleri görülmektedir. Düşürülen cümlenin ögeleri konuşmanın başlangıcında kullanılmaktadır. Bu yüzden konuşmanın bağlamına bağlı olarak sonradan düşürülen öğeler anlam kargaşası oluşturmamaktadır. İlk örnekte diyaloğu oluşturan cümlelerin her ikisinde de özne kullanılmamıştır. Ancak bağlama bağlı olarak kimden bahsedildiği anlaşılmaktadır.

İkinci örnek diyalogda ise konuşmacı muhatabın sınava girip girmediğini ve sınavın nasıl olduğunu merak ederek sormaktadır. İlk cümlede cümlenin nesnesi görevini üstlenen "sınav" kelimesi kullanılmaktadır. İkinci cümlede ise sınav kelimesi düşürülmüş ve sınava dair konuşma devam ettirilmiştir. Son diyalog örneğinde ise cümlenin dolaylı tümleci olan "çantaya" kelimesi kullanılmıştır. Ardından her iki katılımcının da oluşan bilgisi dâhilinde ikinci cümlede aynı kelime tekrar edilmeyerek eksiltilmiştir.

Eksiltmenin gerçekleştiği bir diğer alan da eklerdir. Özneye gelen özne eki, nesneye gelen nesne eki, sahiplik eki, dolaylı tümleç gibi ekler eksiltilmektedir. Cümlenin içindeki kelimelere gelen eklerdeki eksiltilmeler ögelerde görülen eksiltmelere göre kullanım bakımından birtakım farklılıklar barındırmaktadır. Buradaki amaç tekrara düşmek istememek değil doğrudan kısaltma yapmaktır. Anlamın akıcılığını sağlamak amacı güdülmemektedir

아버지(가) 이 회사에서 수년간 근무하셨어요.

Babam bu şirkette yıllarca çalıştı. (Cümlede özneye gelen "-가" eki eksiltilmiştir.)

장소나 음식(은) 어땠어요?

Mekân ya da yemek nasıldı? (Konulaştırma eki olan "-는" eki eksiltilmiştir.)

이 물건(을) 사는지 얼마 되지 않았어요.

Bu eşyay(ı) alalı çok uzun zaman olmadı. (-i/-ı ekine karşılık gelen nesne eki "-를/-을" eksiltilmiştir.)

학교(에) 갔는데 아무도 없었어요.

Okul(a) gittim de kimse yoktu. (yönelme eki olan "-에" eksiltilmiştir.)

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü gibi kelimelere gelen eklerin eksiltilmesi bağlamla bağlantılı değildir. Eklere gelen eksiltmenin bağlamla bağlantılı olmaması konuşmada önceden eksiltilen eklerin kullanılmasına da gerek bırakmamaktadır. Anlamsal açıdan herhangi bir karmaşaya yol açmamakta kişinin cümlenin yapısını anlamasını engellememektedir. Ancak eklerde görülen eksiltmeler yazı dilinde görülmemektedir. Konuşma dilinin ögesi olarak daha sık kullanılmaktadır.

Devrik cümle (도치)

Korece sözdizimi standart olarak özneyi başa alırken nesne ve yüklem ile devam eden kurallı cümleden oluşmaktadır. Yazma dilinde cümlenin ögelerinden özne başta nesne ortada ve yüklem sonda olmak üzere düzenlenmiş kurallı cümle sıklıkla kullanılmaktadır. Ancak standart kurallı cümle dışında konuşma dilinde dilin özgürlük alanı daha geniştir ve söz dizimi rahat rahat yer değiştirmektedir. Cümle ögelerinin yerlerinin değiştirilmesi konuşma dilinde sıkça görülen bir unsur olduğu için gerçek dilin bir özelliğidir. Anlamı değiştirecek bir etkisi olmadığından anlamayı da güçleştirmemektedir. Dinleme metinlerinde söz diziminin değiştirilmesi gerçeklik unsuru açısından önemlidir.

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırma, "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma"dır (Yıldırım, Şimşek, 2008, 39) Nitel araştırmaların temel amacı konuların tüm boyutlarının incelenmesi suretiyle benzer yönleri arasında bağlantı kurulmasıdır (Patton, 2002'den aktaran Beldağ ve Bağcı 2018) ayrıca nitel araştırma yöntemi, araştırmanın gerçekleşmesi sürecinde araştırmacıya esneklik sağlamaktır. Araştırmanın durumuna göre yeni yöntem ve yaklaşımlara yönelme, araştırmanın genel kurgusunda değişikliklere gitmek nitel araştırmanın temel gövdesini oluşturmaktadır (Neuman, 2012, 228).

Araştırmada verilerin analiz edilmesinde doküman analizi ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Doküman, araştırmanın konusu hakkında bilgi sağlayan her türlü yazılı materyaldir (Balcı, 2006, 180). Doküman analizi yöntemi ise kullanılacak fizikî kaynakların sınırlarını belirleyerek onları kategorize etmek, araştırmak ve yorumlamak için kullanılan bilimsel teknikler olarak tanımlanmaktadır (Payne ve Payne, 2004'ten aktaran Özkan, 2021, 3). Doküman analizi, birincil araştırma verileri kaynağı olarak çeşitli yazılı metin biçimlerini toplamak, gözden geçirmek, sorgulamak ve analiz etmektir (O'Leary, 2017). Karasar (2005)'a göre doküman analizi belli bir amaç üzerine kaynakları bulma, okuma, not alma ve değerlendirme işlemlerini kapsamaktadır.

İçerik analizi yöntemi de verilerin analiz edilmesinde kullanılan bir yöntemdir. İçerik Analizi "sözel, yazılı ve diğer materyallerin içerdiği mesajı, anlam ve/veya dilbilgisi açısından nesnel ve sistematik olarak sınıflandırma, sayılara dönüştürme ve çıkarımda bulunmadır" (Tavşancıl ve Aslan, 2001, 22). İçerik analizinin temel amacı toplanan verileri açıklamaya yardımcı olacak kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktadır. İçerik analizi çalışmalarının amacı ise ele alınan konu kapsamında, daha sonra yapılacak akademik çalışmalara yol göstermesi ve konu ile ilgili genel eğilimin tespitinin

sağlanmasıdır (Ültay, Akyurt, Ültay, 2021, 3). Yapılan temel işlem ise birbirine benzeyen ya da bağlantılı olarak görülen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmektir. Ardından oluşturulan temalar veya belirli kavramlar yorumlanarak okuyucuya düzenli ve anlaşılır bir şeklide sunulmakta ve yorumlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008: 227; Neuman, 2012, 663).

3.2.Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Yabancılara Korece Öğretimi alanında hazırlanan ders kitapları oluşturmaktadır. YKÖ'de her seviye iki kitaptan oluşmaktadır. Bu bağlamda incelenen kitapların ismi Sejong Korean 5 - Sejong Korean 6[3] (세종 한국어)ve Sogang Korean 3A-Sogang Korean 3B[4] (서강 한국어) kitabıdır. Sejong Korean 5 ve 6 ders kitapları King Sejong Enstitüsü Vakfı tarafından hazırlanmıştır. Sogang Korean 3A ve 3B ders kitapları ise Sogang Üniversitesi Korece Merkezi tarafından hazırlanmıştır. Çalışmada kullanılan Sejong 5-6 ile Sogang 3A-3B B1 seviyesine tekabül etmektedir.

National Korean Language Institute (2013) **[세종한국어] Sejong Korean(Korean Version) 5** Hawoo Publishing

National Korean Language Institute (2013) **[세종한국어] Sejong Korean(Korean Version) 6** Hawoo Publishing

Sogang University Korean Language Education Center. (2008), **[서강 한국어]** New Sogang Korean 3A Student's Book, Hawoo Publishing

Sogang University Korean Language Education Center. (2008), **[서강 한국어] New Sogang Korean 3B Student's Boo**k, Hawoo Publishing.

Araştırmaya tâbi tutulan YKÖ ders kitaplarındaki Dinleme metinlerinin diyalog ve monolog metin türleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

[3] Araştırmada Sejong Korean 5-6 ders kitapları A ders kitabı olarak isimlendirilmiştir.
[4] Araştırmada Sogang Korean 3A-3B ders kitapları B ders kitabı olarak isimlendirilmişitr.

Tablo 3. 1: A ve B ders kitabında yer alan dinleme metin türleri dağılımı

Metin tür / Kitaplar	A ders kitabı		B ders kitabı	
	Sejong 5	Sejong 6	Sogang 3A	Sogang 3B
Monolog	11	19	2	1
Diyalog	59	51	31	31
Toplam	70	70	33	32

Tabloya göre Sejong Korean 5'te 70 dinleme metninin 11 tanesi monolog ve 59 tanesi diyalog; Sejong Korean 5 ders kitabında bulunan 70 dinleme metninin 19 tanesi monolog ve 51 tanesi diyalog metninden teşekkül etmektedir. Sogang Korean 3A ders kitabında bulunan 33 dinleme metninin 2 tanesi monolog ve 31 tanesi diyalog; Sogang Korean 3B ders kitabındaki 32 dinleme metninin 1 tanesi monolog; ve 31 tanesi ise diyalog metninden teşekkül etmektedir.

Araştırmada YKÖ ders kitaplarında bulunan dinleme metinlerinden sadece diyalog metni türleri incelemeye tâbi tutulacaktır. Bu seçim, diyalogların konuşma dili ile gerçek hayattaki durumları yansıtmasından kaynaklanmaktadır.

Dinleme metinleri olarak seçilen diyaloglar, dinleme başlığı altında yer almamakta bütünleşik dil öğretimi ilkesi gereğince diğer dil becerileri ile harmanlanıp sunulmaktadır. Buna göre A ders kitabında yer alan ve incelemeye tabi tutulan dinleme metinleri "Diyalog 1 ve 2" şeklinde isimlendirilen dil bilgisi yapılarının sunumu ile "Dinleme ve Konuşma" başlığı altında hazırlanan metinlerdir. Böylece Sejong Korean(Ders kitabı B) kitabında verilen dinleme metinleri sadece dinleme becerisinin değil dil bilgisinin sezdirilmesi ile konuşma eğitiminin geliştirilmesi hedefiyle de kullanılmak üzere hazırlanmış metinlerdir. Sogang Korean kitabı bünyesindeki dinleme metinleri ise sırasıyla "Diyalog 1" ve "Diyalog 2", "gerçek hayatta konuşma" ve "görev" olmak üzere farklı başlıklar altında bulunmaktadır.

Ders kitaplarındanki diyalog metinlerinin toplam kelime sayısı(어절 수) aşağıdaki gibidir:

Tablo 3. 2: A ve B ders kitabında yer alan diyalog metni kelime sayısı

	Ders kitabı A		**Ders Kitabı B**	
	Sejong Korean 5	Sejong Korean 6	Sogang Korean 3A	Sogang Korean 3B
Diyalog metni kelime Sayısı	3344	3171	**2253**	**2412**
Toplam	**6515**		**4665**	

Ders kitabı A'yı oluşturan Sejong Korean 5 ve 6 ders kitaplarında "Diyalog 1 ve 2", "Dinleme ve Konuşma" bölümlerinde bulunan diyalogların toplam kelime sayısı 6515'tir. Ders Kitabı B'yi oluşturan Sogang University Korean Books Student 3A ve 3B ders kitaplarında "Diyalog 1-2-(3), "gerçek hayatta konuşma" ve "Görev" başlıkları altındaki diyalog metinlerinin toplam kelime sayısı 4665'tir.

Araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılmıştır. Amaçlı örnekleme, olasılık temelli olmayan bir örnekleme yaklaşımıdır (Koç, 2017). Ölçüt(kriter) örnekleme ise önceden belirlenen ölçütleri karşılayan durumları çalışmaktır (Patton, 2014; Baltacı, 2018). Bu ölçüt veya ölçütler araştırmacı tarafından oluşturulabilir ya da önceden hazırlanmış bir ölçüt listesi kullanılabilir (Marshall ve Rossman, 2014).

3.3.Veri toplama süreci

Dinleme metinlerinde gerçeklik unsurlarının belirlenmesi aşamasında Yabancılara Korece öğretimi alanındaki iki uzmanın görüşleri alınmıştır. Gerçeklik unsurları konusunda uzmanlara bilgi verilmiştir. Alan uzmanları birbirinden bağımsız olarak ders kitaplarında yer alan diyalog türü dinleme metinlerini dinlemek suretiyle tablolar hâlinde bulgular elde etmişlerdir. Araştırmacı ve uzmanlar tarafından edilen elde edilen bulguların birbiriyle tutarlılıkları incelenmiştir. Bulgularda rastlanan tutarsızlıklar durumunda hedef metinler, araştırmacı ve alan uzmanları tarafından tekrar dinlenmiştir. Bu metinler üzerine yapılan tartışmalar ile araştırmacı ve uzmanların ortak kanaati doğrultusunda veriler tablolara yansıtılmıştır.

3.4.Verilerin Analizi

Araştırmada verilerin analizinde doküman ve içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Gerçeklik unsurları belirlenirken Koreli araştırmacıların çalışmaları referans alınmıştır. Bu unsurların kapsayan boyutlar dil dışı ve dil boyutu olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır. Çevresel sesler, diyalog yapı unsurları ve konuşma performansı dil dışı boyutun ölçütleridir. Çevresel sesler ve diyalog yapıları doküman analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Diyalog yapılarının bir unsuru olarak metnin yapısı işlevi ve türleri kısmında Jin (2013, 36-37)'un yüksek lisans tez çalışması baz alınmıştır. Gerçeklik unsurlarının neler olduğu, kitaplara nasıl yansıdığı ve sayısal verileri doküman analizi ile tespit edilmiştir. İçerik analizi dil dışı boyutun konuşma performansı ölçütü ile dil boyutlarına uygulanmıştır.

Öncelikle kodlama işlemi kavramsal çerçeveye uygun olarak yapılmıştır. YKÖ kitaplarındaki çift yönlü etkileşime sahip dinleme metinleri dikkatle incelenmiştir. Bu metinlerdeki işlev ve anlam açısından bütünlük gösteren ses, kelime, cümle veya çift sıralıların bir araya getirilmesi suretiyle kodlar oluşturulur. Benzer özellikteki kodlar ise kategorileri oluşturmuştur. Kategorilerin bir kısmı kavramsal çerçeveden bağımsız olarak meydana getirilmiş ve kavramsallaştırılmıştır. Sonraki aşamada ise kategorileri kapsayan ve kavramsal çerçevede de bahsedilen temalar oluşturulmuştur. Kısaltma ve Eksiltme temalarına ait verilerin analiz edilmesinde ise Lee Seo Young (2017)'un yüksek lisans tezi çalışması ölçüt olarak kabul edilmiştir. Ayrıca gerçeklik unsurlarının diyalog metinlerinde yer alma yüzdeleri ve frekansları da belirlenmiştir. Bu amaçla dil dışı boyutun konuşma performansı ögeleri ile dilsel boyutu oluşturan eksiltme ve kısaltma unsurlarının toplam dinleme metinlerinde(diyalog) ne ölçüde yer aldığının belirlenmesi için diyalog metni kelime sayısı temel alınmıştır.

4. BULGULAR VE YORUMLAR

Araştırmada elde edilen bulgular tablolar hâlinde sunulmuş ve yorumlanmıştır. Verilerin yorumlanmasının ardından YKÖ ders kitaplarında söz konusu unsurları yansıtan dinleme metinleri örnek olarak sunulmuştur. Tablolarda sunulan Korece dinleme metinleri Türkçeye çevrilirken Korecenin konuşma dili özellikleri göz önünde bulundurulmuş; karşılığı bulunmayan sözcük ve ifadeler Korecede telaffuz edildiği gibi yazılmıştır.

4.1.A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde görülen çevresel seslere ilişkin bulgular ve yorumlar

Bu bölümde dinleme metinlerini oluşturan çevresel seslerin ne olduğuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4.1: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde ortaya çıkan çevresel sesler ve bunların sıklık ve yüzdesi

Çevresel Sesler	A		B	
	F	%	F	%
Telefon sinyal sesi	2	1,8	1	1,6
Telefon zil sesi	2	1,8	2	3,2
Telefon tuşu sesi			1	1,6
Ses değişmesi (Telefon ahizesi ile)	3	2,7		
Araba sesi			1	1,6
Yürüme sesi			1	1,6
Müzik sesi			1	1,6

Tablo 4.1-devam

Sokak uğultusu			**2**	**3,2**
Yutkunma sesi			1	1,6
Televizyon sesi			1	1,6
Kahkaha sesi	1	0,9	4	6,4
TOPLAM	8	7,2	16	51,2

Tablo oluştururken çevresel sesler şu şekilde tespit edilmiştir:

(1)

주말인 내일은 전국적으로 흐리고 비가 오겠습니다. 서울의 아침 최저 기온은 14 도, 낮 최고 기온은 22 도로 오늘보다 3 도쯤 낮을 것으로 예상됩니다. 태풍 아타우가 내일 오후쯤 동해안을 지나갈 것으로 보입니다. 태풍이 지나가는 동안 동해안은 바람도 강하게 볼 것으로 예상됩니다. 동해안에서 휴가를 보내시는 분들은 조심하셔야겠습니다.

Hafta sonu ve yarın ülke genelinde bulutlu ve yağmurlu olacak. Seul'de sabah minimum sıcaklık 14 derece, gündüz en yüksek sıcaklık 22 derece olup bugünden yaklaşık 3 derece daha düşük olması bekleniyor. Tayfun Atau'nun yarın öğleden sonra doğu kıyısını geçmesi bekleniyor. Tayfunun geçişi sırasında doğu kıyılarında kuvvetli rüzgarlar bekleniyor. Doğu Yakası'nda tatildeyseniz, dikkatli olmanız gerekir.

윤호 : 조금 전에 일기 예보를 들었는데 내일 동해안에 태풍이 온대요. 우리 여행은 어떻게 하지요?

Biraz önce hava durumunda duydum da yarın doğu tarafında tayfun olacakmış. Geziyi ne yapsak acaba?

미나 : 한스 씨한테 전화가 왔는데 한스 씨는 태풍이 와도 가고 싶대요. 윤호 씨 생각은 어때요?

Hans'tan telefon geldi de Hans tayfun olsa bile gitmek istiyormuş.Yoon Ho sen ne düşünüyorsun?

…..

Yukarıdaki metinde(1) altı çizili kısım televizyon sesidir. Altı çizili olarak gösterilen kısım ise diyalogdan önce duyulan hava durumu ve müziktir. Diyalog metni Yoon Ho ve Mina arasında gerçekleşmektedir. İki arkadaş yapacakları seyahat öncesinde hava durumunu konuşmaktadır. Mekânda duyulan hava durumu yayını iki arkadaşın konuşmasını yönlendirmektedir. Yayını duyan katılımcılardan Yoon Hoo konuşmayı başlatmaktadır.

Tablo 4.1'de bulunan verilere kitaplardaki toplam diyalog metni sayısına oranlanarak ulaşılmıştır. Tabloda diyalogların gerçekleştiği esnada etraftan ya da katılımcıların bizzat kendilerinden gelen çevresel sesler gösterilmektedir. İncelenen 174 diyalogda toplam 24 tane çevresel ses yer almaktadır. Bu bağlamda duyulan çevresel sesler telefon sinyal sesi, telefon zil sesi, telefon tuşuna basma sesi, telefon ile değişen ses, araba sesi, yürüme sesi, müzik sesi, sokak uğultusu, yutkunma/yemek yeme sesi, hava durumu sesi ve kahkaha sesidir. A kitabında görülen 8 (7,2) çevresel sesin 2 (%1,8)'sini telefon sinyal sesi; 2 (%1,8)'sini telefon zil sesi; 3 (%2,7)'ünü muhatabın sesinin telefonun etkisi ile oluşan ses değişimi; 2 (%1,8)'sini kahkaha sesi oluşturmaktadır. B ders kitabında görülen 16 (%51,2) çevresel sesin 2 (%3,27)'sini telefon zil sesi; 1 (%1,6)'ini telefon sinyal sesi; 1 (%1,6)'ini telefon tuşuna basma sesi; 2 (%3,27)'sini sokak gürültüsü/arabaların sesi; 1 (%1,6)'ini televizyondan gelen hava durumu yayını sesi; 4 (%6,4)'ünü kahkaha sesi; 1 (%1,6)'ini yemek yerken yutkunma sesi; 1 (%1,6)'ini eczaneye girerken kapı açma sesi; 1 (%1,6)'ini sokakta yürüme sesi oluşturmaktadır.

Görüleceği üzere kitaplarda bulunan diyalog metinleri, katılımcıların seslerinden başka sesleri de içermektedir. Veriler karşılaştırıldığında B ders kitabında bulunan diyalog metinlerindeki çevresel sesler (%51,2)'in A kitabındaki diyalog metinlerinde görülen çevresel sesler (%7,2) 'den daha fazladır. Öte yandan diyalog metinlerde duyulan sesler açısından B ders kitabının daha üstün olduğu gözlemlenmektedir. Ancak verilen diyalog metinlerinin birçoğunda gerçek bir konuşmayı yansıtacak sesler bulunmamaktadır. Bilhassa A ders kitabının çevresel sesler yönünden yetersiz olduğu söylenebilir.

Aşağıda verilen metin ise kitaplarda ve günlük hayatta sık sık karşılaşılan telefon diyaloglarından birisine aittir.

(2)

Telefon sinyal sesi (arama)

여 : **어, 아직도 자? 얼른 일어나서 밖을 좀 봐. 날씨가 정말 좋아. 산에 안 갈래?**

Kadın: Yaa, hala uyuyosun? Çabuk uyanıp dışarıya bi bak, hava acayip güzel, Dağa gidelim?

남 : 아, 어제 일하느라고 늦게 잤거든. 난 오늘은 집에서 쉬고 싶어.

Erkek: A, dün çalışıcam diye çok geç yattım. Bugün evde dinlenicem.

여 : 집에 있기에는 날씨가 너무 좋아. 등산이 힘들면 나랑 같이 한강 산책하는 건 어때? 좋은 공기 쐬면 머리도 맑아져. 요즘 늘 일만 했잖아.

Kadın: Ev yerine dışarıya çıksana, dağa gitmek zorsa benimle Han nehrinde yürüyüş yapmaya ne dersin? Hava güzel ya kafan yerine gelir. Bugünlerde hep çalışıyorsun ya.

남 : 미안해. 난 피곤할 때는 그냥 폭 자는 게 제일 좋아. 다음에 내 컨디션 좋을 때 같이 가.

Erkek: Özür. Ben yorgunken sadece evde uyumayı severim. Bir dahakine birazcık daha iyi olayım gideriz.

여 : 그럼 할 수 없네. 알았어. 폭 쉬어.

Kadın: O zaman yapacak bişey yok. Anladım. Iyice dinlen.

(Sejong 5, 86)

Metin 2 günlük hayatta olması gerektiği gibi telefon görüşmesinin özelliklerinin bir kısmını yansıttığı görülmektedir. Söz konusu dinleme metninde çevresel seslere örnek olarak telefon zil sesi, ahize sesi ve muhatabın telefon sebebiyle değişmiş sesi bulunmaktadır. Konuşma A ve B kişileri arasında geçmektedir. B kişisi A kişisini dışarıda gezmeye davet etmektedir. Metinde öncelikle A kişisinin telefonu çalmaktadır. A kişisi telefonu açtığında ahizeyi açma sesi duyulmaktadır. Ardından telefonun ucundaki B kişisinin sesi duyulmaktadır. B kişisinin sesi telefonun etkisiyle değişmiştir.

4.2. A ve B ders kitabı dinleme metinlerinin sahip oldukları tür ve işlevlere ilişkin bulgular ve yorumlar:

Dinleme metinlerinin sahip olduğu işlev, türler ve bunların A ve B ders kitapları içerisindeki dağılımlarına ilişkin tablo aşağıda sunulmuştur:

Tablo 4.2: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinin tür ve işlevlerine göre dağılımı

İşlev	A		B		Tür	A		B	
	F	%	F	%		F	%	F	%
Bilgilendirme	27	24,5	21	34,4	Diyalog	15	13,6	8	13,1
					Soru	4	3,63	3	4,91
					Danışma	7	6,36	10	16,3
					Ders	1	0,90	-	-
					Röportaj	1	0,90	-	-
					Haber metni	1	0,90	-	-
Sosyal ilişki kurma	52	47,2	29	46,7	Diyalog	50	39,0	29	46,7
					Diyalog (Ders)	2	1,81	-	-
İkna etme	12	10,9	7	11,4	Diyalog	9	8,18	7	11,4
					Röportaj	3	2,72	-	-
İfade etme	19	17,2	5	8,19	Diyalog)	19	17,2	5	8,19
Toplam	110	100	62	100					

Tablo 4.2'de görüldüğü üzere kitaplarda karşılaşılan metinlerin türleri ile sahip oldukları işlevlerin frekansları ve yüzdeleri verilmiştir. Tablodaki veriler, kitaplardaki toplam diyalog metni sayısına bölünerek elde edilmiştir.

Tabloya göre A ders kitabında yer alan toplam 110 diyalog metninin 27 (%24,5)'sini bilgilendirme, 52 (%47,2)'sini sosyal ilişki kurma; 12 (%'10,9)ini ikna etme; 19

(%17,2)'unu ifade etme işlevleri oluşturmaktadır. A ders kitabında bilgilendirme işlevini taşıyan 27 metnin 15 (%13,6)'ini diyalog; 4 (%3,63)'ünü soru; 7 (%6,36)'sini danışma; 1 (%'0,90)ini ders; 1 (%0,90)'ini röportaj;1 (%0,90)'ini haber metni oluşturmaktadır. A ders kitabında yer alan sosyal ilişki kurma işlevine sahip 52 diyalog metinin 50 (%39,0)'sini günlük diyalog; 2 (%1,81)'sini ders diyalog metin türü oluşturmaktadır. A ders kitabında bulunan ikna etme işlevine sahip 12 diyalog metinlerinin 9 (%8,18)'unu diyalog, 3 (%2,72)'ünü röportaj türü oluşturmaktadır. A kitabında yer alan ifade etme işlevine sahip 19 diyaloğun tamamını (19) duygu ve görüş dile getiren diyalog metin türü oluşturmaktadır.

B ders kitabı incelendiğinde kitapta yer alan 62 diyalog metninin sahip olduğu işlevlerin 21(%34,4)'ini bilgilendirme; 29 (%47,5)'unu sosyal ilişki kurma, 7 (%11,4)'sini ikna etme;5 (%8,19)'ini ifade etme oluşturmaktadır. B ders kitabında bilgilendirme işlevine sahip 21 diyalog metninin 8 (%13,1)'ini diyalog; 3 (%4,91)'ünü soru; 10 (%16,3)'unu danışma türü oluşturmaktadır. B kitabında yer alan sosyal ilişki kurma işlevine sahip 29 diyalog metninin 29 (%47,5)'unu da günlük diyalog metni türü oluşturmaktadır. B ders kitabında bulunan ikna etme işlevine sahip 7 diyalog metninin 7 (%'11,4)sini diyalog metni oluşturmaktadır. B ders kitabında ifade etme işlevine sahip 5 diyalog metninin 5 (%8,19)'ini diyalog türü metinler oluşturmaktadır. A ve B ders kitapları işlev ve tür yönlerinden kıyaslandıklarında A ders kitabında yer alan ders, röportaj, haber metni türlerinin B ders kitabında bulunmadığı görülmektedir.

YKÖ Ders kitaplarında görülen dinleme metinlerin işlev ve türlerine ilişkin örnekler aşağıda örneklendirilmiştir:

(3)

김 대리	**과장님, 부르셨어요?**
Departman şefi Kim	Müdür bey, beni çağırmışsınız?
박 과장:	**김 대리, 지금 막 사장님을 뵙고 왔는데요. 창립 기념식 행사에 참석하는 인원이 몇 명쯤 되느냐고 물으셨어요. 기념품은 뭐로 결정했느냐고 하셨어요. 참석 인원은 내가 대강 말씀 드렸는데 기념품은 어떻게 되었나요.**
Müdür:	Kim Deri (departman şefi), şimdi Başkan Park ile görüştüm. Kuruluş yılı etkinliğine katılacak misafir sayısını sordular.

Katılacak kişilere verilecek hediyenin ne olacağını da sordular. Katılımcı sayısını şöyle kabaca söyledim ama hatıra olarak verilecek eşyalar ne durumda?

김 대리 : **기념품은 아직 확정을 못 했습니다. 현재 두 개를 놓고 저희 부서원들이 의견을 모으고 있습니다. 확정되는 대로 알려 드리겠습니다.**

Departman şefi Kim Hediyelik eşyalar henüz onaylanmadı. Şu anda departman üyelerimiz bu ikisi hakkındaki görüşlerini topluyor. Onaylanır onaylanmaz size haber vereceğiz.

박 과장 : **네, 그러세요.**

Müdür : Tamam, öyle yapınız.

(Sejong 6, 128)

Metin (3) bilgilendirme işlevine sahip olan günlük diyalog türüne örnek bir metindir. Bu konuşma Yönetici Kim ve Yönetici Park arasında gerçekleşmektedir. Diyaloğun konusu ise yıl dönümü etkinliğine kaç kişinin katılacağını ve anma etkinliğinde hangi hediyenin verileceği olup taraflar bu konuya yönelik birbirlerini bilgilendirmektedirler.

(4)

남 : **여보세요, 거기 아리랑 식당이지요? 제가 식당 위치를 잘 몰서요.**

Alo, Arirang restoranı değil mi? Ben restoran yerini tam bilmiyorum da.

여 : **아, 그러세요. 지금 계신 곳이 어디예요?**

A öyle mi? Şimdi tam olarak neredesiniz?

남 : **시청 앞 버스 정류장이에요.**

Belediyenin karşısındaki otobüs durağındayım.

여 : **그럼 은행이 보이세요?**

O zaman banka görünüyor mu?

남 : **네, 보여요. 한국은행이요.**

Evet görünüyor. Kore Bankası.

….....

(Sejong 5, 52)

A kitabından alınan (4) metni soru sormaya örnektir. Çeşitli kurumlara ve kişilere soru sorarak gerekli bilgiyi elde etmeye dayalı olan bu metin türü Korecede soru sorma (문의) olarak adlandırılmaktadır. Bu metinde A kişisi adresi bulamadığı için lokanta tesisini arayarak yola ilişkin bilgi edinmek istemiştir. Soruyu cevaplayan kişi ise adresi ayrıntılı bir şekilde tarif etmektedir.

(5)

안녕하십니까? 신라 전자 서비스입니다. 컴퓨터, 팩스는 1 번, 가전제품, 휴대전화는 2 번, 기타는 3 번을 놀러 주십시오.

상담원과 연결해 드리겠습니다.

Merhaba? Shilla elektronik servisi. Bilgisayarlar ve faks makineleri için biri, ev aletleri ve cep telefonları için ikiyi, diğerleri için üç rakamını giriniz.

Sizi müşteri temsilcimize bağlayacağız.

상담원 :	**천절하게 모시겠습니다. 상담원 김미경입니다. 무엇을 도와드릴까요?**
Müşteri temsilcisi:	Sizinle en iyi şekilde ilgileneceğim. Ben müşteri temsilcisi Kim Mi Kyung. Size nasıl yardımcı olabilirim?
투안:	**저..... . 컴퓨터가 고장 나서 전화 드렸는데요.**
Tuan:	Şey..... . bilgisayarım bozuldu da o yüzden aramıştım.
상담원	**네, 모델명과 구입 시기를 말씀해 주십시오.**
Müşteri Temsilcisi :	Anladım, model adını ve alış tarihini söyler misiniz?
투안 :	**DBP4 이고, 작년 10 월에 구입했어요.**
Tuan :	Modeli DBP4, geçen sene onuncu ayda almıştım.
상담원:	**네, 컴퓨터에 어떤 문제가 있습니까?**
Müşteri temsilcisi :	Anladım, bilgisayarda ne gibi bir problem var?
투안 :	**컴퓨터가 안 켜져요.**
	Bilgisayar açılmıyor.
	.....

(Sogang 3A, 109)

Yukarıda sunulan (5) metni ise danışma metnidir. Konuşmada müşteri servisini arayan müşteri konumundaki Tuan, bozulan bilgisayarı ile ilgili teknik servise danışmıştır. Teknik servis çalışanı Tuan'ın sorularını açıklıkla cevaplamaktadır. Danışma metni de soru sorma metin türüne benzemektedir. Bireyler gerekli bilgileri edinmek için muhataba çeşitli sorular yöneltmektedir. Konuşmacı danışma türünde de bilgiyi edinmek için soru sormaktadır. Ancak soruyu bir uzmana ya da temsilciye sormakta ve daha ayrıntılı bilgiler almaktadır. Teknik servis, psikolojik danışmanlık bu türde yer alan karşılıklı konuşma metinleridir.

(6)

남 : 올해는 러시아 상트페테르부르크에서 정상회의가 열렸는데요. 여기에서 어떤 세계적인 이슈들이 이야기 되었는지 기자를 연결하여 직접 들어보도록 하겠습니다.

Erkek: Bu yıl Rusya St. Petersburg'da olağan toplantı başladı. Burada hangi küresel sorunların konuşulduğunu muhabirimize bağlanarak bizzat dinleyeceğiz.

여 : 네, 이번 회의에서는 테러나 전쟁이 없는 평화로운 세상을 만들고 젊은이들에게 일자리를 제공하자는 것이 중요한 내용이었습니다. 또한 선진국들부터 기후변화의 원인인 환경 문제 해결에 힘쓰기로 했습니다.

Kadın:

Evet, bu sene toplantıda terör ve savaşın olmadığı huzurlu bir dünya oluşturma ve gençlere iş sağlama gibi önemli konular konuşuldu. Ayrıca gelişmiş ülkeler küresel ısınmanın nedenleri olan çevresel sorunları ele aldı.

남 : 네. 세계적인 정치, 경제, 환경 문제에 우리 모두의 관심과 노력이 필요한 때인 것 같습니다.

Erkek : Anladım. Küresel siyaset, ekonomi, çevre sorununa hepimizin kulak vermesi gerekli gibi görünüyor.

(Sejong 5, 164)

(6) metni bilgi aktarmaya yönelik bir haber metni türüdür. Spiker, muhabire Strasburg'da gerçekleşen zirveye yönelik sorular yöneltmektedir. Muhabir ise gerçekleşen zirveye yönelik nesnel bilgileri aktarmaktadır. Karşılıklı konuşma odaklı bilgilendirici işlevi bulunan haber metinlerinde olayı veya olguyu gözlemleyen kişiye sorular yöneltilmekte ve bilgiler alınmaktadır.

(7)

선생님: **여러분, 10 월 9 일이 한국에서 무슨 날일까요?**

Öğretmen: Arkadaşlar 10'uncu ayın dokuzunda Kore'de hangi gün acaba?

로라 : **한글날이에요.**

Laura: Hangeul günü.

선생님: **맞아요, 로라 씨. 그럼 한글날이 무슨 날인지도 알아요?**

Öğretmen: Evet Laura. O zaman Hangeul gününün anlamını biliyor musun?

로라: **한글의 생일 아니에요?**

Laura: Hangeulın doğum günü değil mi?

선생님: **비슷해요. 한글날이라서 수업이 없어요. 수업 대신 기념행사를 할 거예요.**

Öğretmen: Evet benzer. Hangeul gününde dersimiz yok. Ders yerine anma etkinliği yapacağız.

….....

(Sejong 5, 58)

Metin (7), derste öğretmen ve öğrenci arasında gerçekleşen bir ders diyaloğuna aittir. Öğretmen ve Loura arasında geçen konuşmada öğretmen karşılıklı konuşma suretiyle Hangeul gününden bahsetmekte ve bu özel günle ilgili bilgiler vermektedir. Ders metni bilgilerin öğretmen ya da uzman tarafından nesnel bir şekilde anlatıldığı ancak etkileşimin daha sık gerçekleştiği metin türüdür. Nitekim örnek olarak sunulan metinde de öğretmen sürekli olarak Laura'ya sorular sormakta ve bilgiyi parçalar hâlinde vermektedir.

(8)

사회자 : **선생님, 오늘 소개해 주실 곳은 어디입니까?**

Sunucu: Hocam, bugün bize nereyi tanıtacaksınız?

여행가 : **네. 오늘 말씀드릴 곳은 독일의 하이델베르크입니다.**

Gezgin Eveeet, bugün Almanya Heidelberg hakkında konuşmak istiyorum.

사회자 : **네. 대학 도시로 유명한 도시이지요?**

Sunucu : Peki, şu üniversite şehri olarak bilinen şehir mi?

여행가 : **네 그렇습니다. 하이델베르크는 독일의 남서부의 위치하고 있는데, 1300 년대에 대학이 세워지기 시작하면서 젊은 대학 도시로 발달했습니다. 하이델베르크 인구가 13 만 명 정도인데 이중 2 만 7 천 명 정도가 대학생입니다.**

Gezgin: Evet tam olarak öyle. Almanya'nın güneybatı kesiminde yer alan Heidelberg, 1300'lü yıllarda üniversitelerin çevrelenmeye başlamasıyla genç bir üniversite kasabasına dönüşmüştür. Heidelberg, 27.000'i öğrenci olmak üzere yaklaşık 130.000 kişilik bir nüfusa sahiptir.

……..

(Sejong 6, s. 52)

Yukarıda verilen Metin (8) moderatör ile gezgin arasında geçen röportaj türünde bir bilgilendirici metindir. Konuşmada gezgin olan kişi Almanya'nın Heidelberg kentinin tarihî ve demografik özelliklerinden bahsederek dinleyicileri ve moderatörü bilgilendirmektedir.

(9)

카밀라: **한스 씨 아니세요 ? 안녕하세요?**

Camilla: Hans bey siz değil misiniz? Merhaba?

한스 : **어, 안녕하세요? 여기 웬일이세요?**

Hans : O, merhaba? Ne yapıyordunuz burada?

카밀라: **저 이 동네 살아요. 여기로 이사 온 지 3 개월쯤 됐어요.**

Camilla Ben bu mahalede yaşıyorum. Taşınalı yaklaşık 3 ay oldu.

한스 : **아, 그래요? 몰랐어요. 운동하려고 나오신 거예요?**

Hans: A, öyle mi? Bilmiyordum. Spor yapmak için mi geldiniz?

카밀라: **네, 올해부터는 아침에 일찍 일어나서 온동 좀 해 보려고요.**

한스 씨는 언제부터 운동하셨어요?

Camilla: Evet, bu yıldan itibaren sabahları erken kalkıp biraz spor yapmak istedim. Hans Bey siz ne zamandır spor yapıyorsunuz?

.....

(Sogang 3B, 142)

Yukarıda verilen metin (9) sosyal ilişki kurma işlevine sahip olan günlük diyalog örneğidir. Diyalog birbiriyle tanışık olan Kamella ve Hans arasında geçmektedir. Hans ve Camilla birbirilerine selam vererek sohbet etmeye başlamışlardır. Parkta birbirleri ile karşılaşan iki meslektaş günlük meselelere dair de sohbet etmekte ve hayatlarında gerçekleşen diğer olayları aktarmaktadırlar. Kişisel ilişkilerini bu iki kişi sohbet ederek sürdürmektedir.

(10)

타완, 투이	**선생님 새해 복 많이 받으세요.**
Tawan, Tui	Hocam yeni yılınız kutlu olsun.
선생님	**고마워요. 타완 씨와 투이 씨도 새해 복 많이 본으세요.**
Öğretmen	Sağolun. Sizin de yeni yılınız kutlu olsun.
투이	**작년에 선생님께서 많이 가르쳐주셔서 한국어 실력이 늘었어요. 감사합니다.**
Tui	Hocam geçen yıl çok iyi öğrettiğiniz için Korecemiz gelişti.
선생님	**아니에요. 타완 씨와 투이 씨가 열심히 공부했기 때문에 한국어 실력이 좋아졌지요. 올해도 열심히 공부하고 건강하게 지내기 바랄게요. 좋은 일들도 많이 생기고요.**
Öğretmen	Hayır. Tawan ve Tui siz de çok azimli olup ders çalıştığınız için Koreceniz gelişti. Bu yıl da gayretli bir şekilde ders çalışıp sağlıklı olmanızı dilerim. Bütün güzellikler sizin olsun.
타완	**네 선생님께서도 새해에 원하는 일 모두 이루시기 바람니다.**
Tawan	Öğretmenim sizin de yeni yılda dilediğiniz bütün şeyler gerçekleşsin.
선생님	**네, 고마워요. 이제는 새해 인사도 한국 사람처럼 잘하네요.**
Öğretmen	Teşekkür ederim. Artık yeni yılı da Koreliler gibi kutlayabiliyorsunuz.

(Sejong 5, 116)

Metin (10) ders esnasında gerçekleşen bir ders diyaloğudur. Derslerde amaç her zaman bilgi aktarmak değildir. Bu metinde de öğrenciler öğretmenin yeni yılını kutlamakta ve iyi dileklerini sunmaktadır. Öğretmen de öğrencilere teşekkürlerini iletmektedir.

(11)

윤호 **무슨 일 있어요? 얼굴이 안 좋아 보여요.**

YoonHo: Hayırdır n'oldu? Yüzün iyi görünmüyor.

카밀라: **점심을 급하게 먹었더니 소화가 안 돼요.**

Camilla: Öğle yemeğini hızlıca yedim ya hazımsızlık oldu.

윤호: **약은 먹었어요?**

Yoon ho: İlaç içtin mi?

카밀라: **네, 그런데 먹어도 좋아지지 않네요.**

Camilla: Evet, ama içsem de faydası olmadı.

윤호: **그럼, 병원에 한번 가 보세요.**

Yoon ho: O zaman hastaneye gidip bir görün.

카밀라: **어느 병원에 가야 되지요?**

Camilla: Bildiğin bir hastane var mıydı?

윤호: **사거리에 있는 내과가 유명하니까 거기에 가 보세요.**

Yoon ho: Kavşaktaki dahiliye doktoru çok ünlü istersen oraya bir git.

카밀라 **알았어요. 고마워요.**

Anladım. Sağol.

(Sogang 3B, 53)

Yukarıda sunulan Metin (11) ikna etme işlevine sahip bir diyalogdur. Yoon Hoo ve Kamella arasında geçen bu diyalogda Yoon Ho, Camilla'nın yüzünün soluk olduğunu ve iyi görünmediğini belirtmek ve hastaneye gitmesi için onu ikna etmektedir. Konuşmada Yoon Ho Camilla'yı hastaneye göndermek için bilimsel kanıtlar kullanmamakta ancak somut olaylardan hareket etmektedir. Bu bakımdan Metin (11) gerçek bireyler arasında gerçekleşen günlük olaylarla ilgili ikna etme işlevine sahip bir diyalog örneğidir.

(12)

남: **여러분, 여러분은 어려운 부탁을 받았을 때 어떻게 거절하십니까? 거절하는 일이 쉬운 일은 아닌데요. 오늘은 대화 전문가 이선희 선생님을 모시고 부드럽게 거절하는 방법에 대해 들어보겠습니다. 선생님, 안녕하세요?**

Erkek: Millet, zor bir rica aldığınızda nasıl reddedebilirsiniz? Reddetmek kolay bir iş değil. Bugünkü konuşmamızda uzman Lee Seon Hee hocam ile nazik bir şekilde nasıl reddedebileceğimizi konuşacağız. Hocam merhaba.

여: **네, 안녕하세요?**

Kadın: Evet merhaba?

남: **저도 거절을 잘 못하기는 합니다. 어떻게 하면 상대방이 기분 나쁘지 않게 거절할 수 있을까요?**

Erkek: Ben de pek reddedemiyorum. Nasıl yaparsak muhatabımızın kalbini kırmadan reddedebiliriz?

여 : **네, 다른 사람의 부탁을 거절할 때도 기술이 필요합니다. 다른 사람이 부탁을 했을 때 바로 그 자리에서 거절하기가 어렵다면 잠깐 생각할 시간을 달라고 하는 것도 좋은 방법입니다. ....**

Kadın: Evet, başka insanların isteklerini, ricalarını reddetme yeteneği önemli. Başka insanların rica ettiğinde hemencecik reddetmek zor ise bir süre düşünecek zaman istemek iyi olur.....

(Sejong 5, 130)

Metin (12) ikna etme işlevine sahip olan röportaj türünde bir metindir. Konuşma sunucu ve uzman bir konuk arasında gerçekleşmekte olup muhatabın kalbini kırmadan ricaların ve tekliflerin reddedilmesine yöneliktir. Uzman birtakım yöntemler kullanılarak ricaların kolayca reddedilebileceğini iddia etmektedir.

(13)

여 1 **이 영화 정말 슬프지?**

Kadın1: Bu film çok hüzünlü değil mi?

여 2 **응. 주인공이 결국 죽으니 마음이 너무 아프다.**

Kadın2: Hı. Başrol oyuncusu sonunda ölüyor ya içim acıdı.

여 1 **그래. 거기다 음악들이 영화를 더 슬프게 만드는 것 같아.**

Kadın1: Aynen. Orada filmi daha hüzünlü yapan da müziği.

여 2 **맞아. 장면마다 음악들이 정말 잘 어울렸다.**

Kadın 2: Doğru. Her sahnesi müzikle çok uyuşuyo.

.....

(Sejong 5, 140)

Metin (13) ifade etme işlevine sahip bir diyalog türüdür. Konuşmada arkadaşlar filme ilişkin görüşlerini ve duygularını ifade etmektedir. Konuşmada A kişisi izlediği filmin çok hüzünlü olduğunu ifade ederken B kişisi filmin oyuncularının çok iyi olduğuna dair görüşlerini belirtmektedir. Duygu ve hislerin ifade edilmesinin yanında bir olay ve olguya ilişkin görüşün dile getirildiği diyaloglar da mevcuttur.

4.3.A ve B ders kitabı dinleme metinlerindeki diyaloglarda yer alan karakterlerin sosyal statüleri ve birbirleriyle ilişkileri

Bu bölümde diyalog katılımcılarının meslekleri ve diyalog kurdukları kişilerle ilişki durumlarının dağılımlarını gösteren tablo verilmiştir.

Tablo 4.3: Diyalog katılımcılarının birbiriyle ilişkilerinin dağılımı

Diyalog katılımcıları	**A**		**B**	
	F	%	F	%
Yönetici-çalışan	4	3,6	1	1,6
Şirket çalışanı-şirket çalışanı (meslektaş)	36	32,7	20	32,7
Şirket çalışanı-şirket çalışanı (Arkadaş)	3	2,7	-	-
Öğretmen-öğrenci	3	2,7	1	1,6
Öğrenci-öğrenci (Arkadaş)	11	12,1	20	32,7
Öğrenci-Şirket çalışanı (Arkadaş)	1	0,9	3	4,9
Aile, misafir	4	3,6	2	3,2
Satış temsilcisi-müşteri	4	3,6	1	1,6
Terzi-müşteri	1	0,9	-	-

Tablo 4.3-devam

Eczacı-hasta	**-**	**-**	**1**	**1,6**
Tıbbi sekreter-hasta, Doktor-hasta	-	-	1	1,6
Spiker-muhabir	1	0,9	-	-
Uzman-sunucu	2	1,8	-	-
Lokanta çalışanı -müşteri	1	0,9	-	-
Müşteri temsilcisi-müşteri	-		1	1,6
Postane çalışanı-misafir	-		1	1,6
Devlet memuru-misafir (Vize)	-		1	1,6
Şirket çalışanı-misafir	-		1	1,6
Kurs çalışanı-öğrenci	-		1	1,6
Memur-misafir (Andy)	-		1	1,6
Banka çalışanı-müşteri (Kamella)	-		1	1,6
Kayıp eşya bürosu çalışanı-misafir	-		1	1,6
İş arayan-çalışan	-		1	1,6
Emlakçı-müşteri	-		1	1,6
Yabancı-yabancı /belirsiz	39	35,4	2	3.2
Toplam	110	100	62	100

Tablo 4.3'te ulaşılan veriler, sosyal statü ve ilişki durumları toplam diyalog sayısına oranlanarak elde edilmiştir. A ders kitabında yer alan 110 diyalog metnin katılımcılarından 4 (%3,6)'ünü yönetici-çalışan;36 (%32,7)'sını şirket çalışanı-şirket çalışanı(meslektaş); 3 (%2,7)'ünü şirket çalışanı-şirket çalışanı(arkadaş); 3(%2,7)'ünü öğretmen-öğrenci;11 (%12,1)'ini öğrenci-öğrenci(arkadaş); 1 (%0,9)'ini öğrenci-şirket çalışanı(arkadaş);1(%0,9)'ini aile-misafir; 4 (%3,6)'ünü satış temsilcisi-müşteri;1 (%0,9)'ini terzi-müşteri; 1 (%0,9)'ini spiker-muhabir; 2(%1,8)'ini uzman-sunucu oluşturmaktadır. B ders kitabında yer alan 62 diyalog metnin katılımcılarından 1 (%1,6)'ini şirket çalışanı-yönetici; 20 (%32,7)'sini şirket çalışanı-şirket

çalışanı(meslektaş); 20 (%32,7)'sini öğrenci-öğrenci; 1(%1,6)'ini satış temsilcisi-müşteri; 1 (%1,6)'ini ev sahibi-misafir; 1 (%1,6)'ini müşteri temsilcisi-müşteri;1 (%1,6)'ini postane çalışanı-misafir; 1 (%1,6)'ini devlet memuru-misafir(vize); 1 (%1,6)'ini şirket çalışanı-misafir; 1 (%1,6)'ini kurs çalışanı-öğrenci; 1 (%1,6)'ini memur-misafir; 1 (%1,6)'ini banka çalışanı-müşteri; 1 (%1,6)'ini kayıp eşya bürosu çalışanı-misafir; 1 (%1,6)'ini iş arayan-çalışan; 1 (%1,6)'ini emlakçı-müşteri; 1 (%1,6)'ini eczacı-hasta; 1 (%1,6)'ini tıbbi sekreter-doktor-hasta; 1 (%1,6)'ini ev sahibi-kiracı oluşturmaktadır. Öte yandan diyalog katılımcılarının ikisinin de birbirine yabancı olduğu veya statülerinin belirlenemediği 37 (%33,6) bulunmaktadır. Belirsiz diyalogların A ders kitabında bu denli fazla olmasının iki sebebi bulunmaktadır. Birinci olarak diyalog katılımcılarının her ikisinin de isminin bilindiği halde hangi statüye sahip olduklarının bilinmemesidir. Dolayısıyla meslektaş, arkadaş ya da herhangi bir ilişkiye sahip oldukları kestirilememiştir. İkinci olarak ise diyalog içinde katılımcılardan sadece birisinin isminin ya da statüsünün bilinmesi diğer katılımcı hakkında herhangi bir bilgi verilmemesidir. Korecenin kullanım şekli kişilerin birbiriyle ilişkileri ve sosyal statülerine göre farklılık göstermektedir.

Tablo 4.3'te görülen konuşmacılar, karmaşık bir ilişki ağına sahip olmakta ve dili bu doğrultuda kullanmaktadır. Gündelik hayatta da bireyler değişik statü ve ilişkilere sahip olduğu için kişiler arası ilişkiler kitaplarda gösterilmeye çalışılmıştır. A kitabında karşılaşılan karakterler Laura, Tawan. Tui, Chien, Mark, Yuki, yönetici Kim, Min Soo, jong Woo ve Su Jin'dir. A kitabında görülen Laura, Tawan. Tui, Yuki. Chien, Mark yabancı olup Koreceyi öğrenen kişilerdir. Bu karakterler metinlere göre öğrenci ya da şirket çalışanı olmaktadır. B kitabında karşılaşılan karakterler ise Bomin, Ga eun, Soo Yeong, Monika, Tuan, Doong Kyu ve Andy, Yuki, Hans, Kim Yoon Ho, Mina ve Camilla ve Lenping'dir. B kitabında karşılaşılan karakterlerden Yuki, Hans, Bomin, Monika, Andy, Camella, LenPing yabancı olup Koreceyi öğrenmekte olup öğrenci ve şirket çalışanı statüsüne sahiptirler. Ancak bu karakterler de A kitabında olduğu gibi farklı sosyal statü ve ilişkilere bürünmektedir. Karakterlerin farklı sosyal statü ve ilişkilere sahip olması gerçek hayatta karşılaşılan durumlar ile örtüşmektedir.

4.4.A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde görülen konuşma performansı unsurlarına ilişkin bulgu ve yorumlar

Bu bölümde dinleme metinlerini oluşturan konuşma performansı unsurlarının neler olduğuna ilişkin içerik tablolarına yer verilmiştir.

Tablo 4.4-a: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan konuşma performansı unsurları(söz sırası alma)

	Kodlar	Kategori	Tema
남:	**정비 기술 배우기, 정비 대회에 출잔하기..**		
Erkek:	Ustalık öğrenme, yarışmalara katılma…	S	
여 :	**아까부터 누구한테 이야기 하고 있는 거예요.**	Ö	**S**
Kadın:	Deminden beri kiminle konuşuyorsun. (a-1)	Z	**Ö**
			Z
수진:	**난 졸업하고 선생님을 한 번도 못 뵀는데……**	K	
Sujin:	Ben mezun olalı hocayla bir kere bile görüşmedim ama....	E	**S**
체엔:	**한 번도? 와! 너 너무 했다.**	S	**I**
Chien:	Bir kere bile mi? Vay, bu da çok fazla ama.(a-2)	M	**R**
		E	A
여 :	**어머, 왜 저에게 꽃을 선물하세요? 혹시…**		**S**
Kadın :	Omo(şaşırma ifadesi), bana niye gül veriyorsun? Acaba...		**I**
남 :	**혹시 뭐요?**		
Erkek:	Acaba ne? (a-3)		A

Tablo 4.4-a-devam

		L
상우:	**한스 씨, 이제 우리 차례예요**	**M**
Sangwo:	Hans, bak şimdi bizim sıramız.	**A**
직원 :	**저, 손님 죄송한데요. 오늘 닭이 다 떨어졌어요. 다음에 와 주세요.**	**Ç A K I Ş**
Çalışan:	Şey, efendim özür dilerim ama bugünkü tavukların hepsi bitti. Bir dahaki sefere bekleriz.	
한스,상오	네? 뭐라고요?	M A
Hans, Sangw:	Ne? Ne dedin? (a-4)	
Tawan, Tui:	Hocam yeni yılınız kutlu olsun	
선생님:	**고마워요. 타완 씨와 투이 씨도 새해 복 많이 받으세요**	
타완, 투이:	**선생님, 새해 복 많이 받으세요**	
Öğretmen:	**Teşekkürler. Tawan ve Tui, sizin de yeni yılınız kutlu olsun (a-5)**	

Tema 1: Söz sırası alma

Tablo 4.4.-a'da görüldüğü üzere, söz alma teması söz kesme ve çakışma olmak üzere iki kategoriye bölünmektedir. Söz kesme ile konuşmacıyı dinleyen kişi, aniden konuşmaya dâhil olarak söz hakkı elde etmektedir. Bu kategorinin ortaya çıkması çeşitli nedenlerden kaynaklanmakla birlikte bu sebepler konu değiştirme, mevcut konuyu yeni bir şekilde sunma, özüne uygun içerik soruları, tepki (Reddetme,

katılma), tahmin etme, yakın ilişki kurma (katılma, şaşırma, ilgi) şeklinde sıralanabilmektedir. Tabloda verilen kodlar incelendiğinde diyalog (a-1) metninde dinleyici konumundaki kadın, konuşmacının sözünü kesmekte ve konuşmanın özüne ilişkin soru sormaktadır. Söz kesme kategorisinin görüldüğü (a-2) konuşmacı olan Su Jin hocası ile bir kere bile görüşemediğinden bahsederken dinleyici olan Chien Su Jin'in sözünü keserek konuya müdahil olmuştur. Su Jin'in sözlerine çok şaşıran Chien tepkisini göstermek üzere sözü keserek söz sırasını almıştır. (a-3) metninde ise dinleyici olan Soo Young, konuşmacı olan Bomin'in konuşmasının bitişini beklemeden sözü kesme suretiyle konuşma sırasını almaktadır. Soo Young Bomin'in sözünü yarıda keserek konuyu değiştirmiştir. Diyalog (a-4)'te ise çakışma örneği verilmiştir. Konuşma Hans, Sang Woo ve kasiyer olmak üzere 3 kişi arasında gerçekleşmektedir. Kasiyerin bugün için yeterli miktarda tavuk kalmadığını söylemesi üzerine Hans ve Sang Woo aynı anda söze başlayarak konuşmaya başlamıştır. Fakat her ikisi de şaşırma ifadesini kullanarak "Ne? Ne dedin? diyerek aynı şeyleri söylemişlerdiar. Ancak yukarıdaki metinde Hans ve Sang Woo kasiyerin konuşmasını tamamlamasını bekleyip söz hakkı aldığından söz kesme gerçekleşmemiştir.

Metin (a-5)'da konuşma Tawan, Tui ve öğretmen arasında gerçekleşmiştir. Konuşmada Tawan ve Tui eş zamanlı olarak konuşmayı başlatarak söz almıştır. Ancak bu konuşmada iki öğrenci de konuşmayı aynı anda başlatıp aynı anda bitirmiştir. Konuşmaya giren öğrencilerden ikisi de konuşmadan feragat etmemiştir.

Gerçek ve gerçekçi bir diyalogda dinleyici konuşmacını konuşmasını bir ya da daha çok kez kesebilmekte ve söz sırasını alabilmektedir. Aşağıdaki örnekte dinleyici toplamda üç kere söz kesme yoluyla söz sırası almıştır:

(14)

렌핑 : 응, 처음에는 새롭게 배워야할 게 많아서 힘들었는데 선배들이 가족처럼 도와줘서 곧 익속해졌어.

Lenping: Hı, başta öğrenmem gereken çok şey olduğu için biraz zorlandım ama Sonbelerim ailem gibi yardım ettiğinden hemencecik alıştım.

가은: 저도 졸업하기 전에 한 번쯤은 인턴 경험을 해 봐야 할 텐데..... .

Gaeun: Ben de mezun olmadan önce bir defa stajyer olarak çalışmak istiyorum da...

렌핑: **그래, 너도 꼭 한번 해 봐. 일도 배우고 사외 경험도 쌓을 수 있어서 좋을 거야.**

LenPing: Tabi ki sen de mutlaka bir kere dene. Hem işi öğrenirsin hem de sosyal bir deneyimin olur. İkisi de iyi olur.

가은: **그런데 오빠. 인턴사원으로 일하려면 어떻게 준비해야 해요?**

Gaeun: Bu arada Oppa, stajyer olmam için nasıl hazırlanmam gerekiyor?

렌핑: **회사에서는 학점 좋고 외국어를 잘하는 사람을 뽑으니까 학교 공부도 열심히 하고 외국어 공부도 신경 써서 하는 게 좋을 거야.**

LenPing: Şirketler notları iyi ve yabancı dil konusunda da iyi olan insanları seçtiği için dersine iyi çalışıp yabancı dile de biraz kafa yorarsan iyi olur.

가은: **준비할 게 많네요.**

Gaeun : Hazırlayacak çok şey varmış.

렌핑: **응, 게다가 요즘 인턴사원을 하려고 지원하는 사람이 많아서 경쟁률도 높아.**

LenPing: Hı. Ayrıca son zamanlarda stajyer olarak başvuran insan sayısı fazla olduğu için rekabet oranı da yüksek.

가은: **정말이요? 정식 사원도 아닌대요?**

Gaeun: Gerçekten mi? Kadrolu çalışan da değiliz ki?

렌핑: **인턴사원으로 일할 때 일을 열심히 잘하면 정식 사원으로 채용될 수도 있거든.**

LenPing: Stajyerken gayretli bir şekilde çalışırsan kadrolu çalışan olarak işe alınabilirsin.

가은: **아. 그렇구나. 어, 그럼 혹시 오빠도..... ?**

Gaeun: A demek öyle. Oo, o zaman acaba oppa sen de....?

렌핑: **하하. 응. 사실 나도 다음 달부터 정식 사원으로 근무하기로 했어요.**

LenPing: Haha. Hı, aslında ben de gelecek aydan itibaren kadrolu çalışan olarak çalışacağım.

가은: **와. 오빠. 축하해요. 정말 기분 좋겠다.**

Gaeun: Vay be. Oppa tebrik ederim. O zaman keyfin de pek yerindedir.

렌핑: **취직해서 좋기도 하고 사회생활을 시작해야 하니까 긴장도 되고..... .**

LenPing: İş bulmuş olmam güzel ama toplum hayatına başlamam gerektiği için stresliyim..... .

가은: **일해 본 경험도 있으니까 걱정하지 마세요. 잘하실거예요. 그런대 오빠, 취직도 했는데 한턱 안 내세요?**

Gaeun: Çalışma tecrüben de olduğu için gerilme. İyi geçecek. Bu arada oppa, iş de buldun ama ne zaman yemek ısmarlayacaksın...

(Sogang Korean 3A, 125)

Metin (14) Sogang kitabından alınan günlük hayatta karşılaşılan diyaloğa yakın bir metindir. Bu konuşmada dinleyici üç kere konuşmacının sözünü keserek söz sırası almış ve konuşmacı konumuna geçmiştir. Ga Eun ve Len Ping diyalog katılımcıları olarak iş hayatına ilişkin konuşmaktadır. Muhatabının sözünü ilk kesen kişi Len Ping'tir. Ga Eun, "Benim de mezun olmadan önce bir yerde stajyer olarak çalışmam gerekiyor ama..." diyerek konuşmasını bitiremeden Len Ping konuşmaya müdahale etmiştir. Bu noktada ortaya çıkan söz kesmesinin işlevi muhatabın konuşmasını desteklemeye ve yarım kalan konuşmayı aynı doğrultuda tamamlamaya yöneliktir. Devamında yine Len Ping İkinci defa söz keserek söz sırası almıştır. Öncelikle Len Ping stajyer iken gayretli çalışmanın sonucunda kadrolu çalışan olunabileceğinden bahsetmekte iken Ga Eun söz alır. Ga Eun, Len Ping"e "A demek öyle. Acaba Len Ping sen de mi....." diyerek sesli tahmin yürütmek suretiyle soru sormaktadır. Ancak Ga Eun sorusunu tamamlamamadan Len Ping konuşmayı yarıda bölerek konuşmayı devralarak Ga Eun'ın sorusunu hem tamamlamakta hem de soruyu cevaplamaktadır.

Tablo 4.4-b: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan konuşma performansı unsurları(tekrar etme)

Kod		Kategori	Tema
남:	저, 실례합니다. 우체국이 어디에 있는지 아세요?	Teyit etme	
Erkek:	Şey, affedersiniz. Postane nerede acaba?		
여:	우체국이요?이쪽으로 똑바로 가면 사거리가 나오거든요. 거기에서 오른쪽으로 가세요.		T
Kadın:	Postane mi? Buradan dümdüz giderseniz kavşak çıkacak. Oradan sağa gidin(b-1)	Şaşırma	E K R
남:	어제 일본 친구가 놀랐더라고요.		A
Erkek:	Dün Japon arkadaşımla yemek yerken burnumu sildim. Arkadaşım çok şaşırdı.		R
여:	식사 중에 코를 풀었다고요?		E
Kadın:	Yemek yerken burnunu mu sildin (b-2		T M
엄마:	커피숍에서 커피 마시면서 이야기하거나 도서관에 가곤 했어.		E
Anne:	Kafede kahve içip sohbet ederdik ya da kütüphaneye giderdik.		
가은:	도서관이요?		
Gaeun:	Kütüphaneye mi? (b-3)		

Tema 2 : Tekrar Etme

Tekrar etme teması duygu belirtme ve teyit etme olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır. Duygu belirtme kategorisinde özellikle şaşırma tepkisi, dinleyici

konuşmanın içeriğine şaşırmakta ve konuşmanın bir bölümünü tekrar etme ile kendisini göstermektedir. Bir diğer kategori olan teyit etme ise içeriğin onaylanmasına ilişkindir. Konuşmacının konuşmasının bir kısmının değiştirilerek ya da doğrudan tekrarlanması ile gerçekleşir. Dinleyicinin amacı konuşmanın içeriğini doğru anlayıp anlamadığını teyit etmek ve emin olmaktır.

Tabloda belirlenen kodlardan (b-1) metninde konuşmacıların önceki konuşmayı iki defa tekrar ettiği görülmektedir. Metinde tekrar etmenin işlevi içeriği teyit etme olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte (b-2) metninde tekrar etme teması şaşırma işlevine sahiptir. Erkek konuşmacının konuşma içeriğinin kadın konuşmacıya şaşırtıcı gelmesinden dolayı kadın konuşmacı ani olarak duygusal tepkisini konuşmacının sözlerini tekrar ederek belirtmektedir. Diğer yandan (b-3) metninde ise içerikte belirli bir kısmın tekrar edilmesi suretiyle konuşmanın teyit edilmesi söz konusudur.

(15)

미나 : **어머, 한스 씨, 안녕하세요?**

Mina : Omo, Hans Bey, merhaba?

한스 : 어, 안녕하세요? 미나 씨, 지금 어디 가는 길이에요?

Hans : Oo, merhaba? Mina Hanım, nereye gidiyorsunuz?

미나 : 일본어 학원에 가는 길이에요.

Mina : Japonca kursuna gidiyorum.

한스 : 일본어요? 일본어를 배우세요?

Hans : Japonca mı? Japonca mı öğreniyorsunuz?

미나 : 네, 회사 일이 때문에 배우고 있어요.

Mina : Evet, şirket işleri yüzünden öğreniyorum.

(Sogang 3A, 26)

Yukarıda verilen konuşmada Mina ve Hans'ın karşılaşması ve dil öğrenmeye ilişkin konuşmaları yer almaktadır. Gerçekçilik unsurlarından birisi olan tekrar etme olgusu bu konuşmada Hans'ın Mina'ın sözlerini tekrar etmesi üzerine ortaya çıkmıştır.

Mina'nın Japonca kursuna gidiyorum demesi üzerine Hans, Mina'nın sözlerinden bir kelimeyi tekrarlamış ve onunla ilgili olarak Japonca öğrenip öğrenmediğini sormuştur. Hans'ın bu konuşmada Mina'nın konuşmasını tekrarlamasının nedeni şaşırması ve aynı zamanda içeriği teyit ettirme isteğidir.

(16)

가은 : 아빠, 아빠는 대학교 때를 생각하면 뭐가 재일 갱각나요?

Gaeun: Baba, üniversite yıllarını düşündüğünde en çok neyi hatırlıyorsun?

아빠 : 5 월에는 학교마다 축제가 있었어요. 그래서 여러 학교 축제에 갔던 게 제일 기억에 남아.

Baba: En çok hatırladığım şey beşinci aydı. Çünkü her okul maç turnuvası yapıyordu.

가은 : 엄마는요?

Gaeun: Anne ya sen?

엄마 : 엄마는 대학생 때를 생각하면 데모가 제일 먼저 생각이 나.

Anne: Benim de en çok hatırladığım şey protestolardı.

가은 : 데모요?

Protesto mu?

엄마 : 어, 그때는 사회 문제 때문에 대학생들이 데모를 많이 하곤 했거든.

O(evet), o zamanlar toplumsal sorunlar yüzünden üniversite öğrencileri hep protesto yapıyordu.

(Sogang 3B, 126)

Tablo 4.4-c: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan konuşma performansı unsurları(tereddüt etme)

Kod		Kategori	Tema
남:	**저, 실례합니다. 우체국이 어디에 있는지 아세요?**	Çekinme	
Erkek:	Şey, affedersiniz. Postanenin nerede olduğunu biliyor musunuz?		
여:	**우체국이요? 이쪽으로 똑바로 가면 사거리가 나오거든요. 거기에서 오른쪽으로 가세요.**	Belirsizlik	T
Kadın :	Postane mi? Buradan doğru giderseniz kavşak çıkacak. Oradan sağa dönün. (c-1)		E R
			E
정우:	**저 투이 씨 부탁이 있는데요.**		D
JeongWoo:	Şey, bir şey rica edecektim ama.		D
투이:	**무슨 부탁이에요**		Ü
Tui:	Ne rica edecektin? (c-2)		T

Tablo 4.4-c-devam

남:	**제가 이번에 회사를 옮겼거든요. 그런데 무역 회사는 처음이라 회사에서 사용하는 말들을 잘 모르겠어요. 링링 씨는 무역 회사에서 오랫동안 일 했으니까 잘 알 것 같아서요. 혹시 이번 주 금요일 퇴근 후에 만나서 좀 가르쳐 줄 수 있어요?**	**E T M E**
Erkek:	Ben başka bir şirkete geçtim de. Ama ilk defa ticaretle ilgili bir şirkette çalışacağım için kullanılan kelimeleri pek bilmiyorum. Sen uzun zamandır çalıştığın için biliyorsundur. Acaba bu hafta perşembe günü buluşsak da sen bana biraz öğretsen olmaz mı?	
여:	**어쩌지요? 이번 주 금요일에는 선약이 있어요. 토오일은 어때요?**	
Kadın:	Ne yapsak ki? Bu hafta Perşembe günü randevum var. (c-3)	
여:	**선배는 회사 생활이 어떠세요?**	

Tablo 4.4-c-devam

Kadın:	Sonbe iş hayatı nasıl gidiyor?
남:	**글쎄, 일도 많고 바빠서 힘들지만 아빠가 되고 나니 책임감도 더 생기고.**
Erkek:	Bilmem ki. İşim çok olduğundan dolayı yoğunum. Bu yüzden biraz zorlanıyorum tabi ama baba olduktan sonra sorumluluklarım daha da arttı. (c-4)

Tema 3: Tereddüt Etme

Tablo 4.4-c'de görüldüğü üzere saptanan tema tereddüt belirten ifadelerin oluşturduğu tereddüt etmedir. Tereddüt etme teması soru sorma-rica etme, cevap verme ve emin olamama kategorilerine ayrılmaktadır. Tereddüt belirten ifadelerin en fazla ortaya çıkan durumlardan birisi soru sorma-rica etmedir. Konuşmacı muhatabına soru sorarken yahut kabul edilmesi zor bir ricada bulunurken öncelikle 'şey", "affedersiniz", "bakar mısınız" gibi çekinme şeklinde yorumlanabilecek ifadeler kullanmaktadır. İkinci olarak cevap verme kategorisi ile tereddüt etme ifadeleri ortaya çıkmaktadır. Dinleyici konuşmacının soru ve ricasına karşılık emin olamama, kabul etmeme yahut kararsızlık belirten ifadeler kullanarak tereddüt ettiğini bildirmektedir. Özellikle muhatabın ricasını geri çevirme durumunda sıkça tereddüt ifadeleri kullanılmaktadır. Tablodaki kodlar ayrıntılı bir biçimde ele alındığında söz konusu kategorileri yansıttığı durumlar görülmektedir. (c-1) 'de erkek konuşmacı, yabancı birisine soru sormak istemektedir. Muhatabın yabancı olması sebebiyle konuşmacı soru sorarken çekinmekte ve Türkçede "şey" anlamına gelen "저" ifadesini kullanmaktadır. (c-2) metninde ise jeong Woo ismindeki konuşmacı muhatabından bir ricada bulunurken çekindiği için "şey" anlamındaki "저" ifadesini kullanmıştır. Diğer yandan (c-3)'de erkek konuşmacının kadın konuşmacıdan bir ricada bulunması üzerine kadın konuşmacı "ne yapsak ki" anlamına gelen ve ricayı reddetme işlevindeki

"어쩌지요" kelimesini kullanmıştır. (c-4) metninde ise belirsizlik işlevini yerine getiren tereddüt ifadesi "글쎄" yer almaktadır.

(17)

미나 : 태풍은 아마 금방 지나갈 거예요. 걱정하지 마세요. 비가 오면 방
Mina : 안에서 게임도 하고 이야기도 하죠. 뭐.

Fırtına belki hemen geçer. Endişelenme. Yağmur yağarsa evde film izler sohbet ederiz değil mi ama.

윤호 : 시간하고 돈을 들여서 여행 갔는데 바다에서 수영 한번 못 하면 너무 재미없지 않아요?

Yoon Ho : Zaman ve para gideceğinden tatile gittiğimizde denizde bir kez bile yüzememek hüsran olur. Değil mi?

미나 : 여행을 안 가면 기차표도 취소해야 되고 민박 집 예약도 취소해야
Mina : 해요. 가기로 한 거니까 그냥 가요.

Tatile gitmezsen bileti de tatil evi rezarvasyonunu da iptal etmemiz lazım. Bir kere gitmeye karar verdik sadece gidelim.

윤호 : 글쎄요. 저는 그냥 집에서 쉬는 게 더 나을 것 같은데...

Yoon Ho : Bilmem. Ben yalnızca evde dinlenmenin daha iyi olacağını düşünüyorum da...

미나 : 그럼 윤호 씨는 집에서 쉬세요 저하고 한스 씨하고 둘이서 갈게요.

Mina : O zaman sen evde dinlen. Biz de Hans ile ikimiz gideriz.

Yoon Ho : 네? 한스 씨하고 둘이서요?

Ne dedin? Hans ile ikiniz mi?

Mina : 네 둘이서 가도 재미있을 것 같아요.

Evet ikimiz gidersek bence çok eğlenceli olur.

Yoon ho : 그럼, 그냥 같이 가요.

O zaman, öylece gidelim.

(Sogang 3B, 26)

Tablo 4.4-d: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan konuşma performansı unsurları(Sesli geribildirim)

Kod		Kategori	Tema
로라	**그런데 혹시 어머니가 보시고 색깔을 마음에 들어하지 않으시면 교환할 수 있어요?**	**Onaylama**	
Laura:	Bu arada annem rengini beğenmezse değiştirebilir mi?		**S**
직원:	**네 일주일 안애에 오시면 교환이 가능합니다.**		**E**
Kasiyer:	Evet, bir hafta içinde gelirseniz değişim yapılabilir. (d-1)		**S**
			L
직원:	**3 주 정도 걸립니다. 여기 영수증 받으세요.**		İ
Kasiyer:	3 gün kadar sürer. Fişinizi alın lütfen		**G**
투안:	**네, 감사합니다.**	**Teşekkür**	**E**
Tuan:	Peki, teşekkür ederim (d-2)		**R**
			İ
카밀라:	**어머, 한스 씨 안녕하세요?**		B
Camilla:	Omo(Aman Allahım), Hans Bey nasılsınız?	**Selamlama**	**İ**

Tablo 4.4-d-devam

한스:	**어, 안녕하세요.**	**L**
Hans:	O, iyiyim. (d-3)	**D**
		İ
한스:	**네, 베를린이 제 고향이에요.**	**Anlama** **M**
Hans:	Evet, Berlin benim memleketim.	
지훈:	**아, 네. 그런데 한국어 참 잘하세요.**	
Jihoon:	A, anladım. Bu arada Koreceniz çok iyi. (d-4)	
투안:	**저.... . 컴퓨터가 고장 나서 전화 드렸는데요.**	
Tuan:	Şey..... . bilgisayarım bozuldu da o yüzden Dinleme aradım.	
상담원:	**네, 모델명과 구입 시기를 말씀해 주십시요.**	
Müşteri temsilcisi:	Peki, modelini ve kaydını söyler misiniz? (d-5)	
모니카:	**다른 사람이 가져갈지도 모르니까 분실물 센터에 갖다 주는 게 좋겠어요.**	
Monika:	Başka birisinin de bulup götürme ihtimali olduğundan bunu kayıp eşya bürosuna götürsek iyi olur	**Görüşe katılma**
앤디:	**네, 그렇게 해요.**	
Andy:	Tamam, öyle yapalım.	

Tablo 4.4-d-devam

민수:	**발이 넓다는 말 몰라? 한국에서 자주 쓰는 말인데 그건 발이 크다는 뜻이 아니고 아는 사람이 많을 때 발이 넓다고 해**	**Duygu belirtme**
Minsoo:	Ayakların büyük demek ne demek bilmiyor musun?Koreliler bu sözü çok kullanır. Gerçekten de ayakların büyük demek değil o. Tanıdığın kişi çoksa kullanılır.	
투이:	**아 그렇구나. 정말 한국어 공부는 끝이 없는 것 같아.**	
Tui:	Hımm demek öyle. Cidden Korece çalışmanın bir sonu yok. (d-7)	
여:	**저는 중국 배우 짜우저를 좋아해요.**	
Kadın:	Ben Çinli oyuncu Zhao Zen'i seviyorum	
남:	**어? 젊고 잘생긴 남자가 아니네요.**	
Erkek:	Ne dedin? Zhao Zen yakışıklı ve genç değil ama. (d-8)	

Tema 4: Sesli Geri Bildirim (Back Channel/ 맞장구)

Tablo 4.4-d'ye göre sesli geri bildirim teması onaylama, selamlama, görüşe katılma, dinleme/anladığını belirtme ve duygu belirtme teması olmak üzere birçok kategoriye ayrılmaktadır. Sesli geri bildirim ifadeleri 네 (evet) 그럼 (Tabi, yani) 그래 (Evet, doğru) 어 (Evet) 아 (he) 네 (Evet (merhaba, teşekkürler, anlıyorum) 그렇구나 (demek öyle, anlıyorum) 그랬구나 (öyleydi demek ki), 음 (Hımmm..) 네? (Neee/Ne dedin), 그래(요)? (Öyle mi?), 정말(이요)? (Gerçekten mi?), 와 (Vay bee), 진짜(요) (Cidden mi?) 어머 (şaşırma ve korku ifadesi) 아이고 (üzülme ifadesi) 에이 (sen de, yok artık

) 야 (yaa) 정말? (gerçekten mi?) 맞아(요) (doğru, Haklısın) şeklinde görülmektedir. Onaylama ile dinleyici konuşmacının konuşma içeriğini teyit etmektedir. 네 (evet) 그럼 (Tabi, yani) 그래 (Evet, doğru) 어 (Evet) 아 (he) sesleri onaylamaya ilişkin geribildirimlerdir.

Metin (d-1)'de Laura satış elemanına annesinin kıyafeti sevmemesi durumunda değiştirmesinin mümkün olup olmadığı ile ilgili doğrulama ihtiyacı duyulan bir soru sormaktadır. Satış temsilcisi de bu soruyu onaylamakta ve cevap vermektedir. İkinci olarak selamlama kategorisinde muhatabın dinleyiciyi selamlaması ve dinleyicinin kabul ettiğini belirten sesli geribildirim kullanılmaktadır. 아 (he) 네 (Evet (merhaba, teşekkürler) sesleri bu kategoriyi belirtmek için kullanılan seslerdir.

(d-2) sesli geribildirimin bu işlevine örnek olarak verilmiş olan metin incelendiğinde çalışan işlemin 3 gün süreceğini belirtmekte ve fişi müşteriye vermektedir. Tuan ise teşekkür etmekte ancak başta 네 sesini kullanmaktadır. Bu sesin herhangi bir işlevi olmamakla birlikte diğer kişiye teşekkür ederken de kullanılmaktadır.

(d-3) metninde ise Mina ve Hans selamlaşmaktadır. Ancak Hans cevap verirken 어(ooo) sesini kullanmakta ardından merhaba iyiyim demektedir. Yine buradaki o sesi selamlaşırken kullanılmakta olup tek başına bir anlam ifade etmemektedir.

Anladığını/dinlediğini belirtme kategorisinde dinleyici kullandığı sesli bildirim ile konuşmacının konuşma içeriğini dikkatlice dinlediğini bildirmektedir. Bu kategori Konuşmanın akıcı bir şekilde gerçekleşmesi için gereklilik göstermektedir. (d-4) metninde anladığını belirten "아 네" (a evet) sesli geri bildirimi kullanılmıştır. Bu konuşmada Hans memleketinin Berlin olduğunu söylemekte Jin Hoo ise söz konusu sesleri kullanarak karşı tarafın söylemiş olduğu şeyi anladığını ifade etmektedir. Dinlediğini belirtme işlevini barındıran ifadenin kullanıldığı bir diğer metin ise (d-5)'dir. Metinde Tuan dinleyici konumunda olan müşteri temsilcisine bilgisiyarı bozulduğu için aradığını belirtmektedir. Konuşmayı devralan müşteri temsilcisi ise Tuan'ın ifadelerini dinlediğini onaylayan bir 네 ifadesi ile karşılık vermektedir. Normalde evet anlamına gelmesine rağmen bu diyalogda söz konusu ifade konuşmacıya "seni dinliyorum veya dinledim" mesajı vermektedir.

Görüşe katılma kategorisi ise konuşmacının konuşmasını sürdürürken öne sürdüğü birtakım fikirler ya da dinleyiciye sunduğu tekliflere katılma/destek olma olarak ortaya

çıkmaktadır. (d-6) metninde Monika "Başka birileri alabilir o yüzden kayıp eşyasına götürmek en iyisi" diyerek buldukları kayıp cüzdanı büroya götürmeyi teklik etmiştir. Andy de bu görüşe destek vermiş, teklifi kabul etmiştir. Andy Monika'nın görüşüne katılırken haklısın öyle yapalım anlamında "네 그렇게 해요" (tamam öyle yapalım) sesli geri bildirimini kullanmıştır

Sesli geri bildirim temasının bir diğer kategorisi olarak duygu belirtme dinleyicinin farkında olmayarak dinlediği konuşmanın içeriğine ilişkin duygularını ifade etmesidir. Sevinme, üzülme, pişmanlık, şaşırma, şüphelenme, endişelenme, korkma sesli geri bildirim ile ifade edilen duygulardır. Bu duygular Korece 그래(요)? (Öyle mi?), 정말(이요)? (Gerçekten mi?), 와 (Vay bee), 진짜(요) (Cidden mi?) 어머 (şaşırma ve korku ifadesi) 아이고 (üzülme ifadesi) 에이 (sen de, yok artık) 야 (yaa) 정말? (gerçekten mi?) sesleri ile ifade edilir. Duygu belirtme işlevine sahip olan (d-7) metninde Min Soo Koreceye ait bir atasözünün anlamını açıklamaktadır. Buna karşılık Tui, atasözünün anlamının çok farklı olduğunu düşünerek şaşırma ifadesi olarak " A demek öyle" anlamına gelen "아 그렇구나" kelimesini kullanmıştır. Bir diğer duygu belirtme işlevini temsil eden (d-8) metninde kadın konuşmacı en çok Zhao Zen'i sevdiğini söylemiş erkek olan konuşmacı ise bu duruma bir hayli şaşırmış ve "ne dedin?" anlamında "어?" sesini kullanmıştır.

Aşağıda metin sesli geribildirimlerin hangi sıklıkla ve biçimde kullanıldığını gösteren gerçekçi bir konuşma örneğidir.

(18)

약사: **어서 오세요. 어떻게 오셨어요?**

Eczacı: Hoşgeldiniz. Ne istemiştiniz?

지훈: **소화제 좀 수세요.**

Eczacı: Sindirim ilacı verin lütfen.

약사 : **뭐 잘못 드셨어요?**

Eczacı: Dokunan bir şey mi yediniz?

지훈 : **특별히 잘못 먹은 건 없는 것 같은데. 요즘 며칠 동안 계속 속이 불편해요. 밥은 안 먹어도 별로 배가 고프지 않고, 밥을 먹고 너면 속이 답답해요.**

Jihoon: Özellikle dokunan birşey yemedim de son birkaç gündür sürekli midem rahatsız. Yemek yemesem de pek karnım acıkmıyor. Yediğimde de göğsüm daralıyor.

약사 : **그러세요?**

Eczacı : Öyle mi?

지훈 : **네 그리고 토할 것 같을 때도 있고 두통도 심해요. 가끔 속이 쓰릴 때도 있어요.**

Jihoon: Evet. Ayrıca kusacak gibi olduğumda da başağrım şiddetleniyor. Bazen midemin yandığı da oluyor.

약사 : **그럼 약을 먹는 것보다 병원에 가서 진찰을 받는 게 더 좋을 것 같은데요.**

Eczacı: O zaman ilaç içmek yerine hastaneye gidip test yaptırmak daha iyi olur.

지훈 : **병원이에요?**

Jihoon: Hastane mi?

약사 : **네, 위에 문제가 있어서 계속 불편한 것 같아요.**

Eczacı: Evet, midenizde sorun olduğu için rahatsızsınızdır.

지훈 : **그래요? 그럼, 실례지만 이 근처에 병원이 있어요?**

Jihoon: Öyle mi? O zaman affedersiniz ama bu civarda hastane var mı?

약사 : **네 나가서 오른쪽으로 30m 만 걸어가면 내과가 있으니까 한번 가보세요.**

Eczaca: Evet, çıkınca sağa doğru 30 m yürürseniz dahiliye servisi var hemen bir uğrayın.

지훈 : **아, 네 지금 가 봐야겠어요. 감사합니다.**

Jihoon: A, tamam şimdi gidicem. Teşekkür ederim.

*잠시 후

Bir süre sonra

약사 : **아, 다시 오셨네요.**

Eczacı: A, geri geldiniz.

지훈 : **네 병원에 갔더니 위염이래요.**

Jihoon: Evet, hastaneye gittim de ülsermiş.

약사 : **아이고, 앞으로 치료를 꾸준히 받으셔야겠어요.**

Eczacı: Aigo(Hay Allah), ileride tedavinizi aksatmamanız gerekir.

지훈 : **많이 신경 쓰고 조심해야죠, 뭐, 여기 처방전이요.**

Jihoon: Epey bir dikkat etmem lazım değil mi, buyrun reçete.

약사 : **네, 잠깐만 기다리세요.**

Eczacı: Tamam, bir dakika bekleyin.

*잠시 후

Bir süre sonra.

약사 : **김지혼 씨, 약 나왔습니다.**

Eczacı: Kim Ji Hoon Bey, ilacınız hazır.

지훈 : **네**.

Jihoon: Tamam.

약사 : **3 일치인데 하루에 세 번, 식후 30 분에 드시면 돼요. 음식도 기름기가 많거나 자극적인 거 드시지 말고 부드러운 것만 드세요. 치료 잘 받으시고 음식 조심하시면 금방 나을 테니까 너무 걱정하지 마세요.**

Günde üç kere yemekten 30 dakika sonra almanız gerekiyor. Yağlı ya da tetikleyen yemek de yemeyip hafif şeyler yeyin. İyice tedavi olup yemeklere dikkat ederseniz yakında iyileşirsiniz. Endişe etmeyin.

지훈 : **네, 감사합니다. 수고하세요.**

Jihoon: Peki, teşekkür ederim. Kolay gelsin.

(Sogang 3B, 60)

Sunulan metinde konuşmacıların sözcüksel ve sözcüksel olmayan geribildirimleri neredeyse her söz hakkı aldıklarında kullandıkları görülmektedir. Ayrıca konuşmada geribildirimlerin birçok çeşiti kullanılmıştır.

Tablo 4.4-e: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan konuşma performansı unsurları(konu değiştirme)

	Kodlar	**Kategori**	**Tema**
타넷 :	**날씨가 너무 더워서 걸어다니기 힘들겠어요.**		
Tanet:	Hava o kadar sıcak ki yürürken acayip zorlandım.		
수진:	**습도가 낮아서 그런지 그렇게 덥지는 않은데요. 땀도 많이 안 나고요. <u>그런데</u> 타넷 씨, 건기 때는 정말로 비가 거의 안 와요?**	**Yeni bir konuya geçme**	
Sujin:	**Nem az olduğu için midir hava sıcaklığı yüksek değil ama. Fazla terlemedim de. Bu arada Tanet, hava kuruyken cidden hiç yağmur yağmıyor mu?**		K O
타넷 :	**네. 스콜이라고, 소나기가 내리는 곳도 있지만 비가 안 오는 곳이 더 많아요**		**N U**
Tanet:	Yani evet, fırtına ve sağanak yağmur da oluyor ama yağmurun yağmadığı yerler de bir o kadar fazla. (e-1)		
			D
한스:	**<u>그럼</u> 일본 사람하고 직접 만나서 연습해 보는 게 어때요.**	**Hatırlama**	**E Ğ**
Hans:	<u>O zaman</u> Japon birisiyle buluşup alıştırma yapsan diyorum nasıl olur acaba?		**<u>İ</u>**

Tablo 4.4-e-devam

미나:	**저도 그렇게 하고 싶은데 아는 일본 사람이 없어요**	**Ş**
Mina:	Ben de öyle istiyorum ama benim hiç Japon arkadaşım yok ki.	**T**
한스:	**아, 참! 제 친구 중에 한국말을 연습하고 싶어하는 일본 사람이 있어요. 한번 물어볼까요?**	**İ**
Hans:	A bak ne dicem! Benim bir tane Korece öğrenmeye çalışan Japon arkadaşım var. Bir sorayım mı?(e-2)	**R** **M** **E**
남:	**오늘이 여성의 날이잖아요. 우리나라에서는 여성의 날에 꽃을 선물해요. 수진 씨가 여자라서 주는 거니까 오해하지마세요.**	
Erkek:	Bugün kadınlar günü ya. Bizim ülkede kadınların günü için gül verilir. Sen de kadın olduğundan yanlış anlama.	Konuyu kapatma
여자	**에이 아무튼 고마워요.**	
Kadın:	Ay, neyse teşekkürler. (e-3)	
타완:	**로봇 청소기요? 너무 비싸지 않아요?**	
Tawan:	Robot elektrikli süpürge mi? Çok pahalı değil mi?	
수진:	**저도 비싼 줄 알았는데 요즘 가격이 많이 저렴해졌대요. 그리고 사용법도 정말 간단하대요.**	

Sujin: Pahalı olduğunu ben de biliyorum ama bu aralar fiyatı çok ucuzlamış. Ayrıca kullanması da çok kolaymış. (e-4).

Tema 5: Konu Değiştirme

Konuşma performansı nelerdir sorusuna mukabil olarak ortaya çıkan temalardan birisi de konu değiştirme temasıdır. Konuşmacıların konuşma esnasında bir şeyi hatırlaması, yeni bir konuya geçmek istemesi, mevcut konuyu farklı ve ayrıntılı bir şekilde ele alma ve konuyu kapatma gayreti konu değişikliğinin sebeplerinden olması hasebiyle konu değişikliği temasının kategorileri altında birleştirilmiştir. Tabloda görüldüğü gibi ortaya çıkan konu değiştirme ifadeleri 그런데(근데), 아 참, 그리고, 그럼(그러면), 아무튼, ve 그리고 şeklindedir. Diyalog e-1'de Tawan ve Sujin, havanın sıcaklığı konusunda konuşmaktadır. Sujin 그런데 kelimesi ile yağmurun yağması ile ilgili soru sormakta ve konuyu değiştirmektedir. Diyalog e-2'de Hans ve Mina Japonca ile ilgili konuşmaktadır. Bu konuşmada konu değiştirme ifadelerinden 그럼(그러면) ve 아 참 kullanılmıştır. Diyalogta görüldüğü gibi 그럼(그러면) kelimesi ile mevcut konuyu yeni bir şekilde sunmaya imkân vermekte; 아 참 kelimesi ise bir önceki konuşmacının konuşması yoluyla dinleyicinin aklına yeni bir şey gelmesini ve konuşmaya başlamasını belirtmektedir. 그리고 ifadesi ise bahsedilen konuya yeni konuların eklenmesi suretiyle konunun değiştirilmesi ile kullanılmaktadır. Konuşma dilinde sıkça karşılaşılan 아무튼 ise bir konunun tamamen kapatılmak istenmesi niyetiyle konuşmacının kullandığı bir ifadedir.. Hatta bu ifade konuşmanın tamamen bitirilmek istenmesi durumunda da ortaya çıkmaktadır. E-3'te de kadın konuşmacı, 아무튼(neyse) ifadesi ile konuyu değiştirmekten ziyade doğrudan kapatmıştır. Diyalog e-4'te Sujin, konuşma elektrikli süpürgenin fiyatı üzerine gerçekleşmekte iken Sujin 그리고 ifadesi ile elektrik süpürgesi kullanmanın çok rahat olduğunu belirtmekte; yeni bir konuya geçiş yapmaktadır.

4.5.Gerçekliğin dilsel boyutunu oluşturan konuşma diline ilişkin bulgu ve yorumlar

Bu bölümde dilsel boyuttaki konuşma dili ölçütünün kısaltma ve eksiltme ögelerine ilişkin tablolara yer verilmiştir.

Tablo 4.5-a: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan konuşa dili unsurları(kısaltma)

Kelimeler ve Kodlar	Kategori	Tema
것이에요<거예요 (-dır/-AcAk		
것아야<거야 (-AcAk)		**K**
지요<죠 (değil mi)		**I**
것인데<건데		**S**
인 다고 하다<인대 (-mIş)	**Kelime**	**A**
인 라고 하다<인래 (-mIş)	**Gövdesi**	**L**
무엇을<뭘 (neyi)		**T**
것은/이것은/그것은/저것은 <건/이건/그건/저건 (O, Bu, Şu)		**M**
것이니까<거니까 (-dIğI için)		**A**
이것이/그것이<이게 그게 (Bu, O)		
저는/나는/너는<전 난 넌 (Ben/Ben/Sen)		

Tablo 4.5-a-devam

것을이/것을/그것을<걸 이걸 그걸
무엇<뭐 (Ne)
것/이것/그것<거 이거 그거 (Bu/O) Kelime
그러면<그럼 (O zaman, Tamam, Tabi ki) **Kökü**
조금<좀 (Biraz/Lütfen)
이야기<얘기 (Konuşma, Sohbet)
아이들<애들 (Çocuklar)
그런데 <근데

Tema: Kısaltma (Hece/Ses Düşmesi -Kaynaşma)

Tablo 4.5-A incelendiğinde kısaltma (hece/ses düşmesi ve kaynaşma) teması ortaya çıkmıştır. Kısaltma, Korece dinleme metinlerinde en fazla ortaya çıkan dilsel unsurlardan birisi olarak görülmektedir. Gerçek konuşma ortamlarında da standart ve kurallı kelime yerine hece yahut ses düşmesi gerçekleşen kelime kullanımı sıkça görülmektedir. (Lee, 2017, 53) hece/ses düşmesi yazı dilinde görülmeyen ancak konuşma dilinde sıkça rastlanan bir gerçeklik unsurudur. Tabloda görüldüğü gibi Korece kelimelerin gövdesinde ve kökünde gerçekleşen kısaltmalar kategoride ortaya çıkmıştır.

Tabloda kelime gövdesinde gerçekleşen kısaltmalar çeşitli kelime türlerinde görülmektedir. Öncelikle cümle oluşturulurken yükleme gelen eklerde görülen kısaltmalar yer almaktadır. Ardından zarf-fiil (것이니까<거니까 (-dIğI için)), soru edatı (무엇을<뭘 (neyi)), özne eki alan işaret zamirleri (이것이/그것이<이게 그게 (Bu, O)), konulaştırma eki alan kişi zamirleri (저는/나는/너는<전 난 넌

(Ben/Ben/Sen)) , nesne eki alan işaret zamirleri (것을 이것을 그것을<걸 이걸 그걸)'nde görülen kısaltmalar yer almaktadır. Kategoride görüldüğü üzere düşme zamir dışında bağımlı isim(의존 명사) olarak adlandırılan ve tek başına kullanılamayan isim ve eklerin birleşmesi ile oluşan kelimede gerçekleşmektedir.

Kategoride görülen ikinci kategori içeriği ise kelime kökünde gerçekleşen kısaltmadır. Bu kategori özelleştirildiğinde zamir, isim, edat, zarf ve bağlaç türlerine ayrılan kelimelerde görülmektedir. Düşme birkaç şekilde gerçekleşmektedir. Öncelikle ses/hece düşmesi herhangi bir ek almayan kelimenin kökünde gerçekleşebilir. Bunun dışında ek almış fakat hece düşmesinin kelimenin kökünde bulunmaktadır. Ancak bu kelimelerde düşme olarak kastedilen iki harfin birleşmesidir. Doğal olarak kelime içinde kaynaşma gerçekleşmektedir. Nitekim 이야기 kelimesi sohbet yahut konuşmak anlamına sahip bir isim olup kısaltma yapılmak amacıyla 아 ve 야 kelimeleri kaynaşarak 얘기 şekline dönüşmüştür. 무엇 이것 그것, kelimeleri işaret zamiri olup "ㅅ" harfinin düşmesi ile 뭐, 이거 ve 그거 kelimelerine dönüşmüştür. Düşmenin gerçekleştiği bir diğer kelime türü bağlaçtır. Sırasıyla "O zaman" ve "ama, fakat" 그러면 ve 그런데 bağlaçları hecelerin düşmesi ile 그럼 ve 근데 şekline dönüşmüştür.

Kitaplardan alınan diyaloglarda kısaltmaya ait örnekler aşağıdaki gibidir.

(19)

보민:	**소영아, 그 얘기를 들었어?**
Bo min :	Soo Young, konuşulanları duydun mu?
소영:	**얘기? 무슨 얘기?**
Soo Young :	Konuşulanları mı? Hangi konuşulanları?
보민:	**이번 주 토요일에 우리 동아리에서 등산을 간대.**
Bo Min :	Bu hafta Cumartesi günü bizim kulüp dağa gidecekmiş.
소영:	**어. 정말?**
Soo Young :	Ooo, gerçekten mi?
보민:	**너도 갈 가지?**
Bo Min :	Sen de gideceksin değil mi?

소영: **그럼, 가야지. 어디서 모인대?**

Soo Young : Tabi ki gidicem. Nerede toplanacaklarmış?

보민: **정문 앞에서 아홉 시에 모인대.**

Bo Min : Marketin önünde saat yedide toplanacaklarmış.

소영: **알았어. 알려 줘서 고마워.**

Soo Young : Anladım. Haber için sağol.

(Sogang 3A, 39)

Yukarıda verilen metinde kelime içinde görülen tek tip düşme ile dil bilgisel kısaltma örnekleri görülmektedir. Toplam üç kere geçen 얘기 kelimesi 이야기 kelimesinin kısaltılmış halidir. Kelimede görülen ses düşmesi 이(i) ve 야(ya) harflerinin ㅇ얘(ye) çift sesli harfine dönüşmesi ile gerçekleşmiştir. 그럼 kelimesi de kelime kökünde gerçekleşen hece düşmesini oluşturan kısaltmaya örnektir. Hece düşmesi 그러면 kelimesindeki son hecedeki 여 ve ㄴ seslerinin düşmesi ve kalan "ㅁ" m sesinin ilk heceyle kaynaşmasıyla sağlanmıştır. Metinde geçen bir başka kısaltma örneği ise dilbilgisel kısaltma kategorisine ait 모인대 kelimesidir. Kelimenin asıl hâli 모인다고 해요 olup toplanacaklarmış anlamına gelmektedir. Toplanmak anlamındaki 모이다 kelimesi ve dolaylı anlatım işlevini üstlenen -ㄴ다고 해요 ekinin birleşmesiyle oluşmuştur. Kelimedeki 고 ve 요 seslerinin düşmesi ile kalan 다 ve 해 kelimelerinin kaynaşmasıyla oluşmuştur. Böylece kelime ses düşmesine uğrayarak kısalmıştır.

Tablo 4.5-b: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan konuşa dili unsurları(eksiltme)

Kodlar	**Kategori 1**	**Kategori 2**	**Tema**
타슈켄트에 갔는데 정말 즐거왔어(요) Taşkent'e gittim ama gerçekten çok eğlendim. (b-1)	Özne eki düşmesi		

Tablo 4.5-b-devam

타완 씨(는) 기다리고 있지요?	**Nesni eki**		
Tawan Bey çok beklediniz değil mi? (b-2)			
우리(는) 맛있는 거 먹으러 가자	Konu eki	Ek düşmesi	
Hadi lezzetli bir şeyler yemeye gidelim(b-3)			E
내가 배(를) 가져왔는데	Tamlayan		K
Ben armut getirmiştim de (b-4)			
아, 이 분이 민수 씨(의) 아내시죠 ?	Yüklem		S
A, bu hanım Min Soo'nun eşi değil mi?(b-5)	eki		
카밀라 씨(는) 뭐(를) 드실래요?			İ
Kamella ne yiyeceksin? (b-6)			
가은아, 너(는) 지난 토요일에 서울 극장에 갔지?			L
Gaeun'cığım, sen geçen cumartesi günü Seoul tiyatrosuna gittin değil mi? (b-7)			
소영아 그 얘기(를) 들었어(요)?			T
Soo Young, söylenenleri duydun mu? (b-8)			
(하이델베르크는) 대학 도시로 유명하는 곳이지요?	Özne	Cümle Ögesi Düşmesi	M
(Heidelberg) üniversiteleriyle ünlü olan yer değil mi? (b-9)			

Tablo 4.5-a-devam

(거북에게) 먹이를 주면 얼마나 빨리 오는데요. (kaplumbağaya) yemini verirsen çabucak gelir. (b-10)	**Dolaylı tümleç**	**E**
난 안정적인 회사 (선택해요.) Ben istikrarlı bir şirket (seçerim).(b-11)		
(방을) 마음에 들긴 하는데 문제가 좀 생겼어요. (evi) beğendim ama bir sorun var. (b-12)	Nesne	
한스 씨 궁금한 것이 있으면(나한테) 뭐든지 물어보십시오. Hans Bey merak ettiğiniz bir şey olursa (bana) sorabilirsiniz. (b-13)		
(파천은) 뭘로 만든 거예요? (paçon) ne ile yapılıyor? (b-14)		
(웃의) 품질은 어때요? (kıyafetin) kalitesi nasıl? (b-15)	Tamlayan	

Tema: Eksiltme

Kore dilinin kullanıldığı gerçek iletişim ortamlarında en fazla görülen gerçeklik unsurlarından birisi eksiltmedir. Özellikle cümle ögelerinden öznenin kullanılmaması ile oluşan eksiltme diğer eksiltme türlerine göre daha yaygın görülmektedir. Öznenin eksiltilmesi, şahıs eki olmayan Korece dilinde anlam yönünden karmaşaya yol açıyor gibi görünse de diyalog katılımcılarının yahut dinleyicinin bağlama hâkim olması anlamı kolaylaştırmaktadır.

Tabla 4.5-b incelendiğinde eksiltme teması kategori 1 ve kategori 2'ye ayrılmıştır. Tamlayan eki, özne eki, nesne eki, konulaştırma eki düşmesi bir üst kategori olan ek düşmesi kategorisinde birleşirken, özne düşmesi, yüklem, nesne ve tümleç gibi ögelerin düşmesi cümle ögesi düşmesi isimli üst kategoride toplanmıştır. Cümlenin ögelerine gelen birtakım ekler bulunmaktadır. Özneye özne eki, nesneye nesne eki, isim tamlamasında tamlayana tamlayan eki yahut sahiplik eki ve Türkçede karşılığı bulunmayan cümlenin konusunu oluşturan kelimeye konu eki getirilmektedir. Söz konusu ekler yazı dilinde sıklıkla kullanılmakla beraber konuşma dilinde kullanımına gerek duyulmayarak eksiltilmektedir. Nitekim gerçek iletişim dilinde en fazla düşen eklerden birisi olan tamlayan eki incelenen diyalog metinlerinde de fazlaca eksiltilmektedir. Ancak tamlayan eki ve diğer eklerin düşmesi anlam karmaşasına yol açmamaktadır.

(20)

모니카 : **여보세요. 선생님, 저 머니카인데요.**

Monika : Alo hocam ben Monika.

선생님: **네, 안녕하세요? 모니카 씨, 무슨 일이 있으세요?**

Hoca : Anladım, merhaba Monika, hayırdır?

모니카 : **선생님, 죄송해요. (저는) 오늘 학교에 못 갈 것 같아요. (나는) 다리를 다쳤어요.**

Monika : Hocam, özür dilerim. (Ben) Bugün okula gelemicem galiba. (ben) Bileğimi incittim.

선생님 : **(너는)어떻게 하다가 그랬어요?**

Hoca : (Sen) Nasıl oldu ki?

모니카 : **(저는) 어제 계단을 내려가다가 넘어졌어요.**

Monika : (Ben) Dün merdivenlerden inerken düştüm.

선생님 : **(너는) 많이 다치셨어요?**

Hoca : (sen) çok yaralandın mı?

모니카 : **네, (저는)병원에 갔다니 의사 선생님이 (나한테) 며칠 동안 움직이지 말래요.**

Hoca :

Evet, (Ben) hastaneye gittim de doktor (Bana) irkaç gün boyunca kıpırdamamı söyledir.

(Sogang 3B, 54)

Sogang kitabından sunulan örnekte metnin konusu Monika'nın merdivenlerden düşerek yaralanmasıdır. Konunun Monika'nın etrafında şekillenmesi karmaşayı önlemektedir. Öncelikle Monika'nın konuşmaya başladığı diyaloğun ilk cümlesi olan 저 머니카인데요'de ben öznesini kullanır. Ardından konuşmanın ilerleyen kısımlarında kendisinden bahsederken Monika ya da öğretmen özne kullanmamaktadır. Monika'nın dolaylı tümleç olarak geçtiği son cümlede de bana kelimesini kullanmamaktadır. Ayrıca verilen diyaloga benzer şekilde özne eksiltmesi fazlaca kullanılmaktadır.

(21)

치엔: **민수 씨, 이거 원병인데 부모님께 드리세요. 지난번 한국에 갔을 때 민수 씨 부모님께서 많이 도와주셔서 추석 선물로 샀어요.**

Chien : Min Soo, bu Wolbyeong da annenlere ilet lütfen. Geçen sefer Kore'ye gittiğimde çok yardım ettikleri için Çuseok hediyesi diye aldım.

민수: **월병요?**

MinSoo: Wolbyeong mu?

치엔: **중국의 추석 음식인데요. 보름달같이 생겨서 월병이라고 해요.**

Chien: Çin'in Çuseok yemeği. Dolunaya benzediği için Wolbyeong diyoruz.

민수: **네, 고마워요. 그런데 월병 안에는 뭐가 들었어요?**

MinSoo: Anladım, sağ olasın. Ama Wolbyeongun içinde neler var?

치엔: **팥이 든 것도 있고 여러 가지 씨앗이 든 것도 있어요.**

Chien: Kırmızı fasulye de var birkaç tohum da var.

(Sejong 5, 118)

Yukarıda sunulan diyalog metninde ise hem cümle öğelerinin hem de eklerin eksiltilmesine dair birtakım örnekler bulunmaktadır. Metinde eksiltilen ek tamlayan

eki (의)dir. [민수 씨(의) 부모님께서] bölümünde aitlik eki kullanılmamıştır. Diğer yandan metinde özne eksiltmesi ile birlikte tümleç eksiltmesi de yapılmıştır. İlk cümlede öznenin kullanılmadığı görülmektedir. Daha sonra ikinci cümlede [(민수 씨(의) 부모님께서 (나를) 많이 도와주셔서)] (Min Soo annen ve baban çok yardım ettiği için) Min Soo'nun ebeveyninin Chien'e yardım ettiğini belirtilirken (bana) kelimesi kullanılmamış tümleç eksiltmesi gerçekleştirilmiştir. Ayrıca son cümlede [(월병 안에) 팥이 든 것도 있고 여러 가지 씨앗이 든 것도 있어요.] Wolybung içinde kelimesini kullanılmayarak tümleç eksiltilmesi yapılmıştır. Ancak önceki cümlede aynı kelime kullanıldığı için eksiltilme yapılma ihtiyacı duyulmuş ve anlatımda akıcılık sağlanmıştır.

4.6. A ve B ders kitaplarında bulunan dinleme metinlerindeki dil dışı ve dilsel gerçeklik unsuralarının dağılımına ilişkin bulgu ve yorumlar

Bu bölümde A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde bulunan dil dışı ve dilsel boyuttaki gerçeklik unsurlarının kitaplar içerisindeki genel dağılımları gösterilmişitr.

Tablo 4.6: A ve B ders kitabı dinleme metinlerinde görülen dil dışı ve dilsel gerçeklik unsurlarının genel dağılımı

	A ders kitabı		B ders kitabı	
	F	**%**	**F**	**%**
Söz sırası alma (Söz kesme, çakışma)	7	0,10	17	0,36
Tekrar etme	13	0,19	16	0,34
Tereddüt etme	18	0,27	22	0,47
Sesli geribildirim	189	2,90	193	4,13
Konu değiştirme	68	1,04	66	1,41
Kısaltma	225	3,45	194	4,15
Eksiltme	574	8,81	114	2,44
Toplam	**1094**	**16,7**	**622**	**13,3**

Yukarıdaki tabloda gerçeklik unsurlarından dil dışı boyut (konuşma performansı) ile dilsel boyut ögelerinin A ve B ders kitaplarındaki dağılımı görülmektedir. Tabloda gösterilen gerçeklik unsuru yüzdeleri, diyalog metinlerinin kelime sayısına oranlanması ile elde edilmiştir. Buna göre A kitabındaki 6515 kelime sayısının 7(%0,10)'sinin söz sırası alma; 13 (%0,19)'ünün tekrar etme; 18(%0,27)'inin tereddüt etme; 189 (%2,90)'unun sesli geribildirim; 68 (%1,04)'inin konu değiştirme; 225 (%3,45)'inin kısaltma; 574(%8,81)'ünün eksiltme olduğu görülmüştür. B kitabında bulunan toplam diyalog metni kelime sayısı (4665)'nın 17 (%0,36)'sinin söz sırası alma; 16 (%0,34)'sının tekrar etme; 22 (%0,47)'sinin tereddüt etme; 193 (%4,13)'ünün sesli geribildirim; 66 (%1,41)'sının konu değiştirme; 194 (4,1%)'ünün kısaltma; 114 (%2,44)'ünün eksiltme olduğu saptanmıştır. Veriler incelendiğinde A

ders kitabında en fazla görülen gerçeklik unsurunun dilsel boyutunu oluşturan eksiltme olduğu; dil dışı boyuttaki gerçeklik unsurlarından ise sesli geribildirim olduğu görülmektedir. A ders kitabı ve B ders kitaplarındaki toplam kelime sayısı göz önünde bulundurulduğunda B ders kitabının gerçeklik unsurları yönünden daha üstün olduğu görülmektedir.

5. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç

Yabancılara Korece öğretimi ders kitaplarındaki dinleme metinlerinin(diyalog) gerçeklik unsurlarının incelenmesi sonucu şu verilere ulaşılmıştır:

Dil dışı boyut

- Çevresel seslerin tespit edilmesi amacıyla A ve B ders kitaplarında bulunan toplam 174 dinleme metni analiz edilmiştir. A ders kitabında yer alan 110 diyalogda 8 (%7,2) tane çevresel ses bulunmaktadır. A ders kitabında yer alan 8 sesin 2 (%1,8)'ini telefon sinyal sesi; 2(%1,8)'ini telefon zil sesi; 3 (%2,7)'ünü muhatabın sesinin telefonun etkisi ile oluşan ses değişimi; 2 (%1,8)'ini kahkaha sesi oluşturmaktadır. B ders kitabında yer alan 32 dinleme metninde(diyalog) 16 (%51, 2) tane çevresel ses bulunmaktadır. B ders kitabında yer alan 16 tane çevresel sesin 2 (%3,27)'sini telefon zil sesi; 1 (%1,6)'ini telefon sinyal sesi; 1 (%1,6)'ini telefon tuşuna basma sesi; 2 (%3,27)'sini sokak gürültüsü/arabaların sesi; 1 (%1,6)'ini televizyondan gelen hava durumu yayını sesi; 4 (%6,4)'ünü kahkaha sesi; 1 (%1,6)'ini yemek yerken yutkunma sesi; 1 (%1,6)'ini eczaneye girerken kapı açma sesi; 1 (%1,6)'ini sokakta yürüme sesi oluşturmaktadır. Elde edilen veriler göz önünde bulundurulduğunda A ders kitabının çevresel sesler yönünden B ders kitabına göre daha yetersiz olduğu görülmektedir. B ders kitabı diyalogların gerçekleştirildiği ortamların arka plandaki seslerini daha fazla yansıtmaktadır. Bu yönüyle B ders kitabındaki diyalogların geçtiği mekânlar daha iyi anlaşılmaktadır.
- A ve B ders kitaplarında yer alan dinleme metinlerinin işlevleri bilgilendirme, sosyal ilişki kurma, ikna etme ve ifade etme olarak sıralanmaktadır. Buna göre A ders kitabında yer alan toplam 110 diyalog metninin 27 (%24,5)'sini bilgilendirme, 52 (%47,2)'sini sosyal ilişki kurma; 12 (%10,9)'ini ikna etme; 19 (%17,2)'unu ifade etme işlevleri oluşturmaktadır. Diyalog metinlerinin sahip oldukları türler ise işlevlere göre belirlenmektedir. A ders kitabında

bilgilendirme işlevini taşıyan 27 metnin 15 (%13,6)'i diyalog; 4 (%3,63)' ünü soru; 7 (%6,36)'si danışma; 1 (%0,90)'i ders; 1 (%0,90)'ini röportaj;1 (%0,90)'i haber metninden oluşturmaktadır. A ders kitabında yer alan sosyal ilişki kurma işlevine sahip 52 diyalog metinin 50 (%39,0)'si günlük diyalog; 2 (%1,81)'si ders diyalog metin türünden meydana gelmektedir. A ders kitabında bulunan ikna etme işlevine sahip 12 diyalog metinlerinin 9 (%8,18)'unu diyalog, 3(%2,72)'ünü röportaj türü oluşturmaktadır. A kitabında yer alan ifade etme işlevine sahip 19 diyaloğun tamamını (19) duygu ve görüş dile getiren diyalog metin türüdür. B ders kitabı incelendiğinde kitapta yer alan 62 diyalog metninin sahip olduğu işlevlerin 21 (%34,4)'ini bilgilendirme; 29 (%46,7)'unu sosyal ilişki kurma, 7 (%11,4)'sini ikna etme; 5 (%8,19)'ini ifade etme oluşturmaktadır. B ders kitabında bilgilendirme işlevine sahip 21 diyalog metninin 8 (%13,1)'ini diyalog; 3 (%4,91)'ünü soru; 10 (%16,3)'unu danışma türü oluşturmaktadır. B kitabında yer alan sosyal ilişki kurma işlevine sahip 29 diyalog metninin 29 (%46,7)'unu da günlük diyalog metni türü oluşturmaktadır. B ders kitabında bulunan ikna etme işlevine sahip 7 diyalog metninin 7 (%11,4)'sini diyalog metni oluşturmaktadır. B ders kitabında ifade etme işlevine sahip 5 diyalog metninin 5 (%8,19)'ini diyalog türü metinler oluşturmaktadır. A ve B ders kitapları işlev ve tür yönlerinden kıyaslandıklarında A ders kitabında yer alan ders, röportaj, haber metni türlerinin B ders kitabında bulunmadığı görülmektedir. Elde edilen verilere göre A ve B ders kitaplarındaki metnin işlevleri aynı olmasına rağmen; işlevlere göre belirlenen dinleme metin türleri farlılık göstermektedir. A ders kitabındaki metnin işlevlerine göre belirlenen metin türleri B ders kitabına göre daha fazla sayıda ve çeşitlilikte görülmektedir.

- A ve B ders kitaplarındaki diyaloglardaki katılımcılarının sosyal statüleri ve birbiriyle ilişkileri incelendiğinde A ders kitabında yer alan 110 diyalog metninde farklı katılımcıların olduğu gözlemlenmiştir. A ders kitabındaki bu diyalog katılımcılarından 4 (%3,6)'ü yönetici-çalışan;36 (%32,7)'sı şirket çalışanı-şirket çalışanı(meslektaş); 3 (%2,7)'si şirket çalışanı-şirket çalışanı(arkadaş); 3 (%2,7)'ü öğretmen-öğrenci; 11 (%12,1)'ini öğrenci-öğrenci(arkadaş);1 (%0,9)'ini öğrenci-şirket çalışanı(arkadaş);1 (%0,9)'ini aile-misafir; 4 (%3,6)'ünü satış temsilcisi-müşteri;1(%0,9)'ini terzi-müşteri; 1 (%0,9)'ini spiker-muhabir; 2 (%1,8)'ini uzman-sunucudur. B ders kitabında

yer alan diyalog metnin katılımcılarının ise 1 (%1,6)'i şirket çalışanı-yönetici; 20 (%32,7)'si şirket çalışanı-şirket çalışanı(meslektaş); 20 (%32,7)'si öğrenci-öğrenci; 1 (%1,6)'i satış temsilcisi-müşteri; 1 (%1,6)'ini ev sahibi-misafir; 1 (%1,6)'i müşteri temsilcisi-müşteri;1(%1,6)'i postane çalışanı-misafir; 1 (%1,6)'ini devlet memuru-misafir(vize); 1(%1,6)'i şirket çalışanı-misafir; 1(%1,6)'i kurs çalışanı-öğrenci; 1(%1,6)'i memur-misafir; 1 (%1,6)'i banka çalışanı-müşteri; 1 (%1,6)'i kayıp eşya bürosu çalışanı-misafir; 1 (%1,6)'i iş arayan-çalışan; 1 (%1,6)'i emlakçı-müşteri; 1 (%1,6)'i eczacı-hasta; 1 (%1,6)'i tıbbi sekreter-doktor-hasta; 1 (%1,6)'i ev sahibi-kiracıdır. Öte yandan diyalog katılımcılarının ikisinin de birbirine yabancı olduğu veya statülerinin belirlenemediği 37 (%33,6) bulunmaktadır. Elde edilen bu verilere göre, A ders kitabındaki diyaloglar çoğunlukla aynı kişiler tarafından gerçekleştirilmiştir. B ders kitabındaki diyaloglar ise belirli kişilerin farklı statüdeki kişileri iletişimi ile gerçekleşmiştir. Bu veriler aynı zamanda, B ders kitabındaki bir öğrencinin, bir ofis şirket çalışanının veya normal hayattaki bir bireyin diğer kişiler ile nasıl iletişim kuracağını göstermektedir.

- Gerçekliğin dil dışı boyutunun konuşma performansı unsurlarının incelenmesi sonucu A ve B ders kitaplarında ortaya çıkan temalardan birisi söz sırası almasıdır. Bu temanın alt kategorilerini ise söz kesme ve çakışma oluşturmaktadır. İdeal bir diyalog kurma sürecinde bütün konuşmacılar sırasıyla söz alarak konuşmaya katılmakta ve sıradaki konuşmacıyı çeşitli şartlar dahilinde seçmektedir. Sistematik düzenin dışına çıkıldığında ise söz kesme veya örtüşme yoluyla dinleyiciler konuşmacı rolünü üstlenmektedir. Araştırma sonucuna göre söz kesme ve çakışma ögelerini barındıran söz alma unsuru A ders kitabında 7 (%0,10); B ders kitabında ise 17 (%0,36) defa geçmektedir. Ancak söz sırası alma teması daha çok söz kesme kategorisi ile kitaplarda ders kitaplarında yer almaktadır. Çünkü her iki kitapta da çakışma unsuru birer defa görülmüştür. Söz kesme ve özellikle çakışmanın kitaplarda fazla yer almamasının sebebi iletişimi baltalayan bir etken olmasından kaynaklanmaktadır. Ancak kesin bir surette yer verilmemesi de iletişim sürecinin tam olarak yansıtılmamasına neden olur. Yabancı dil öğrenicisinin sözünün kesilmesi ya da çakışmayı sık sık yapmaması gerektiği diyaloglarda verilen örnekler yoluyla sezdirilmektedir.

- Konuşma performansı unsurlarından tekrar etme unsuru teması görülen bir diğer temadır. Dinleyiciler, konuşmacıların sözlerinden bir kelimeyi veya söz öbeğini tekrar etmektedir. Olduğu gibi ya da bir kısmını değiştirerek edilen tekrarlar şaşırma yahut teyit etme durumlarında ortaya çıkmaktadır. Tekrarı tetikleyen şaşırma ve teyit etme durumları tekrar temasının alt kategorilerini oluşturmaktadır A ders kitabında 18 (%0,27); B ders kitabında 16 (%0,34) defa görülmektedir. A ders kitabında tekrar etme unsuru daha fazla geçmesine rağmen toplam diyalog metni kelimelerine oranı göz önünde bulundurulduğunda tekrar etme teması B ders kitabında daha fazla geçmektedir.
- Araştırmada ortaya çıkan bir diğer konuşma performansı teması, tereddüt etme unsurudur. Bu tema Koreli konuşmacıların muhataplarına bir şey sorma, rica etme, teklifi reddetme gibi durumlarda ortaya çıkmaktadır. İnsanların birbiriyle mutlak etkileşim içinde olarak isteklerde bulunmaları ve aldıkları istek ve teklifleri reddetmeleri olağan bir durumdur. Bunun yansıması ise tereddüt etme teması ile ortaya çıkmaktadır. Kitaplarda görülen tereddüt temasını oluşturan ifadeler Şey (저), Emin değilim(글쎄요), Bilmiyorum(잘 모르겠습니다) , Yalnızca(그냥) şeklindedir. A ders kitabında tereddüt etme unsuru 18 (%0,27); B ders kitabında ise 22 (%0,47) defa geçmektedir. Tereddüt etme ifadeleri B ders kitabında daha yüksek bir yüzdeye sahip olarak yer almaktadır.
- Gerçek hayatta gerçekleşen bir günlük bir diyalogda dil kullanıcılarının sık sık sesli geribildirim kullanmaktadırlar. A ve B kitaplarının her ikisinde yer alan diyalogların neredeyse tamamında geribildirim temasını oluşturan ifadeler görülmesi günlük diyalog sayısının fazla olmasıyla bağlantılıdır. Sesli geribildirimlerin neredeyse her diyalogda görülmesi gerçeklik metinlerin gerçeklik değerini artırmaktadır. Bir diyalogda birden fazla geribildirim ifadelerinin kullanıldığını da görülmektedir. Onaylama, cevap verme, anlama-dinleme, görüşe katılma ve duygu dile getirme işlevine sahip olan ifadeler sesli geribildirim teması altında değerlendirilmiştir. A ve B ders kitaplarında en fazla görülen sesli geribildirim ifadeleri;네(evet), 그럼(o zaman), 그래(peki, tamam oldu), 어(o-evet anlamında-), 아(a), 그렇구나(demek öyle), 그랬구나(öyleymiş demek ki), 음(hmm) , 네?(ne?) , 그래(öyle mi?/Gerçekten

mi?), 그레요?(öyle mi?), 정말(gerçekten, cidden), 와, 진짜(gerçekten), 어머(Aman Allahım), 아이고(hay Allah), 에이(yok yaa), 그렇구나, 야(ya), 정말?(gerçekten mi), 맞아(요)(Doğru, Haklısın) sesleri ve kelimeleri sesli geribildirim olarak saptanmıştır. Sesli geribildirim unsuru A ders kitabında 189 (2,90); B ders kitabında 193 (%4,13) defa geçmektedir. A ve B ders kitaplarının diyalog metni kelimeleri göz önünde bulundurulduğunda B ders kitabındaki sesli geribildirimler daha fazla görülmektedir. Ayrıca B ders kitabında bir metinde yer alan sesli geribildirim sayısı B ders kitabına göre daha daha fazladır.

- Konuşmacıların bir konudan başka bir konuya geçiş yapmak için kullandıkları ifade ve kelimeler planlı olmayan anlık konuşmalarda sıkça ortaya çıkmaktadır. Konu değişikliğinin yapıldığı ve doğal olarak konu değiştirme ifadelerinin görülme sıklığı A kitabında B kitabından fazladır. Ancak kitaplarda yer alan toplam diyalog sayısı düşünüldüğünde B kitabında görülen konu değiştirme kelime ve ifadelerinin yüzdesi daha yüksektir. Konu değiştirme ifadeleri A ders kitabında 68 (%1,04); B ders kitabında ise 66 (%1,41) defa görülmektedir. B ders kitabındaki diyaloglarda konu değiştirme ifadeleri(belirteçler), A ders kitabına göre daha fazla görülmektedir.
- Gerçekliğin dilsel boyutunu Korecenin konuşma dili özellikleri oluşturmaktadır. Buna göre YKÖ ders kitaplarında konuşma dili özelliklerinden kısaltma ve eksiltme unsurları görülmektedir.
- Kısaltma, kelimenin gövdesinde ve kökünde gerçekleşen ses değişimleri, hece ve ses düşmeleri ile kaynaşmalardır. A ve B ders kitaplarındaki dinleme metinlerinde bulunan kısaltma unsuru hem kelime kökü hem de kelime gövdesinden örnekleri barındırmaktadır. Kısaltma unsuru teması A ders kitabında 225 (%3,45) ; B ders kitabında ise 194 (%4,1) tane bulunmaktadır. Buna göre kısaltma unsuru B ders kitabındaki diyalogların toplam kelime sayısı içerisinde daha yüksek bir orana sahiptir. A ders kitabındaki eksiltme kısaltma ise daha diyalog metinlerindeki kelimeler göz önünde bulundurulduğunda yeterli düzeyde yer almamaktadır.
- Eksiltme unsuru, cümle ögelerinin eksiltilmesi ve kelimelere gelen eklerin eksiltilmesi olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Eksiltme unsuru, A ders kitabında 574 (%8,81), B ders kitabında 114 (%2,44) olarak görülmektedir.

Eksiltme unsuru A ders kitabındaki diyalog kelimelerinin daha yüksek bir oranını oluşturmaktadır. B ders kitabında ise bu düzey daha düşüktür.

- İncelenen A ve B ders kitaplarında konuşma dili unsurlarından devrik cümle yapısına rastlanamamıştır.

5.2.Tartışma

Öğrenme motivasyonunun yabancı dil öğretiminin başarısını etkileyen temel faktörlerden birisi (Ellis, 2008, 508) olduğu düşünüldüğünde bu motivasyonu artıran en önemli becerilerden birisi de dinleme becerisidir. Dinleme eğitimi, özünde öğrenicinin gerçek hayat ile bağlantısını sağlayan köprü görevini üstlenen bir beceridir. İletişimsel yaklaşım paradigması altında dinleme algısının değişmesi, dinleyicinin rolünü de değiştirmiştir. Dinleyici bu süreçte etkileşimli konuşmada "bir sonraki konuşmacı" olarak görülmüştür (Kim, 2021, 2). Dinleyicinin muhatabı ile sağlıklı bir iletişim kurabilmesi ve uygun tepkiler üretebilmesi için gerekli alt yapı yine dinleme eğitimi ile oluşturulmaya başlanmıştır. Hedef dilde konuşucuların ses tonları, farklı durumlara karşı verdikleri tepkiler bahsedilen iletişimsel alt yapıyı oluşturmaktadır. Bunun için öğrencilerin öğrenme motivasyonlarının artırılması ve sürdürülmesinde gerçek materyallerin kullanılması önem kazanmıştır (Guariento and Morley, 2001, 347'den aktaran Kaygısız, 2021). Gerçek materyallerin yabancı dil öğretimi ile birlikte dinleme eğitiminde çok önemli bir yerinin olmasına rağmen yabancı dil sınıflarına girmesi ve kullanılması beraberinde birtakım zorlukları da getirmektedir. Özellikle ders kitaplarındaki dinleme materyalleri söz konusu olduğunda, her konunun amacına, öğrenicinin seviyesi, yaşı ve öğrenicinin ihtiyaçlarına göre gerçek metin bulmak oldukça zordur. Bu yüzden ders kitaplarında sadeleştirilmiş ve oluşturulmuş metinler kullanılmaktadır.

Joo Hye Jin (2011, 70), araştırmasında orta seviyedeki Korece öğrenicilerine gerçek diyalog metinlerini dinletmiş ancak herhangi bir eğitsel etki gözlemleyememiştir. Ardından gerçeklik unsurlarını yansıtarak oluşturulan diyalogları dinletmiş ve öğrenicilerin bu metinleri daha iyi anladıklarını belirlemiştir. Bunun üzerine Joo, öğrenicilerin ve öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda dil sınıflarında gerçek materyaller yerine gerçek durumları yansıtan ve eğitim amacına göre oluşturulan materyallerin kullanımının daha doğru olacağını savunmuştur. Yabancılara Korece

eğitiminde kullanılan ders kitaplarında dinleme eğitimi için özellikle hazırlanan metinler kullanılmaktadır. Genel olarak incelendiğinde dinleme eğitiminde kullanılan bu metinler, monolog ve diyalog tarzı metinleri içermesinin yanında diyalog türü metinler daha fazla görülmektedir. Söz konusu diyalog metinlerinin özellikle ilk ve orta seviyelerde görülmesi, günlük hayatta öğrenicinin doğrudan ihtiyaçlarını iletişim kurarak gerçekleştirmesi amacını taşımaktadır. Etkileşimsel özellikleri göz önünde bulundurulduğunda YKÖ ders kitapları dil dışı ve dilsel boyutta incelenmiştir. İnceleme sonuçları aşağıdaki gibi yorumlanmıştır:

A ve B ders kitaplarındaki dinleme metinlerinin tamamında çevresel sesler bulunmamaktadır. Çevresel sesler yer aldığı diyaloglarda ise yoğun olarak verilmese de diyalog ortamındaki gerçekliği yansıtması adına başlangıçta verilmektedir. Ayrıca Bu durum, ders kitabının doğası gereği diyaloğun anlaşılmasını engelleyebilecek bir unsur olarak görmesi olarak açıklanabilir (Lee, 2017, 75).

Dil sosyal topluluk içinde kullanılmakta ve bireylerin ilişki durumları ile sosyal statülerine göre şekillenmektedir. Dilin sosyal ilişkilere göre şekillendiği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda Korece ile gerçekleştirilen diyaloglarda katılımcılar birbirlerinin sosyal statülerini, yaşlarını, aralarındaki ilişkiyi göz önünde bulundurarak Koreceyi kullanmaktadır (Kim Yeon, 2013). Diyalog katılımcılarının sosyal statüleri, birbiriyle ilişkileri gerçek hayat durumunu yansıtan bir ögedir (Jeong, 2011, 21). Dil kullanımın sosyal ilişkilerde şekillenmesi, YKÖ ders kitaplarında yansıtılmıştır. Nitekim, arkadaşlar birbiriyle konuşma diline özgü samimi günlük kalıpları ve konuşma gramerini kullanmaktadır. Öte yandan muhataplarının sosyal statüce yüksek bir konumda olması, aynı sosyal statüde olup yakın ilişkiye sahip olmamaları durumunda "dinleyiciyi yüceltme yöntemi" adı verilen dil kuralını kullanmaktadırlar. Bu durumun yansıtılması amacıyla bilhassa B ders kitabındaki diyaloglarda ana karakterler, aileleri, öğretmenleri, arkadaşları ve meslektaşları ile birlikte sık sık iletişim kurulan doktor, eczacı, müşteri temsilcisi, öğretmen ile diyaloglar kurmuşlardır. A ders kitabında ve B ders kitabındaki diyaloglarda konuşmacılar kendileri ile samimi olan arkadaşları ile günlük konuşma dilini ve sesli geribildirimin daha çok samimi ilişkilerdeki şekilleri olan 어(evet, o), 아(a, evet), 야(yaa, baksana), 응(hıı), 네(evet), ifadelerini kullanırken, statüsü yüksek olan kişiler ile ilişkilerinde 네

알겠습니다(peki anladım, tamamdır), 예(evet, anladım, tamam), 그래요 (öyle) ifadelerini kullanmışlardır.

Sosyal statü ve kişiler arası ilişki ögesinde olduğu gibi gerçek hayatta kurulan diyalogların türleri ve işlevleri farklılık taşımaktadır. Sosyal ilişki kurma işlevini taşıyan diyaloglar ile birbirlerinin hâl ve hatırlarını sorarken daha samimi iken doktora görünürken kurdukları diyaloglar daha ciddi bir düzeyde seyretmekte ve bilgilendirme işlevi taşımaktadır. Söz konusu metinlerin işlevleri ve türleri, diyalog katılımcılarının sosyal statü ve ilişkileri ile benzer olarak dilin kullanım şeklini göstermektedir. Bu amaçla da YKÖ ders kitaplarında görülen dinleme metinleri sahip oldukları bilgilendirme, ikna etme, ifade etme ve sosyal ilişki kurma işlevleri ile gerçek hayattaki metinlerin nasıl kurulduklarını, hangi üsluba sahip olduklarını yansıtmaktadır. Metinlerin türleri ve işlevleri, gerçek hayattaki dilin kullanımını örnekleyen bir öge olarak A ve B ders kitaplarında yerini almıştır.

Dil dışı boyutun diğer öğelerinden olan söz sırası alma, tereddüt etme, tekrar etme, sesli geribildirim ve konu değiştirme ögeleri gerçeklik unsuru olarak diyaloglarda yer almıştır. Lee (1999), diyalog metinlerinin gerçek hayatla benzerlik taşıması hususiyetinde belli bir sıra gözetmeksizin söz sırası alma (söz kesme, örtüşme), tereddüt etme, sesli geribildirim gibi faktörlerin mutlaka yansıtılması gerektiğini ifade etmektedir. Bu ögeler, dil konuşucularının gerçek hayatta birbiriyle iletişim kurarken en sık gerçekleştirdikleri tepkilerdir. Söz sırası alma unsuru altında söz kesme ve örtüşme bulunmaktadır. Söz kesme, sağlıklı bir iletişim çerçevesinde çok az görülen bir olgudur. Bireylerin nerede söz sırası almak için söz keseceği veya hangi ifadeleri kullanarak, konuşmacının hangi işaretlerine göre söz keseceğini mutlaka edinmesi gerekmektir. Aksi takdirde öğrenici, hedef toplumla iletişiminde sorun yaşayabilir. Bu yüzden öğrenicinin söz kesme unsurunu yabancı dil öğretimi kitaplarından edinmesi gereklidir. İncelenen ders kitaplarında söz kesmeye sıkça yer verilmemekle birlikte gerekli görülen yerler de örneklerine rastlanmıştır. Özellikle B ders kitabında söz kesme unsuru A ders kitabına göre daha sık geçmektedir. B ders kitabında özellikle söz kesme, samimi ilişkilerde rastlanan bir unsur olarak dikkat çekmektedir. Tekrar etme ve tereddüt etme unsurları ise çeşitli işlevleri ile ders kitaplarında sergilenmiştir. Tekrar etme, içeriğin doğrulanması ve duygu ifade etme işlevleriyle A ve B ders kitabında yer almıştır. Tereddüt etme unsuru ise iletişim kurmanın kritik noktalarını

içermesi hususiyetiyle önemli bir gerçeklik unsurudur. Nitekim bireyler tanımadıkları kişilere soru sorarken Korecede hangi ifadeler ile tereddüt ettikleri ders kitaplarında yansıtılmıştır. Bu anlamda özellikle B ders kitabında tereddüt etme ifadelerinin sıklıkla kullanıldığı görülmektedir. Bunun dışında diyaloglarda en sık rastlanan öge olan sesli geribildirimdir. Ders kitaplarında da özellikle gerçekliğin dil dışı boyutu incelendiğinde en fazla sesli geribildirimin olduğu görülmektedir. B ders kitabında sesli geribildirim ifadeleri yoğun olarak görülmektedir. Ayrıca incelenen iki ders kitabı da sosyal statü ve metin türlerine göre kullanılan sesli geribildirim ifadelerini yansıtmıştır. Gerçeklik unsuru olarak görülen bir diğer unsur ise konu değiştirmedir. Konu değiştirme, söylem belirteçleri yoluyla gerçekleştirilmektedir. Konu değiştirme, gerçek bir diyalogda sık sık görülmekle birlikte Kim (2021)'in araştırmasında incelediği ders kitaplarında da yüksek oranda görülmüştür. Benzer olarak konu değiştirme unsuru, A ve B ders kitaplarında benzer frekans değerinde seyretmekle beraber dil dışı unsurları arasında sesli geribildirimden sonra en fazla görülen unsur olmuştur.

Konuşma dilinin sınıfta ders kitapları aracılığıyla tanıtılması birçok araştırmacının en çok üzerinde durduğu konulardan birisidir. Jeong (2011)'un da belirttiği gibi yabancı dil öğretimi ders kitaplarının büyük bir çoğunluğu dinleme metinlerinde yazı diline odaklanlanmakta ve konuşma dilini ihmâl etmektedir. Öğrenicilerin sınıf dışında konuşma diline maruz kalırken sınıfta konuşma dilini tanımamış olmaları iletişimsel yetilerinin istenilen düzeyde gelişmemesine neden olmaktadır (Göçer ve Karadağ, 2021, 80; Lee, 2017, 76). Araştırmada dilsel boyut unsurlarından konuşma dilinin ögelerine rastlanmıştır. Konuşma dili ögesi olarak eksiltme ve kısaltma incelenen Korece ders kitaplarında en fazla rastlanan gerçeklik unsuru olarak belirlenmiştir. Ancak devrik cümle yapısı ders kitaplarında gözlemlenmemiştir. Bu durum, konuşma dilinin tam anlamıyla yansıtılmasına engel olmuştur. Çünkü günlük konuşmalarda bireyler, mesajlarını bir an önce muhataplarına iletmek için standart cümle düzeninden sapmakta ve devrik cümle yapısına başvurmaktadır (Akın, 2015).

5.3.Öneriler

Bu araştırmanın yapılmasındaki temel amaç, Yabancılara Türkçe öğretimi sahasında oluşturulan dinleme metinleri için model oluşturmak ve ileride yapılacak çalışmalara temel oluşturmaktır. Ayrıca araştırmanın temel konusu olması sebebiyle YKÖ ders

kitaplarında bulunan dinleme metinlerinin gerçeklik unsurları açısından eksiklikler tespit edilmiştir. Bu nedenle Türkler için YKÖ ders kitaplarının hazırlanmasında dikkat edilecek birtakım noktalar ortaya çıkmıştır. Bahsedilen amaç doğrultusunda öneriler Yabancı Dil olarak Korece Öğretimi ve Yabancılara Türkçe öğretimi olarak ikiye ayrılmıştır. Bununla birlikte YTÖ alanında yapılan öneriler araştırmacılar ve TDK, Yunus Emre Enstitüsü, MEB, TÖMER'ler olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

YKÖ için öneriler:

- Korece öğrenen Türk öğrencilere odaklanan ders kitapları oluşturulmalıdır. Ders kitaplarında yer alacak dinleme metinleri Türk öğrenicilerin Türk ve Kore kültürünü harmanlayarak anlamalarına imkân vermelidir.
- Bu amaçla araştırmacılar, Kore dili ve Edebiyatı bölümlerinde çalışan öğretim elemanları ve Türk öğreniciler üzerine ihtiyaç analizi gerçekleştirmelidir. Bu çalışma ile öğretim elemanları ve öğrenicilerin görüşleri alınmalıdır.
- Dinleme metinlerinde çevresel sesler görülse de bu seslerin yeterli düzeyde yansıdığı söylenemez. Nitekim dinleme metinlerinde görülen bazı telefon görüşmeleri normal bir konuşma havasında gerçekleşmekte telefon görüşmelerine ait sesler yer almamaktadır. Bu yüzden çevresel sesler yönünden kitaplar yetkinleştirilmelidir.
- Dinleme metinlerinde yer alan çevresel sesler kültürden kültüre farklılık göstermektedir. Türkler için hazırlanan metinlerde aradaki farkı gösteren kurgusal durumlar yaratılmalıdır.
- Dinleme metinlerinde yer alacak karakterler Koreliler ve Koreceyi öğrenen Türkler arasından seçilebilir. Bu durumda öğreniciler metinler ile yaptıkları hataları karşılaştırarak düzeltme fırsatını yakalayabilir.
- Korece öğrenicilerin iletişimsel becerilerini geliştirmek ve gerçek durumlarla karşılaştırmak adına metin türleri ve işlevleri çeşitlendirilmelidir.
- Korece konuşanların günlük hayatta kullandıkları sesli geribildirim unsurları kitaplarda sınırlılık göstermektedir. Bu yüzden öğrenicilerin gerçek hayatta karşılaşma ihtimâli olan bu unsurlar çeşitlendirilerek sunulmalıdır.
- YKÖ ders kitaplarında bulunan dinleme metinleri Korelilerin günlük konuşmalarda kullandığı konuşma dilinin özelliklerini sınırlı bir şeklide yansıtmaktadır. Ancak konuşma dili özelliklerinden birisi olan söz dizimi

unsuru da göz önünde bulundurulmalıdır. Dinleme metinlerinde düzenli cümlelere yer verildiği gibi devrik cümlelere de yer verilmelidir.

Araştırmacılar için öneriler:

- Günlük hayatta kısa bir diyalogda Türkçe konuşucularının söyledikleri tekrar sayısını ve bu tekrarların işlevlerini ve türlerini tespit etmeleri gerekmektedir. Ayrıca YTÖ ders kitaplarındaki diyalog metinlerinde tekrar unsurunun bulunup bulunmadığı araştırılmalıdır.
- YTÖ alanında çalışmalar yürüten araştırmacıların, başlangıç ve orta seviyedeki Türkçe öğrenicilerine, gerçek diyaloglar ile oluşturacakları gerçekçi diyalogları sunmaları, bu diyalogların öğrenicilerin dinleme eğitimine katkısını araştırmaları gerekmektedir.
- Yabancı dil olarak Korece ve İngilizce çalışan araştırmacıların, bu dillerin öğretilmesi amacıyla hazırlanan ders kitaplarını gerçeklik unsurları açısından inceleyerek bu unsurları nasıl uyguladıklarını tespit etmeleri gerekmektedir.
- Yabancılara Korece öğretimi veya Yabancı dil olarak İngilizce alanındaki ders kitapları ile Türkçe ders kitaplarındaki dinleme metinleri gerçeklik unsurları açısından karşılaştırılmalıdır. YTÖ ders kitaplarında bulunan eksikliklerin neler olduğu gün yüzüne çıkarılmalıdır.
- Günlük diyalogların uzunluğu ve konuşmacıların konuşma hızının belirlenmesi gerekmektedir.
- Türkçeyi kullanan bireyler günlük konuşma dilinde, resmi ve resmi olmayan ortamlardaki karşılıklı konuşmalarında sesli geribildirimleri kullanmaktadır. Sesli geribildirimler iletişimin pürüzsüz gerçekleşmesi için mutlaka gerekli olan ve dinleyicinin konuşmacıya "Seni dinliyorum", "Seni anlıyorum,", gibi mesajların yanı sıra konuşmacıların konuşma içeriklerini onayladıkları veya söz konusu konuşma içeriklerine şaşırdıkları durumlardır. Araştırmacılar, Türkçedeki Sesli geribildirimlerin neler olduğunu, kullanım durumlarını ve işlevlerini YTÖ açısından incelenmelidir. Çünkü Türkçe sesli geribildirime yönelik çalışmalar dilbilimsel boyutta incelenmiştir.[5] Ayrıca YTÖ ders

[5] Bknz. Aytaç Demirçivi, K. 2021. Backchannels in Spoken Turkish. Ph.D. - Doctoral Program, Middle East Technical University.

kitaplarındaki diyalog metinleri sesli geribildirim unsuruna göre incelenmelidir.

- Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki dinleme metinlerinde konuşma dili unsurlarının ne kadar yansıdığının ve neler olduğunun tespit edilmesi.

Milli Eğitim Bakanlığı, Türk Dil Kurumu, Yunus Emre Enstitüsü, Maarif Vakfı ve Türkçe öğretim merkezleri için öneriler:

- TDK, üniversitelerle işbirliği yaparak Türkçe için Öğrenir derlemi oluşturmalıdır. Türkçenin Türkiye'de ve dünya genelinde yabancı dil olarak öğretiminin arttığı bir dönemde öğrenir derleminin mevcut olmaması büyük bir eksikliktir.
- Diyalog şeklinde yapılması uygun olan bazı konular monolog olarak hazırlanmıştır. Özellikle A2, B1 ve B2 seviyelerindeki yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki dinleme metinleri diyalog türünde hazırlanmalıdır. Başlangıç ve orta seviyedeki öğrenicilerin amaçları gerçek hayattaki anlık günlük konuşmaları edinmeleridir (Lee Seo Young, 2017, 21). Diğer bir deyişle, başlangıç ve orta seviyedeki Türkçe öğrenicilerin amaçları Türk toplumuna uyum sağlamak ve onlarla sağlıklı etkileşim kuracak şekilde diyaloglar gerçekleştirmektir; böylece öğreniciler bireysel ve iletişimsel ihtiyaçlarını karşılayabileceklerdir. Bu bağlamda bahsedilen başlangıç ve orta seviyedeki ders kitaplarında yer alan konular diyalog metni şeklinde düzenlenmeli ve öğrenicilere sunulmalıdır. Örneğin dinleme metninde toplum hayatındaki temel kuralla veya faturaların ödenmesi gibi konular doğrudan diyaloglar ile öğreniciye sunulabilir.
- Öğrenicilerin toplum hayatındaki kuralları ve temel hayat gereksinimlerini diyaloglar ile edinmeleri, bazı gerçeklik unsurlarını bilmelerini de sağlayacaktır. Nitekim monologlar ile sesli geribildirim, tereddüt etme, tekrar etme gibi gerçeklik unsurlarına seyrek olarak rastlanmasına rağmen diyalog metinlerinde bu ögelerle sıkça karşılaşılmaktadır. Doğal olarak hazırlanacak olan dinleme metinlerinde alınması gereken temel mesajları anlamayı önlemeyecek şekilde konuşmanın içeriğine ve katılımcıların ilişkilerine göre gerçeklik unsurları diyalog metinlerine yansıtılmalıdır.

- Dinleme metinleri öğrenicilere çeşitlenerek YTÖ ders kitaplarında öğrenicilere sunulmalıdır. Röportaj, ders diyalogları, selamlaşma-hâl hatır sorma gibi günlük hayat diyalogları, bilgilendirme diyalogları gibi çeşitli türler ve işlevlere sahip diyaloglar, gerçek hayat durumlarının yansıtılmasını sağlamaktadır. Ayrıca çeşitli işlev ve türlere sahip diyaloglarda çeşitli statü ve kişilerdeki kişiler etkileşime geçmektedir. Bu diyaloglar ile Türkçe öğrenicisi, durumlara ve kişilere karşı
- Türkçe konuşma dilinin özellikleri, YTÖ ders kitaplarının belirli bölümlerindeki dinleme materyallerine yansıtılmalı; böylece öğrenici konuşma dilinin nerelerde, nasıl, hangi bağlamda kullanılacağını anlamalıdır. Örneğin YTÖ ders kitaplarındaki günlük hayata ilişkin ünitelerde bulunan dinleme materyalleri konuşma dilinin özelliklerini yansıtacak şekilde hazırlanabilir. Bu metinlerde yer alan kişiler birbiriyle konuşma dilinin özelliklerini yansıtacak şeklide konuşturulmalıdır. Sözgelimi dinleme metinlerindeki yakın ilişkiye sahip bireyler günlük hayattaki diyaloglarında birbirlerini selamlarken "Ne haber?" yerine "N'aber?" ifadesi, "geleceğim" yerine "gelicem" kelimelerinin kullanılması daha gerçekçi olacaktır. Bu sayede öğrenici yakın ilişkilerinde veya diğer arkadaşları ile konuşmalarında konuşma dilini kullanması gerektiği sezdirilmelidir. Ayrıca Türkçe öğreten öğretmenlerde bu konuda öğrenicileri bilgilendirmelidir.
- Konuşma dilinin özellikleri YTÖ ders kitaplarında ders kitaplarının tamamında değil belirli kısımlarında sunulmalıdır (Akın, 2015, 24). Örneğin A ders kitabında (Sejong Korean 5) Korece konuşma dilinin grameri, özellikle "Boş zaman etkinlikleri" isimli yedinci ünite, "Randevu" isimli sekizinci ünite ve "Selam" isimli dokuzuncu ünitelerde yer almaktadır. Bu bölümlerdeki öğreniciler, -konuşma dilinin bir önceki maddenin içeriği ile özdeş olarak- yakın ilişki kurdukları kişilerle samimi bir biçimde konuşurken konuşma dilini ve gramerini sıkça kullanmaktadır.
- TÖMER'de görevli öğretmenlerin öğrenicilerin sosyal medya, kitap veya sınıf dışında gerçek hayatta edinmiş olduğu konuşma dilini sınıfta kullanmasına destek verilmesi gerekmektedir. Öğretmenler bazı durumlarda konuşma dilinin özelliklerini edinen öğrenicilerin dili yanlış kullandığını belirtmektedir. Bu durum gerçek hayatla iç içe olan öğrenicide ikilem yaratmaktadır. Söz konusu

ikilemin ve yanlış anlaşılmasının önüne geçilmesi için öğreniciye yazı dili ve konuşma dilinin farklılıkları sezdirilmeli yahut doğrudan bilinçlendirilmelidir.

KAYNAKÇA

Akbayır, Sıddık. 2007. **Cümle ve Metin Bilgisi,** 5. bs. Ankara: Pegem A Yayıncılık

Akdemir, A. Selçuk. 2010. Videonun Dinleme Becerisine Ön Örgütleyici Olarak Uygulanması. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.

Akın, Lemi. 2015. Konuşma Dili Grameri ve Sözlü Derlemlerden Yararlanarak Konuşma Dili Özelliklerinin Tespiti". **Türkiyat Mecmuası,** 25, 1-28

Alyılmaz, S. 2018. Türkçe öğretiminde hedef kitlenin/öğrenen"in önem. **Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi,** 7(4), 2452-2463.

Anderson, Anne, Lynch, Tony. 1988. **Listening.** Oxford, Oxford University Press.

Arnold, E. 1991. Authenticity revisited: how real is real**? English for Specific Purposes,** 10(3), 237-244.

Baek, Bongja. 2001. Ders kitapları ve öğretim yöntemleri aracılığıyla Kore eğitiminin tarihi ve görevleri. **Yabancı Dil Olarak Korece Eğitimi**, c. 25, s. 11-31.

Baltacı, Ali. 2018. **Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme**. BEÜ SBE Derg.,7(1), 231-274.

Başaran, Yağmur Koç. 2017. Sosyal Bilgilerde Örnekleme Kuramı. **Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi**, Yıl: 5, Sayı: 47, Haziran 2017, s. 480-495

Berard, S.Anthony. 2006. The Use of Authentic Materials in The Use of Reading. **The Reading Matrix,** 6(2), 60-69.

Boylu, Emrah, Çal, Pınar, Ustabulut, M. Yusuf. 2018. Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenenlerin Türkçede Konuşma ve Yazı Dili Arasındaki Farklılıklara İlişkin Görüşleri. **Ul*uslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi,*** *7* (1), 459-480.

Brinker, Klaus. 2001 **Linguistische Textanalyse.** Eine Einführung in Grundbegriffe und Methoden. Erich Schmidt. Berlin. (Aktaran: Yılmaz, Hasan. 2013. İletişim Aracı Metin ve İşlev Tipolojisi, **International Journal of Social Science** c.6 s. 1311-1321.

_____ . 2010. Linguistische Textanalyse. Eine Einführung in Grundbegriffe und Methoden. Erich Schmidt. Berlin. (Aktaran: Yılmaz, Hasan. 2013. İletişim Aracı Metin ve İşlev Tipolojisi, **International Journal of Social Science** c. 6 s. 1311-1321.

Brown, H. Douglas 2000. **Principles of language learning and teaching.** 5. Bs. Pearson Longman.

_____ . 2001**. Teaching by principles: An interactive approach to language pedagogy.** White Plains, NY: Pearson Education,

Canale, Michael, & Swain, Merrill.1980. Theoretical bases of com-municative approaches to second language teaching and testing. **Applied Linguistics**, 1(1), 1-47.

Cortazzi, Martin , Lixian Jin 1999. Cultural Mirrors, Culture . Ed. Eli Hnikel. **Secon d Language Teaching and Learning**, ,Cambridge University Press:196-219

Cho, Hye Jin. 2011. 듣기 교육의 실제성 요소가 교육 효과에 미치는 영향 [Dinleme Eğitiminde Gerçeklik Unsurlarının Eğitime Yaptığı Etki] Yüksek Lisans Tezi. Korea Üniversitesi

Cho, Hye Won. 2017. An Analysis of the Listening and Speaking Sections in Korean Language Textbooks for Married Immigrant Women - focusing on the Authenticity of Materials and Types of Activities - Yüksek Lisans Tezi. Yonsei Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Kore Dili Eğitimi Anabilim Dalı Eğitim Enstitüsü.

Çalışkan, Nihal. 2016. Öğrenir Derlemleri: Kapsam, Tasarım ve Uygulamalar . **Turk ophone** , 1 (1) , 40-53 . Retrieved from https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkopho ne/issue/18997/2005

Çelik, M. Emre. 2018. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Otantiklik ve Otantik Materyallerden Yararlanma. **21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum** c. 7, S. 791-806

Durmuş, M. 2013. İkinci/Yabancı Dil Öğretiminde Özgün ve Değiştirilmiş Dilsel Girdi Üzerine. **Turkish Studies**, c. 8(1), s. 1291-1306.

Dursunoğlu, Halit. 2006. Türkiye Türkçesinde Konuşma Dili ile Yazı Dili Arasındaki İlişki. **Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, 30, 1-21.

Ellis, Rod. 2008. **The Study Of Second Language Acquisition**. Oxford: Oxford University Press.

Freeman-Larsen, D. 2000. **Techniques and Principles in Language Teaching.** 2. bs. Oxford: Oxford University Press.

İşcan, Adem. 2011. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Önemi. **International Journal of Eurasia Social Science.** S. 29-36

Jin, Yeonjoo. 2013. 듣기 텍스트 유형에 따른 듣기 전략 연구 -한국어능력 시험 듣기 문항 대상으로- [Dinleme Türlerine göre Dinleme Stratejileri Araştırması-Korece Yetenek Sınavı Dinleme Soru Türleri Odaklı-] Yüksek Lisans Tezi. Korea University Graduate School of Education

Jeon Eun-ju. 2011. 한국어 말하기 듣기교육에서 ‘실제성 원리’의 적용 층위와 내용 [Korece konuşma ve dinleme eğitiminde 'gerçeklik ilkesi' uygulama

katmanı ve içeriği] **New Korean Education, 89**, **Korean Language Education Association**, s. 553-575.

Jeong Seon-Hwa. 2009. A Study on the Korean Listening Textbook Based on Spoken Language

JoongAng Language and Literature Association, Journal of Eumun, c. 40, 67-99.

_____. 2011. A Study on the Korean Listening Education Based on Spoken Language. Doktora Tezi. JoongAng University Graduate School Korean Language and Literature

Gilmore, Alex. 2007. Authentic materials and authenticity in foreign language learning. Authentic materials and authenticity in foreign language learning. **Language Teaching,** 40, s. 97-118.

Granger, Sylviane, 2002. **A Bird's-eye View of Computer Learner Corpus Research**. Ed. Granger, Sylviane, Hung Joseph, Tyson, **Petch** Computer Learner Corpora, Second Language Acquisition and Foreign Language Teaching. Amsterdam and Philadelphia: Benjamins.

Göçer, Ali. 2009a. Türkiyede Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Lise Öğrencilerinin Hedef Dile Karşı Tutumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. **Turkish Studies**, 4/8, s. 1288-1313.

Göçer, Ali, Moğul, Selçuk. 2011. Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi ile ilgili Çalışmalara Genel Bir Bakış. **Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic** c. 6/3, s. 797-810

Göçmen, Emrah. 2018. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Otantik Dokümanların Kullanımı ve A1-A2 Düzeyinde Dil Becerilerine Etkisi Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü.

Günay, V. Doğan. 2007. **Metin Bilgisi**. İstanbul: Multilingual Yayınları.

Kaçalin, S. Mustafa 1994. Dîvânü Lugâti't-Türk. **TDV İslam Ansiklopedisi.** c.9 s.446-49. https://islamansiklopedisi.org.tr/divanu-lugatit-turk

Karataş, Zeki. 2017. Sosyal bilim araştırmalarında paradigma değişimi: Nitel araştırmanın yükselişi**. Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi**, 1(1), 70-86.

Karasar, Niyazi. 2005. **Bilimsel Araştırma Yöntemi,** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kartallıoğlu, Yavuz. 2015. Carbognano'ya Göre Osmanlı Türkçesi Yazı ve Konuşma Dili İlkeleri. **Dil Araştırmaları,** 16, 7-27 .

Kaygısız, Çağrı. 2020. Yabancı Dil Öğretim Materyallerinde Özgün Dil Girdisi: Avantajlar ve Dezavantajlar. **Dil Dergisi** Sayı 171/2.

Kim, Eun Joo. 2021. An Analysis of Authenticity of the Listening Texts in Korean Textbooks For Advanced-Level: With a focus on the aspect of Interactions. Major in Teaching Korean as a Foreign Language The Graduate School of Education Ewha Womans University.

Kim Jeong-hwa, Hwang In-gyo 2002. The practicality of listening materials at the beginner level, **The Society for Bilingualism.** c. 20, s. 69-91.

Kim, Jeong Sook. 2005. Korecenin Yabancı Dil olarak Öğretimi Yöntemi. **Yabancı dil olarak Korece Eğtimi Bölümü**, Korea National Open University. S. 2-19. Seoul.

Kim, Kyung-il. 2013. Status analysis of Korean as a foreign language's textbooks and related books publishing. **Korean Journal of Education,** Vol. 39 No. 1 (Volume No. 64), Korean Publishing Society, 6. 15., s. 5-26

Kim, TaeYoung. 2007. A study on the composition of Korean listening texts for cultivating discourse ability: Focusing on the reconstruction of listening texts in Korean textbooks. Yüksek Lisans Tezi. Hankuk University of Foreign Studies.(aktaran: Jin, Yeonjoo. 2013. A Study on Listening Strategies According to the Types of Listening Text: View the original text for the listening questions of the Korean Proficiency Test. Yüksek Lisans Tezi. Korea University Graduate School of Education)

Kim, Soonja. 1999. Conversational face-to-face performance form and function. **Text Linguistics 6, Korean Text Linguistics Association.**

Kim Yeon. 2013. Research on addressee-honorific Korean for Chinese learner. Yüksek Lisans Tezi. Cheongju University Graduate School of Korean Language and Literature Korean Language Education

Krashen, Stephen. 1982. **Principles and practice in second language acquisition.** Oxford: Pergamon.

Lee, Jiyoung. 2005. A study on the expression of switching topics in Korean. **Korean Language Education 117, Korean Language Education Association**: 521-548.

Lee, Hae-Young. 1999a. Principles and class composition of Korean listening education, **International Korean Language Education Association, Korean Education** c.10/1, 241-263.

_____ . 1999b, Principles and Practices of Textbook Revision Based on Integrity. **International Korean Language Education Association, Korean Education** c. 10/2, 273-294.

_____ **.** 2006. Features and structure of spoken language**. New Korean Life** c. 16 s. 2,

Lee, Jiyoung. 2004. Historical Changes in the Development of Korean Textbooks. Proceedings of the International Korean Language Education Association Conference.

Lee, SeoYoung. (2017). An Analysis of the Authenticity about Listening Text of Korean Textbook Focused on the Beginner and Intermediate Level, Yüksek Lisans Tezi. Ewha Womans University The Graduate School of Education

Lim, Chil-Sung. vd. 2002. Korean teacher, how is your listening class? (Aktaran: Kim, Eun Joo. 2021. An Analysis of Authenticity of the Listening Texts in Korean Textbooks For Advanced-Level : With a focus on the aspect of Interactions. Major in Teaching Korean as a Foreign Language The Graduate School of Education Ewha Womans University.

Marshall, Catherine, Rossman, Gretchen, B. 2014. **Designing Qualitative Research**. New York: Sage

Morley, Joan. 1994. A multi-dimensional curriculum design for Speech/Pronunciation instruction Teachers of English to Speakers of Other Languages [TESOL]. Ed. Joan Morley. **Pronunciation pedagogy and theory: New views, new dimentions :** 64-91.

Morrow, Keith. 1977. Authentic texts and ESP. Ed. Holden, S. **English for specific purposes.** Modern English Publications: 13-17

Noh Eun-hee. 2001. The face of cooperative dialogue. **East-West Culture Research** c. 9, s. 15-26.

_____ . 2012. A discourse cover study for a full-fledged change of topic - Focusing on 'Nothing else' and 'It is like that'-. Speech Techniques Study 20, **The Korean Speech Law Society**, s. 39-69.

Nunan, David. 1988. T**he learner-centred curriculum: A study in second language teaching**. Cambridge University Press.

_____ . 2001. **Second language teaching and learning.** Beijing: Foreign Language Teaching and Research Press.

_____ . 2004. **Task-Based Language Teaching.** Cambridge: Cambridge University Press.

Nuttal, Christine. 1996. **Teaching Reading Skills in A Foreing Language.** Oxford: Oxford University Press.

O'leary Zina. 2017. **The essential guide to doing your research project**. Sage Publications Inc.

Oxford, R.L.1990. **Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know.** Heinle&Heinle: Boston.

Özbay, Murat. 2002. Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretimi. **Türk Dili**, 602, 112-120. Putatunda, Rita

Özkan, Birkan. 2021. Doküman İnceleme Yönteminde Anahtar Kavramlar, **Eğitim Bilimleri Araştırma Yöntemleri İçin Doküman İnceleme Yöntemi** , 4. Bs. Ankara: Pegem Akademi.

Park Jeong-seon. 2005. A study on cross-word expressions for Korean learners. Yüksek Lisans Tezi. Sangmyung University Graduate School of Education.

Park, Young-soon. 2008. 한국어 담화 텍스트론 [Kore söylem ve metin teorisi] Seoul: Korean Cultural History (Aktaran: Jin, Yeonjoo. 2013. A Study on Listening Strategies According to the Types of Listening Text: View the original text for the listening questions of the Korean Proficiency Test. Yüksek Lisans Tezi. Korea University Graduate School of Education)

Patton, M. Quinn. 2014. **Nitel araştırma ve değerlendirme Yöntemleri** çev. Bütün, Mesut, Demir, Beşir. Ankara: Pegem Akademi.

Peocock, Matthew 1997. The Efect of authentic Materials on the motivation of EFL learners, **English Language Teaching Journal** c.51. Oxford University Press.

Rivers, Wilga. 1981. **Teaching foreign-language skills**. 2.bs, Chicago: Chicago University Press.

Rost, Michael. 2002. **Teaching and Researching Listening.** London: Longman

Sanders, Ted, Sanders, Julie. 2006. Text and Text analysis. Ed. Brown, K.ve d. . **Encyclopedia of Language and Linguistics** (2nd edition), 12, London: Elsevier s. 597-598

Tavşancıl, Ezel, Aslan, Esra 2001. **Sözel, Yazılı ve Diğer Materyaller için İçerik Analizi ve Uygulama Örnekleri.** Epsilon Yayınevi, İstanbul.

Tekin Eda, Kır, Barış 2017. Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Ortak Temalara Göre Diyalog Etkinliklerinin Geliştirilmesi: A2 Seviyesi **Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi ve Yabancı Dil Öğretimi Araştırmaları.** Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi. s. 217-230

Temizyürek, Fahri, Birinci, Fatma. 2016. Yabancı dil öğretiminde otantik materyal kullanımı. **Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** 5(1), s. 54–62,

Tomlinson, Brian. 2011. Introduction: Principles And Procedure Of Materials Development. Ed. B. Tomlinson Ed., **Materials Development in Language Teaching** . Cambridge: Cambridge University Press. 2 Nd., s. . 1-31.

Underwood, Mary.1989. **Teaching listening.** Addison-Wesley Longman Ltd.

Ur, Penny. 1984. **Teaching listening comprehension**. Cambridge University Press.

Ültay, Eser , Akyurt, Hakan, Ültay, Neslihan. 2021. Sosyal Bilimlerde Betimsel İçerik Analizi. **IBAD Sosyal Bilimler Dergisi,** (10), 188-201. DOI: 10.21733/ibad.871703

Vandergrift, Larry. 2004.Listening to learn or learnor learning to listen?. **Annual Rewiev of Applied Linguistics.** s. 3-25.

Yıldırım,Ali, Şimşek,Hasan. 2008. **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri** 6. bs. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yılmaz, Engin. 2005. Vire Hikâyesi Üzerine Metin Dilbilimsel Bir İnceleme. V. Uluslar arası Dil, Yazın, Deyişbilim Sempozyumu, İstanbul, 24-25 Haziran

Yılmaz, Hasan. 2013. İletişim Aracı Metin ve İşlev Tipolojisi, **International Journal of Social Science** c. 6, s. 1311-1321.

İncelenen Kitaplar:

National Korean Language Institute. 2013. Sejong Korean 5. Seoul: Hawoo Publishing.

National Korean Language Institute. 2014. Sejong Korean 6. Seoul: Hawoo Publishing.

Sogang University Korean Language Education Center. 2008. New Sogang Korean 3A Student's Book. Seoul: Hawoo Publishing.

Sogang University Korean Language Education Center. 2008. New Sogang Korean BA Student's Book. Seoul: Hawoo Publishing.